

3. Plan prostornog uređenja

Iz analize polazišta i postavljenih ciljeva prostornog uređenja proizlazi potreba da se Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja naročito preispitaju slijedeće postavke prostornog razvitka, uređenja i zaštite prostora :

- definiranje nove gospodarske strategije,
- izmjenjenu situaciju vezano na nove zakonske propise iz područja zemljišne politike i uređenja građevinskog zemljišta,
- demografski razvoj, uključivo negativne demografske trendove,
- prometno rješenje cestovnog i željeznickog prometa vezano na prometnu strategiju Republike Hrvatske i Vukovarsko - srijemske županije,
- komunalno opremanje cjelokupnog područja Općine,
- potrebu sustavne zaštite okoliša, prirodne i kulturne baštine.

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

Područje Općine Vrbanja je prostor velikih potencijalnih mogućnosti prostornog razvitka. Uvažavajući obveze i usmjerenja iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije, Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja predložen je cjelovit sustav prostornog uređenja koji bi trebao omogućiti daljnji razvitak Općine. To se postiže:

- određivanjem organizacije i namjene prostora,
- unapređenjem kvalitete korištenja prostora,
- određivanjem sustava gospodarskih i društvenih djelatnosti,
- propisivanjem učinkovitih uvjeta korištenja, uređenja i zaštite prostora,
- određivanjem prostornih uvjeta za razvoj infrastrukturnih sustava, te osobito
- vodenjem računa o ocuvanju prostora i sprečavanju nepovoljna utjecaja na okoliš.

Koncepcija prostornog uređenja Općine Vrbanja može se izraziti u nekoliko sljedećih točaka:

1. razvitak naselja Vrbanja i Soljani kao područnih i lokalnih (malih razvojnih) središta,
2. razvitak naselja Strošinci kao manjeg lokalnog (poticajno razvojnog) središta,
3. modernizacija i unapređenje prometne i komunalne infrastrukture,
4. poticanje osnivanja gospodarstvenih zona u lokalnim razvojnim središtima,
5. razvitak različitih vidova turističke djelatnosti (lovni, tranzitni, seoski turizam),
6. restrukturiranje poljoprivredne proizvodnje stimuliranjem specijalizirane proizvodnje i proizvodnje zdrave hrane,
7. ocuvanje šumskog bogatstva,
8. ocuvanje vrijednih dijelova prirodne baštine u funkciji razvitka.

DEMOGRAFSKI RAZVOJ

Jedan od najznačajnijih čimbenika društveno - gospodarskog razvitka i korištenja prostora je stanovništvo. Ocjena demografskih prilika na području Općine Vrbanja ukazuje na demografske poremećaje, jer područje Općine karakterizira visoka demografska starost, koja u budućnosti ne može osigurati niti jednostavnu reprodukciju stanovništva.

Procjena je da će se, uz poticajne mjere Države i Županije, u planiranom razdoblju ipak ostvariti minimalni porast broja stanovnika u odnosu na 2001. godinu, te da će 2015. godine Općina Vrbanja imati cca 5.500 stanovnika.

Bez obzira na očekivani gospodarski razvitak, zbog demografske stagnacije prostorni razvoj u narednom razdoblju neće zahtijevati značajne nove površine za razvoj građevinskih područja, što je naročito značajna olakotna okolnost vezano na zaštitu prirode i pretpostavljene ekološke standarde.

RAZVOJ GOSPODARSTVA

Općina Vrbanja raspolaže izuzetno bogatim prirodnim resursima: kvalitetnim poljoprivrednim obradivim površinama i velikim površinama kvalitetnih šuma. Prirodni uvjeti omogućili su razvoj ratarske i stocarske proizvodnje, šumarstva, a pogoduju i razvoju lovno i ribolovno turizma, te prehrambene i drvnoprerađivačke industrije.

Program obnove usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja, uvažavajući komparativne prednosti prostora. Osposobljavanje i modernizacija postojećih kapaciteta jedan je od osnovnih zahvata koji se moraju poduzeti s ciljem oživljavanja gospodarskih aktivnosti.

Preduvjet uspješnijeg razvoja gospodarstva i poduzetništva je osnivanje gospodarskih zona modernizacija prometnog sustava te obnova i izgradnja prateće infrastrukture. Važno je usmjeravanje razvitka gospodarskih zona u sklopu građevinskih područja naselja, čime se bitno utječe na cijenu i troškove opremanja komunalnom infrastrukturom.

RAZVOJ PROMETA I INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Planom se rezervira prostor za smještaj koridora prometne i komunalne infrastrukture državnog i županijskog značaja koje su definirani dokumentima prostornog uređenja širih područja.

U narednom razdoblju investicije u komunalnu infrastrukturu uglavnom će se koncentrirati na povećanje standarda i poboljšanje razine opremljenosti pojedinih komunalnih sustava.

3.2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Organizacija, namjena i korištenje prostora Općine Vrbanja temelje se na prirodnim obilježjima prostora, mreži naselja i infrastrukturnih sustava, utvrđenim prostornim mogućnostima, ograničenjima i ciljevima budućeg razvoja, očekivanom demografskom razvoju i utvrđenim osnovnim procesima gospodarskog razvoja. Prostornim planom uređenja evidentiraju se, štite i čuvaju temeljna obilježja i vrijednosti prostora, a pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se **određivanjem namjene prostora** za pojedine kategorije korištenja prostora. Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja izvršeno je detaljno razgraničenje prostora (građevinsko područje, poljoprivredna namjena, šume, vode, infrastrukturni koridori i dr.), u skladu s odredbama Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02), podacima nadležnih tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima, studijama, projektima i ostalom dokumentacijom.

Planiranje i uređenje prostora koncipirano je na način da se **ne smanjuju kvalitetne poljoprivredne i šumske površine** te da se povećava zaštita prostora i štedljivo gospodarenje resursima. Područja očuvane biosfere i posebnih vrijednosti prostora važna su za očuvanje okoliša, prirodni i kulturni identitet, te je korištenje prostora izvan građevinskog zemljišta prioritetno namijenjeno poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu. Temeljni zahvati u prirodnoj strukturi su zahvati u poboljšanju kvalitete poljoprivrednog zemljišta tj. u regulaciji razine podzemnih voda.

Građevinska područja racionalno koriste prostor te nije predviđeno njihovo dalje širenje duž županijskih i državnih cesta i na vrijednom poljoprivrednom ili šumskom zemljištu. Oblik građevinskih područja naselja u najvećoj mjeri slijedi izvorni identitet naselja čuvajući cjelovitost krajolika. Izgradnja sadržaja u funkciji **društvenih djelatnosti** usmjerava se u naselja.

Gospodarske poslovne i proizvodne zone planirane su nastavno na građevinska područja naselja. Postojeće površine za smještaj proizvodnih objekata će se i dalje intenzivno koristiti. Izvan građevinskih područja mogu se smještavati građevine sukladno Zakonu i odredbama za provođenje ovog plana, što se prvenstveno odnosi na građevine u funkciji poljoprivrede, turističke objekte, rekreacijske zone i slično. **Gradnja farmi** regulirana je u skladu sa Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) s temeljnim ciljem da se ostvare optimalni uvjeti smještaja u odnosu na veličinu i tehnologiju farme te potrebnu kvalitetu života u njihovom okruženju. Izgradnja građevina u funkciji **seoskog turizma** izvan građevinskog područja uvjetuje se izgradnjom gospodarskih sadržaja u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

Izgradnja **turističkih, sportskih i rekreacijskih sadržaja** usmjerava se na lokalitete koji su planom određeni za ovu namjenu, a za koje je obvezno utvrđivanje građevinskih područja.

Korisnici **trasa infrastrukture** usmjereni su ovim planom na korištenje zajedničkih koridora, dok se novi koridori ne mogu planirati u prirodno vrijednim područjima. Rekonstrukcija i održavanje postojećih infrastrukturnih koridora u vrijednim prostorima mogu se vršiti samo uz racionalno korištenje tla vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima krajolika (npr. trasa autoceste Zagreb - Lipovac prolazi neposredno pokraj i kroz zaštićene krajolike). Uz javne kategorizirane ceste dozvoljava se izgradnja pratećih građevina: benzinskih postaja i uz njih sadržaja tranzitnog turizma, trgovačkih, servisnih i drugih uslužnih sadržaja.

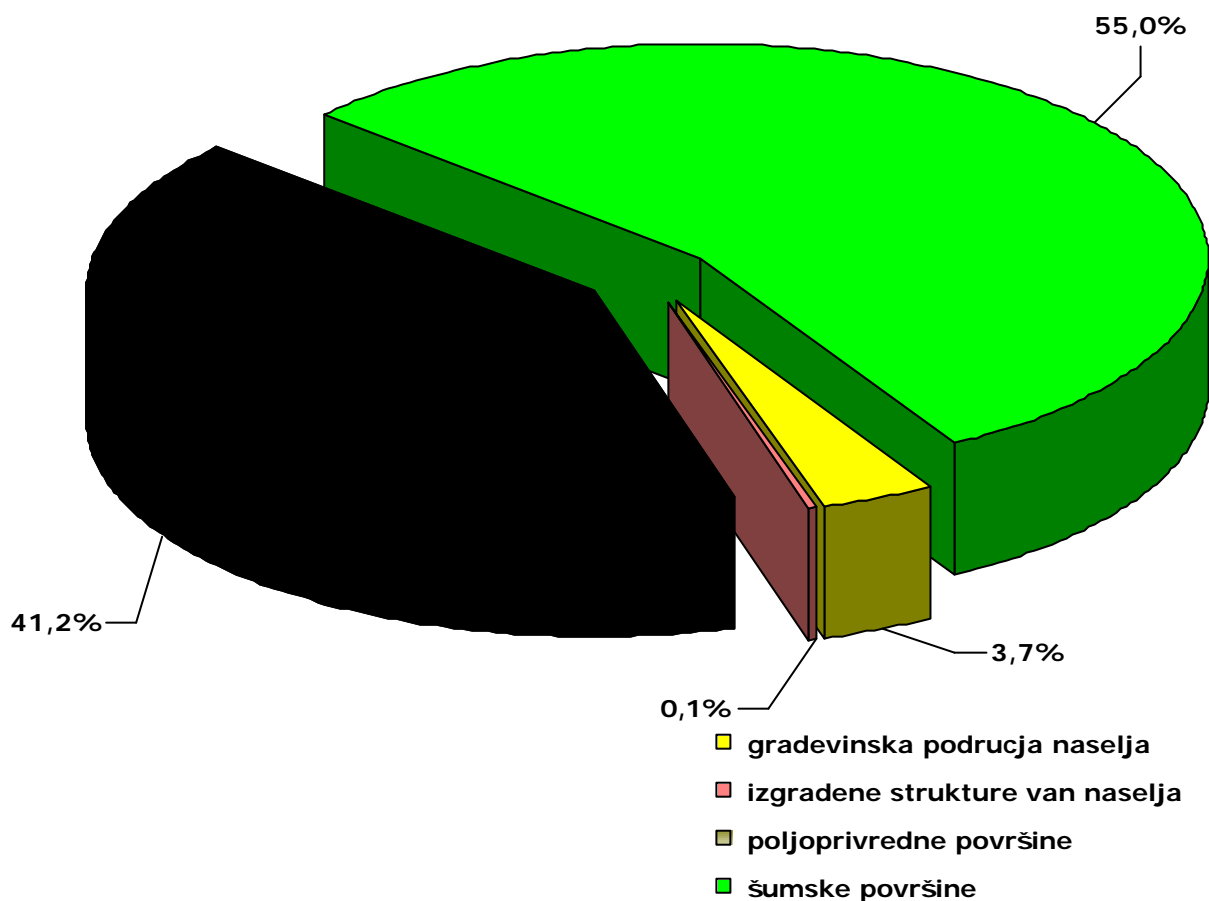
3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)

tablica 3. - prvi dio

redni broj	OPĆINA VRBANJA	oznaka	ukupno ha	% od površine Općine	stan / ha ha / stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
	Gradjevinska područja		710,4	3,73%	7,7
	ukupno				
1.1.	izgrađeni dio GP	GP	580,4	3,04 %	9,5
	- obalno		-	-	-
	- otocno		-	-	-
	- kontinentalno - granicno		710,4	3,73 %	7,7
	- ostalo		-	-	-
	Izgrađene strukture van grad.područja		16,2	0,08 %	339,5
	ukupno				
	- gospodarska namjena - proizvodna	I	-	-	-
1.2.	- površina za iskorišt. mineralnih sirovina	E	-	-	-
	- površine uzgajališta (akvakultura)	H	-	-	-
	- poslovna namjena	K	-	-	-
	- ugostiteljsko - turistička namjena	T	16,2	0,08 %	339,5
	- športsko - rekreacijska namjena	R	-	-	-
	Poljoprivredne površine - obradive	P	5.877,0	30,81%	1,07 *
	ukupno				
1.3.	- osobito vrijedno obradivo tlo	P1	-	-	-
	- vrijedno obradivo tlo	P2	-	-	-
	- ostala obradiva tla	P3	5.877,0	30,81 %	1,07 *
	Šumske površine	Š	10.483,7	54,95%	1,91 *
	ukupno				
1.4.	- gospodarske	Š1	10.483,7	54,95 %	1,91 *
	- zaštitne	Š2	-	-	-
	- posebne namjene	Š3	-	-	-
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine	PŠ	1.990,3	10,43%	0,36 *
	ukupno				
	Vodne površine		-	-	-
	ukupno				
1.6.	- vodotoci	V	-	-	-
	- jezera		-	-	-
	- akumulacija		-	-	-
	- retencije		-	-	-
	- ribnjaci		-	-	-
	Ostale površine		-	-	-
	ukupno				
1.7.	- posebna namjena	N	-	-	-
	- površine infrastrukturnih sustava	IS	-	-	-
	- groblja (samo izvan grad. područja)	G	1,1	0,00 %	0,00 *
	Opcina Vrbanja ukupno		19.079	100,0%	3,47 *

napomena : u zadnjem stupcu koeficijenti su izraženi u stan / ha, osim u onima koji su označeni s * u kojima su koeficijenti izraženi u ha / stan

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA OPCINE VRBANJA
(naselja i izgradene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske i ostale površine)

Prostornim planom se dio površina namjenjuje za izgradnju (naselja²⁶, proizvodne zone, turističko - rekreacijske i športske zone izvan naselja). Prilikom osiguravanja prostora za razvoj i širenje naselja uvažavane su smjernice i mjere u pogledu racionalnog gospodarenja prostorom i zaštite prostora koje su definirane Programom prostornog uređenja Države i Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije.

Površine izvan naselja definirane su kao površine osnovne namjene (poljoprivredno zemljište, šume, vodne i ostale površine), koje se u Prostornom planu strukturiraju u odnosu na vrste, bonitet i način korištenja.

²⁶ Unutar površina za razvoj naselja nalaze se površine za stanovanje, društvene djelatnosti, centralne i javne funkcije, šport i rekreaciju, zone zelenila, gospodarstvene zone, zone groblja i druge.

3.2.2. Razvoj i uređenje prostora naselja - građevinska područja, GP

GRAĐEVINSKA PODRUČJA - OPCENITO

Površine za razvoj i uređenje naselja utvrđene su građevinskim područjima naselja čime je određen jedan od glavnih instrumenata za uređivanje i racionalno korištenje prostora. Građevinska područja naselja predviđena su pretežito za mješovitu stambenu izgradnju. Uz ovu osnovnu namjenu unutar građevinskih područja predviđena je i izgradnja građevina drugih namjena (gospodarske, proizvodne, poslovne, ugostiteljsko - turističke, javne i društvene, sportsko - rekreacijske, komunalne i prometne infrastrukture) te drugih sadržaja koji upotpunjuju osnovne sadržaje naselja i pridonose kvaliteti prostora i života).

Unutar građevinskog područja razlučuju se neizgrađeni dijelovi predviđeni za potrebe daljnjeg širenja i razvoja naselja, te **izgrađeni dijelovi građevinskog područja** unutar kojih je predviđeno popunjavanje i dopunjavanje izgrađene strukture.

Pod **neizgrađenim dijelom građevinskog područja** podrazumijevaju se dijelovi građevinskog područja koji su zaposjednuti sporadičnom izgradnjom ili bez ikakve izgradnje (zauzetost do 5%). U cilju osiguravanja površina za buduću razvoj naselja rezervirane su površine neizgrađenog dijela građevinskog područja za novu gradnju na dosada neizgrađenim površinama.

Neizgrađeni dijelovi unutar građevinskih područja (parkovi, zaštitne zelene površine, površine za šport i rekreaciju i sl.) koji svojom ekološkom funkcijom, funkcijom očuvanja prirodnih resursa i sl. pridonose ukupnoj kvaliteti i vrijednosti naselja određuju se kao **negrađivi dio građevinskog područja**.

Unutar građevinskih područja naselja rezervirane su površine za **javnu prometnu infrastrukturu, te druge građevine i uređaje komunalne infrastrukture**.

UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA

Građevinska područja naselja utvrđena su u skladu s obvezama iz planova šireg područja (prvenstveno Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije, SV VSŽ 07/02), ciljevima prostornog razvoja i uređenja Općine Vrbanja, a u odnosu na demografske podatke, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja pojedinog naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno - povijesnih cjelina.

POSTOJEĆA GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

	NASELJA	STANOVNIKA 1991. g.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA	GUSTOĆA NASELJENOSTI G_{st}
		broj	ha	st/ha
Općina Vrbanja	Soljani	1.709	282	6,0
	Strošinci	696	223	3,0
	Vrbanja - Spacva	-	17	-
	Vrbanja	3.138	469	7,0
ukupno		5.543	991	6

izvor podataka : Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02), izračun izvršen na temelju podataka iz PPO Županija - Izmjene i dopune iz 1998.

Analizom dosadašnjih demografskih kretanja uocena je tendencija stalnog pada broja stanovnika Općine Vrbanja kao cjeline, ali i u svim naseljima pojedinačno. S druge pak strane uoceno je smanjenja broja članova po kućanstvu. Prema tome, za očekivati je i **dalje smanjenje gustoće stanovanja u građevinskim područjima naselja**, odnosno zauzimanje većih površina s manjim brojem stanovnika.

Obzirom na navedeno, utvrđeno je da građevinska područja nije potrebno proširivati u odnosu na površine koje su bile određene Prostornim planom (bivše) Općine Županja. Potreba smanjenja građevinskih područja naselja utvrđena je i Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02).

ODREĐIVANJE PLANSKIH POVRŠINA GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA

	planirani broj stanovnika 2015. godine	površina građevinskog područja prema PPO (bivše) općine Županja iz 1998. godine (ha)	najveća dozvoljena površina građevinskog područja naselja prema PPŽ (ha)	ostvarena površina građevinskog područja PPUO Vrbanja 2004. godine (ha)	od toga izgrađeni dio građevinskog područja (ha)	neizgrađeni dio građevinskog područja (%)		povećanje, + /smanjenje, - građevinskog područja u odnosu na PPO iz 1998. godine (2 - 4) (ha)	gustoća naseljenosti građevinskog područja (st/ha)	
						ostvareno PPUO Vrbanja	propisano PPŽ		ostvareno PPUO Vrbanja	propisano PPŽ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vrbanja	3.200	468,9	468,9	356,1	288,9	18,8 %	15,0 %	- 112,8	9,0	15,0
Vrbanja - Spacva	-	17,1	17,1	17,1	17,1	-	15,0 %	0,0	-	15,0
Soljani	1.600	282,1	282,1	203,9	173,2	15,0 %	15,0 %	- 78,2	7,8	15,0
Strošinci	700	223,2	223,2	133,3	101,2	24,1 %	15,0 %	- 89,9	5,3	15,0
OPĆINA VRBANJA UKUPNO	5.500	991,3	991,3	710,4	580,4	18,3 %	15,0 %	-280,9	7,7	15,0

Temeljem članka 18. Odluke o donošenju Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) konačna površina građevinskog područja naselja nakon provedenog postupka dimenzioniranja može biti najviše jednaka površini postojećeg građevinskog područja utvrđenog prostornim planovima koji su bili na snazi na dan stupanja na snagu PPŽ (stupac 3). Samo u iznimnim slučajevima kada to razvojne potrebe površina građevinskog područja može biti i veća, ali najviše do 10% od te površine.

Kao rezultat navedenih postavki planirana površina građevinskih područja naselja :

- **ukupno iznosi 710,4 ha,**
- **za 280,9 ha, odnosno za cca 28,0 % je manja u odnosu na PPO Županja iz 1998. godine kada je površina građevinskih područja naselja iznosila 991,3 ha.**

Građevinska područja svih naselja na području Općine Vrbanja su smanjena u odnosu na ona koja su bila planirana Prostornim planom (bivše) općine Županja te se nalaze u okvirima preporučene površine građevinskih područja koju je propisao Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02).

SVEUKUPNI BILANS POVRŠINA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA

---

površina građevinskog područja predviđena Prostornim planom Županije 991,3 ha

površina građevinskog područja ostvarena PPUO Vrbanja 710,4 ha

---

građevinsko područje ukupno smanjeno za - 280,9 ha

BROJČANI PROSTORNI POKAZATELJI

G_{bst} - bruto gustoca stanovanja je odnos broja stanovnika i površine građ. područja

$$G_{bst} = \frac{5.500 \text{ stanovnika}}{710,4 \text{ ha}} = 7,7 \text{ st/ha}$$

G_{nst} - gustoca stanovništva je odnos broja stanovnika i površine obuhvata plana

$$G_{nst} = \frac{5.500 \text{ stanovnika}}{19.100 \text{ ha}} = 0,29 \text{ st/ha (28,8 st/km}^2\text{)}$$

ZONE GOSPODARSKE NAMJENE

Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja u sklopu građevinskih područja naselja planirano je uređenje gospodarske proizvodne i poslovne namjene:

- PODUZETNICKA ZONA "VRBANJA 1" 25,5 ha
- PODUZETNICKA ZONA "VRBANJA 2" 13,9 ha
- PODUZETNICKA ZONA SOLJANI 24,7 ha
- PODUZETNICKA ZONA STROŠINCI 13,7 ha

U gospodarskim zonama omogućiti će se izgradnja građevina za doradu poljoprivrednih i povrtlarskih kultura, te izgradnja sušara, hladnjaca, skladišta i sličnih sadržaja.

PODUZETNICKA ZONA U STROŠINCIMA

POSTOJEĆE GRAĐEVINE U PODUZETNICKOJ ZONI U SOLJANIMA

G - GROBLJA

Na području Općine Vrbanja nalaze se groblja u Vrbanji, Soljanima i Strošincima kojima gravitira stanovništvo pripadajućih naselja. Na svim su grobljima sagrađene mrtvacnice. Osim navedenih groblja u naseljima na kojima se obavljaju redovni ukopi, istočno od naselja Soljani nalazi se tzv. "Staro groblje".

"Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vrbanja" osnovne aktivnosti oko uređenja groblja na području Općine Vrbanja usmjerene su na prioritete aktivnosti:

- dovršenje mrtvacnice u Strošincima,
- podizanje ograda oko groblja u Vrbanji i Soljanima.

MRTVACNICA NA GROBLJU U STROŠINCIMA

MRTVACNICA NA GROBLJU U VRBANJI

MRTVACNICA NA GROBLJU U SOLJANIMA

3.2.3. **Razvoj i uređenje prostora izvan naselja - izdvojena građevinska područja**

Površine za razvoj i uređenje izvan naselja tretiraju se kao negradive površine za potrebe poljoprivredne proizvodnje i gospodarenje šumama a samo iznimno i malim dijelom na njima je moguća gradnja.

E - GOSPODARSKA NAMJENA - ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA

Na području Općine Vrbanja nije planirana eksploatacija mineralnih sirovina.

T - GOSPODARSKA NAMJENA - UGOSTITELJSKO TURISTICKA

Jedan od temeljnih resursa Općine Vrbanja je ekološki visoko vrijedan prostor, čija će vrijednost dugoročno rasti, te je njegova uporaba naročito valorizirana s pozicije ugostiteljsko - turističke funkcije.

- Izvan građevinskog područja izgrađena je **Lovacka kuća s lovno uzgojnom zonom Lovne udruge "Srnjak" iz Vrbanje**. U sklopu ugostiteljsko - turističke zone je osim Lovacke kuće izgrađen gater za uzgoj divljih svinja, te je uređeno streljište za gaganje glinenih golubova. Od ukupne površine zone od cca 9,0 ha izgrađeno je cca 2,8 ha.
- Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja planirano uređenje **zone ugostiteljsko - turističke namjene uz zaštićeni arheološki lokalitet "Zvezdan Grad"**. Zona je smještena u kontaktnom području značajnog krajobraza "Spacva", a planirana površina je cca 7,2 ha.

N - POSEBNA NAMJENA ²⁷

Temeljem Zakona o obrani (NN 33/02 i 58/02) i Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN 175/03) Ministarstvo obrane Republike Hrvatske na području Općine Vrbanja **nema posebnih zahtjeva** u vezi potreba za rezerviranjem prostora posebne namjene.

---

²⁷ prema podacima: MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, Uprava za materijalne resurse, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-02/04-01/67, urbroj: 512M3-020202-04-02 od 17. svibnja 2004. i dopis klasa: 350-02/04-01/131 ur.broj: 512M3-020202-04-8 od 26. studenog 2004. godine)

IS - POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Ove površine cine linijske (trase i koridori) i površinske infrastrukturne građevine državnog i županijskog značaja. Infrastrukturni sustavi, a poglavito prometni, veliki su korisnici prostora, te je potrebno posvetiti veliku pozornost vođenju prometnih koridora tako da osiguravaju dobro povezivanje, ali istodobno da što manje ugrožavaju vrijednosti prostora.

Od **planiranih prometnih koridora** državnog i županijskog značenja kroz područje Općine Vrbanja načelno se pozicioniraju slijedeći prostorni rezervati :

- koridor za dovršenje gradnje autoceste D4 Zagreb - Lipovac,
- koridor za istraživanje za utvrđivanje novoplanirane trase županijske ceste uz državnu granicu, (tzv. "Srijemska granicna transverzala" Ilok - Šarengrad - Bapska - Tovarnik - Nijemci - Lipovac – Strošinci), trasa koje će biti detaljno određena na temelju posebnih studija.
- prostor za izgradnju prekrcajno - robnog terminala Spacva.

Ostali prometni pravci uglavnom će se razvijati u postojećim koridorima uz modernizaciju, manje ispravke i nadopune.

Ostali infrastrukturni sustavi (vodoopskrba, odvodnja, vodno gospodarstvo, plinoopskrba, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijati će na temelju zasebnih konceptijskih rješenja, poštujući plansku razradu organizacije, namjene i zaštite prostora.

3.2.4. Izgradene strukture izvan građevinskog područja

Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) određene su građevine i objekti koje je, u skladu sa smjernicama i kriterijima prostornog plana uređenja općine, moguće graditi izvan naselja, odnosno građevinskih područja. To su

- objekti infrastrukture (prometne, energetske, komunalne građevine i objekti),
- zdravstvene i rekreacijske građevine,
- građevine za potrebe obrane,
- građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina te
- stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, ali isključivo u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Na poljoprivrednom zemljištu I. i II. bonitetne klase izvan građevinskog područja može se planirati izgradnja samo stambenih i gospodarskih objekata u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti, objekata infrastrukture te objekata za istraživanje i iskorištavanje energetskih mineralnih sirovina.

3.2.5. Razvoj i uređenje prostora izvan naselja

P - POLJOPRIVREDNO TLO ISKLJUCIVO OSNOVNE NAMJENE

Pod poljoprivrednim površinama smatraju se oranice, vrtovi, vocnjaci, vinogradi, livade i pašnjaci. Obradive poljoprivredne površine se, u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04), kategoriziraju na:

- **P1** - osobito vrijedno obradivo tlo
- **P2** - vrijedno obradivo tlo
- **P3** - ostala obradiva tla

Obradive poljoprivredne površine na području Općine Vrbanja prema Prostornom planu Županije ulaze u kategoriju **ograniceno obradivih tla, odnosno tzv. "ostala obradiva tla" (P3)** na kojima nema posebnih ograničenja za izgradnju. Tlo karakterizira slaba dreniranost, osjetljivost prema kemijskim polutantima, a mjestimice je pod ustajalim površinskim vodama. Kategorije osobito vrijednih (P1) i vrijednih (P2) obradivih tala na području Općine Vrbanja nisu zastupljene.

Prekategorizacija poljoprivrednih površina u višu bonitetnu kategoriju moguća je nakon procjene opravdanosti i provedbe gospodarsko - ekološki opravdanih mjera (melioracija, odvodnjavanje, navodnjavanje, zaštita od poplava i slično).

Š - ŠUMSKE POVRŠINE ISKLJUCIVO OSNOVNE NAMJENE

Šume se Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04) razvrstavaju u tri osnovne kategorije:

- **Š1** - šume gospodarske namjene predviđene su prvenstveno za proizvodnju drva. Iskorištavanje gospodarskih šuma podrazumijeva održavanje biološke raznolikosti, produktivnosti, sposobnosti obnavljanja i vitalnosti na način da se ispune ekološke, socijalne i gospodarske funkcije šume, bez štete drugim ekosustavima;
- **Š2** - zaštitne šume koje služe prvenstveno kao zaštita zemljišta, vodnih tokova, erozionih područja, naselja, te gospodarskih zona;
- **Š3** - šume posebne namjene su šume unutar zaštićenog predjela prirodne baštine koje predstavljaju posebnu pejzažnu, ekološku ili znanstvenu vrijednost, namijenjene su potrebama HV, odmora i rekreaciji ili slično.

Na području pod šumama ovim planom je iznimno predviđena mogućnost izgradnje infrastrukturnih građevina državnog i županijskog značaja, te građevina za potrebe športa, rekreacije i lova, ali samo ako to nije moguće iz tehničkih ili ekonomskih razloga planirati izvan šuma.

PŠ - OSTALO POLJOPRIVREDNO TLO, ŠUME I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE

U ostale poljoprivredne i šumske površine ubrojene su manje rascjepkane obradive površine, neobradive površine, pašnjaci i manji šumarci - gajevi, neobrasle šume i neplodne šumske površine. Proizvodna vrijednost zemljišta ove kategorije nije velika, ali značajne su radi zaštite identiteta prirodnog i kultiviranog krajolika.

V - VODNE POVRŠINE

U vodne površine ulaze vodotoci, jezera, akumulacije, retencije, ribnjaci i slično. Značajniji vodotoci na području Općine Vrbanja su rijeke Spacva i Studva s pritokama Ljubanj, Rabra, Bistra, Vrbanica, Koritanj, Drenovaca, Drenovaca - Žestilovac, Brisnjaca i Debrnja.

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

Gospodarstvo je na području Općine Vrbanja, kao i u Republici Hrvatskoj u cjelini, u proteklom desetljeću doživjelo temeljne promjene. Obzirom na promijenjeno tržišno okruženje, promijenjen model potražnje, pad broja zaposlenih, te procese pretvorbe s planskog na tržišno gospodarstvo, nameće se potreba stvaranja **novog gospodarskog i prostornog modela razvitka**.

Vrbanja, Soljani i Strošinci moraju dobiti mogućnosti da zaposle svoje stanovništvo u manjim pogonima proizvodno - poslovnih zona čiste industrije. Perspektiva daljnjeg gospodarskog razvoja Općine Vrbanja počivat će na **prirodnim resursima, ulaganju kapitala i ljudskom potencijalu** te je orijentirana je na disperziju manjih pogona čiste industrije, s izgradnjom skladišnih kapaciteta i razvojem transportnih usluga (čemu pogoduje izrazito dobar prometni položaj). Uz to je realno očekivati razvoj gospodarskih djelatnosti koje će biti oslonjene na glavne nositelje razvitka poljoprivredu i šumarstvo razvojem mreže malih pogona dopunske, specijalizirane i sirovinske proizvodnje.

Poljoprivreda: Tlo, blaga kontinentalna klima i povoljan godišnji raspored oborina ovog podneblja omogućavaju kvalitetnu ratarsku i stocarsku proizvodnju. Primjenom Zakona o poljoprivrednom zemljištu omogućeno je obiteljskim gospodarstvima da zakupe značajne površine državnog zemljišta te su time stvoreni uvjeti za stvaranje većih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Velika (veća od 50 ha) i srednja (25 - 50 ha) poljoprivredna gospodarstva su usmjerena pretežito na ratarsku proizvodnju, a mala poljoprivredna gospodarstva (manja od 25 ha) na mješovito ratarsko - stocarsku proizvodnju.

Šumarstvo: Općina Vrbanja raspolaže velikim kompleksima šumskog zemljišta u kojima prevladavaju šume visokokvalitetnih vrsta drva (uglavnom hrast lužnjak, te grab i jasen). Šumama gospodare Šumarija Vrbanja i Šumarija Strošinci koje su u sastavu Uprave šuma Vinkovci se vrši jednostavnom i proširenom biološkom reprodukcijom.

Lovstvo na području Općine Vrbanja ima dugu tradiciju, a površina državnih i zajedničkih lovišta zauzimaju ukupnu površinu Općine. U šumama obitava visoka lovna divljač: jelen, srna, divlja svinja, kao i niska divljač: lisica, zec, kuna zlatica, jazavac, itd.

Prehrambena industrija obzirom na prirodne predispozicije područja, kao i tradicionalno iskustvo u proizvodnji poljoprivrednih proizvoda, a relativno nerazvijenu finalizaciju prehrambenih proizvoda, prehrambena industrija ima veliku perspektivu, prvenstveno više faze prerade poljoprivrednih proizvoda:

- mljevenje i proizvodnja finalnih proizvoda na bazi žitarica
- proizvodnja finalnih proizvoda na bazi industrijskog bilja
- proizvodnja finalnih proizvoda na bazi voca i povrca
- proizvodnja finalnih proizvoda na bazi mesa (mesne preradevine)
- proizvodnja mlijeka i jaja i proizvoda na toj bazi
- intenzivna proizvodnja povrca, uz restrukturiranje poljoprivredne proizvodnje u smjeru i razvoj pratećih industrija (kapaciteti za pothladivanje i zamrzavanje, pakiranje proizvoda, prerada i konzerviranje).

Drvno - preradivacka industrija: Na bazi bogatih stoljetnih šuma slavonskog hrasta na području Općine Vrbanja razvila se drvnopreradivacka industrija, pri čemu je prisutan trend otvaranja manjih drvnopreradivackih tvrtki. Kao perspektiva može se apostrofirati:

- proizvodnja rezane grade i ploča
- proizvodnja drvne galanterije
- proizvodnja parketa, ambalaže
- proizvodnja namještaja i ostalih finalnih proizvoda od drva
- proizvodnja građevinske stolarije
- izrada finalnih proizvoda na bazi kvalitetnih vrsta drveta vrhunskog dizajna.

Turizam i ugostiteljstvo: Prirodne ljepote kraja, uz bogatu slavonsku šumu koja skriva brojne vrste visoke i niske divljaci, pružaju dobre pretpostavke za razvoj kontinentalnog turizma: od elitnog lovackog turizma, preko seoskog turizma, posebno u okviru seljacksih turističkih gospodarstava.

POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda predstavlja drugu najznačajniju gospodarsku granu Općine Vrbanja. Od ratarskih kultura su najviše zastupljene žitarice – kukuruz i pšenica, a nešto manje soja, suncokret i šećerna repa. Poljoprivredne površine zauzimaju 7.524 ha ili cca 40% ukupne površine Općine, te predstavljaju osnovu kvalitetne primarne proizvodnje žitarica, povrća, voca, stocne hrane i industrijskih kultura, za što postoje veoma povoljni uvjeti.

Narociti značaj u razvoju poljoprivredne proizvodnje u budućnosti pružaju mogućnosti **kontrolirane proizvodnje zdrave hrane**, što uključuje biljnu proizvodnju bez primjene umjetnih sredstava, te ekstenzivno stocarstvo.

ORANICNE POVRŠINE IZMEĐU SOLJANA I STROŠINACA

VOCNJAK KOD SOLJANA

Postojeca struktura **poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava** je rezultat agrarne politike nakon II. svjetskog rata koja je limitiranjem velicine zemljišnog posjeda dovela do prekomjerne usitnjenosti obiteljskih gospodarstava koja ne mogu osigurati racionalnu i konkurentnu poljoprivrednu proizvodnju, korištenje poljoprivredne mehanizacije i radne snage. Usprkos ograničenjima poljoprivredni sektor karakterizira visok stupanj tehničko - tehnološke stručnosti i osposobljenosti, no potrebno je postići maksimalnu iskorištenost zemlje, strojeva, radne snage, znanja i proizvodno - tehnološkog iskustva. Najperspektivnija su ratarsko - stocarska obiteljska gospodarstva koja će morati pratiti tržišne zahtjeve i prema njima odrediti strukturu proizvodnje (proizvodnja stocne hrane za vlastite potrebe, veća sjetvu industrijskog bilja i sl.). Manja obiteljska poljoprivredna gospodarstva moraju se orijentirati na radno intenzivnu proizvodnju kao što su uzgoj povrća, voca i cvijeca, sitno stocarstvo, kooperativna proizvodnja za poznatog kupca i sl.

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na **zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla**. Korištenje prostora izvan građevinskog zemljišta namijenjeno je prioritetno poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu. Ocuvanje vrijednog poljoprivrednog zemljišta i osiguranje potrebnih novih površina za razvoj gospodarstva naglašava potrebu donošenja mjera za poticanje boljeg iskorištenja građevinskog zemljišta. Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja na poljoprivrednom zemljištu relativno najboljih bonitetnih klasa (I – IV klase) može se iznimno dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljoprivredne proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

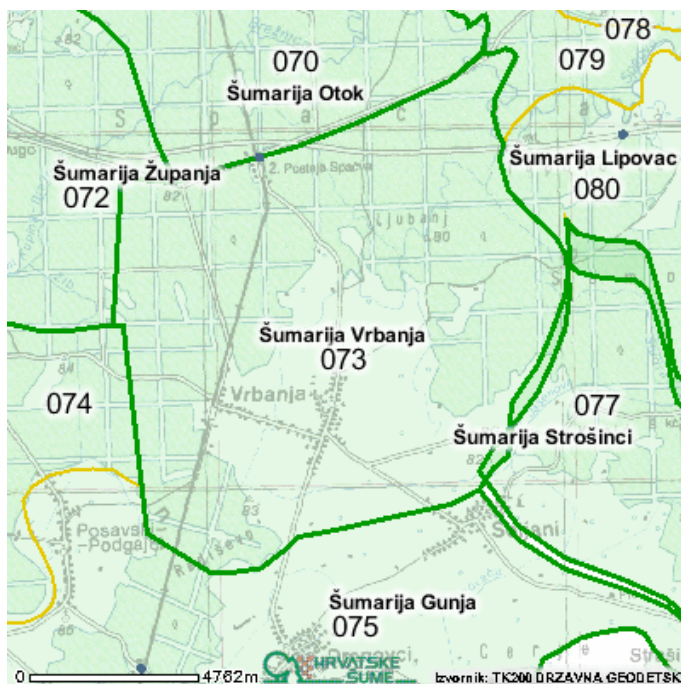

ŠUMARSTVO

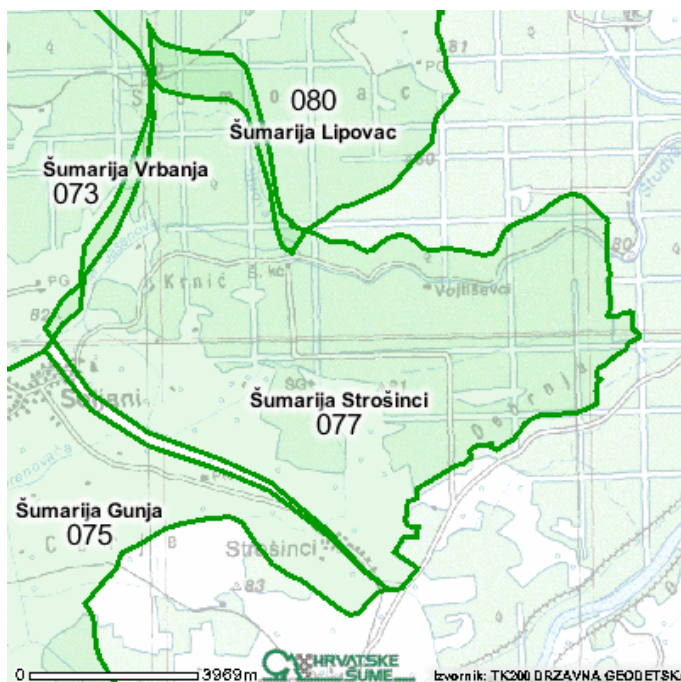
Bogatstvo šuma u kojima dominira hrast lužnjak temeljno je obilježje prostora Općine Vrbanja. Površina šuma iznosi 10.264 ha ili čak 53,4% od ukupne površine Općine.

Šumskim površinama na području općine Vrbanja gospodare "Hrvatske šume" d.o.o. Uprava šuma Vinkovci:

- Šumarija Vrbanja - gospodarska jedinica VRBANJSKE ŠUME
- Šumarija Strošinci - gospodarska jedinica DEBRINJA²⁸

ŠUMARIJA VRBANJA - GOSPODARSKA JEDINICA "VRBANJSKE ŠUME"

ŠUMARIJA STROŠINCI - GOSPODARSKA JEDINICA "DEBRINJA"

²⁸ Dio područja Općine Vrbanja južno od Soljana nalazi se na području koje pokriva Šumarija Gunja, Gospodarska jedinica TRIZLOVI - RASTOVO, ali na površini koja se nalazi na teritoriju Općine Vrbanja nalaze se samo poljoprivredne površine.

Osnovni podaci o vrstama drveća na području Općine Vrbanja su slijedeci ²⁹:

vrsta drveća	ŠUMARIJA VRBANJA gospodarska jedinica VRBANJSKE ŠUME				ŠUMARIJA STROŠINCI gospodarska jedinica DEBRINJA			
	zaliha		prirast		zaliha		prirast	
	[m ³]	%	[m ³]	%	[m ³]	%	[m ³]	%
LUŽNJAK	1.877.725	62,3	40.372	57,2	1.090.051	67,3	27.506	63,1
KITNJAK	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
P.JASEN	401.990	13,4	12.637	17,9	281.448	17,4	9.458	21,7
A.JASEN	2.095	0,1	131	0,2	8.718	0,6	626	1,4
O.GRAB	503.668	16,7	11.840	16,8	189.517	11,7	4.423	10,1
KLEN	48.467	1,6	1.183	1,7	24.553	1,5	709	1,6
N.BRIJEST	28.432	1,0	715	1,0	78	0,0	6	0,0
BAGREM	192	0,0	6	0,0	0	0,0	0	0,0
VEZ	0	0,0	0	0,0	13.272	0,8	387	0,9
C.ORAH	206	0,0	8	0,0	0	0,0	0	0,0
O.VOĆE	6.240	0,2	129	0,2	5.076	0,3	128	0,3
OTB	4.482	0,2	133	0,2	4.079	0,2	161	0,5
M.LIPA	133.131	4,4	3.162	4,5	1.025	0,1	62	0,1
C.JOHA	1.281	0,0	61	0,0	0	0,0	0	0,0
O.VRBA	943	0,0	43	0,0	312	0,0	16	0,0
B.TOPOLA	1.191	0,0	47	0,1	0	0,0	0	0,0
D.TOPOLE	0	0,0	0	0,0	1.711	0,1	86	0,2
EA.TOP.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
OMB	2.981	0,1	164	0,2	585	0,0	35	0,1
UKUPNO	3.013.024	100	70.631	100	1.620.425	100	43.603	100
površina	7869,62				4844,36			
ukupna površina bez I dobnog razreda	7059,06				4108,9			
m ³ /ha	426,83		10,01		394,37		10,61	

Potreba revitalizacije ruralnog prostora i usmjerenje na razvoj izletničkog rekreacijskog, tranzitnog i lovnog turizma ciljevi su uređenja i korištenja ovog prostora.

Šume u Šumariji Vrbanja - Gospodarska jedinica "Vrbanjske šume" i Šumariji Strošinci - Gospodarska jedinica "Debrinja" su zaštićene kao **šume posebne namjene**, namijenjene za znanstvena istraživanja i potrebe nastave te za proizvodnju šumskog sjemena.

Zaštita šuma odnosi se posebno na cestovne koridore kroz zaštićene prostore rijeke Spacve kao i na zaštitu šireg prostora Spacvanskih šuma. Jacanjem cestovne mreže na rubnim područjima uz šume omogućiti će se kvalitetniji pristup s ciljem ekonomičnijeg korištenja šuma, turističkog obilaska i provođenja mjera zaštite. To se osobito odnosi na planirani **koridor ceste Lipovac - Strošinci - Racinovci - Đurici - Gunja**.

Šumarska politika i šumarsko planiranje ima za cilj unapređenje učinkovitog načina korištenja šuma uz uvjet da se koriste sve njene funkcije (ekološke, društvene i gospodarske), što podrazumijeva uz gospodarske učinke i održavanje biološke raznolikosti, sposobnosti obnavljanja, vitalnosti i potencijala šume.

Gospodarenje šumama vrši se prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljivim resursima. Obzirom da su šumska područja zaštićena, odnosno evidentirana kao vrijedni dijelovi prirodnog krajobraza, potrebno će biti uskladiti njihovo daljnje gospodarenje s uvjetima zaštite (šume posebne namjene).

²⁹ izvor podataka : internet stranica Hrvatskih šuma d.o.o. - Javni podaci o šumama (www. hršume.hr)

PRERAĐIVACKA INDUSTRIJA

Perspektiva gospodarskog razvoja, u skladu sa Strategijom prostornog razvitka Republike Hrvatske, oslanja se na uvođenje modernih tehnologija, učinkovite organizacije i osvajanje novih tržišta. Razvitak se orijentira prema industriji koja koristi komparabilne prednosti prostora: položaj, prirodne resurse, sposobne radnike, tržište, kapital, tradiciju, znanje i drugo. Svaka strategija razvoja industrije mora biti u okvirima teorije održivog razvitka, a to znači da energetska i ekološka dimenzija industrije ne smije umanjivati kvalitetu okoliša. Na području Općine Vrbanja zastupljene su **prehrambena industrija** ("Mlinar", "Mesnice Fiolic") i **drveno - prerađivačka industrija** (pilane i proizvodnja piljene grade) koje se temelje na raspoloživoj sirovinskoj osnovi, radnoj snazi i tržištu.

TVORNICA PARKETA U VRBANJI

STOLARIJA U STROŠINCIMA

Postupno oživljavanje gospodarstva u Općini Vrbanja razvijati će se na temeljima **privatnog poduzetništva** koje se smatra jednim od osnovnih faktora lokalnog i regionalnog razvoja i procesa industrijskog restrukturiranja, osobito kao dopuna velikim poduzecima u proizvodnji određenih vrsta proizvoda u malim serijama i značajan je generator razvoja. Disperzija industrije u manje jedinice znatno doprinosi uvođenju visoke tehnologije, razvitku sustava upravljanja te omogućava veću dinamiku i prostornu distribuciju djelatnosti u prostoru.

"SILOSI VRBANJA" (U SUSTAVU "MESNICE FIOLIC" d.o.o.)

Mogući sadržaji vežu se na tradicionalne gospodarske namjene: prvenstveno preradivački kapaciteti **na bazi poljoprivrednih proizvoda i prerade drva, ali i sve druge proizvodnje koje ne zagađuju okoliš**, a privučene su dobrim prometnim položajem, stručnom radnom snagom i olakšicama koje pruža država i lokalna samouprava.

Od posebnog značenja je **prostorno uklapanje proizvodnih sadržaja** u naselja, čime se nastoji pridonijeti poboljšanju slojevitosti sadržaja i broja funkcija u naseljima. Po veličini, funkciji i smještaju u naselju razlikuju se :

- prostori namijenjeni **vecim proizvodnim i poslovnim sadržajima** (pretežno industrijska proizvodnja) predviđaju se u zonama gospodarske namjene;
- smještaj prostora namijenjenih **srednjem i malom poduzetništvu** (pretežno proizvodno zanatstvo) omogućen je:
  - u samostalnim građevinama u sklopu naselja (u skladu s Odredbama za provođenje Plana), uz nužno poštivanje odrednica o očuvanju okoliša,
  - u sklopu posebnih gospodarskih zona čime se omogućuju manji troškovi opremanja i uređivanja zemljišta, te lakše ostvaruju beneficije u cilju podržavanja poduzetništva i slično.

TURIZAM I UGOSTITELJSTVO

Općina Vrbanja raspolaže značajnim turističkim potencijalima koji do sada nisu odgovarajuće iskorišteni, a temelje se na prirodnim ljepotama kompleksa hrastovih šuma, očuvanom ruralnom prostoru, te mogućnostima razvoja lovnog, ribolovnog i seoskog turizma. Koncept turističke ponude leži u zadovoljenju načela održivog razvitka i razvitka ruralnog prostora, te spoznaje konverzijske sposobnosti održivog turizma da prirodna i kulturna nematerijalna dobra konvertira u gospodarska dobra, a da ona pri tom ne gube svoje zaštitne značajke.

Posebna je pogodnost laka dostupnost (auto-cesta Zagreb - Lipovac) koja može doprinijeti razvoju **tranzitnog i izletničkog turizma**.

Poljoprivreda i sela sa tradicijskim obilježjima pružaju mogućnost za razvoj **ruralnog turizma**, naročito aktiviranjem tipičnih slavonskih "stanova" u turističke svrhe, uz isticanje značaja ekopoljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane kao i tradicijskog graditeljstva.

Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljaci, ugostiteljskim uslugama i specijalitetima s posebnostima obilježjima tradicionalnog kulinarstva i oživljavanjem tradicionalnih obrta ("Lovacki dom"). Preduvjet za razvoj lovno-turizma je pravilno gospodarenje lovištima što osobito obuhvaća poticanje uzgoja divljaci.

Športski ribolov može se planirati na vodotocima Spacva, Ljubanj i Studva.

U turističku ponudu Općine potrebno je svakako uključiti danas nedovoljno istražene i neadekvatno prezentirane **arheološke lokalitete** iz prapovijesnog (Zapašće, Rastoka i Debrnja) i srednjovjekovnog razdoblja (Zvezdan grad).

U svrhu turističke eksploatacije područja Općine Vrbanja potrebno je razvijati niz **dodatnih usluga**: prvenstveno sještajne kapacitete i ugostiteljske usluge, te potom informativne, servisne, športsko - rekreacijske, trgovačke, zdravstvene i druge usluge.

LOVSTVO ³⁰

Lovstvo na području Općine Vrbanja ima dugu tradiciju, a lovišta zauzimaju značajne površine. Prema podacima Ureda državne uprave u Vukovarsko - srijemskoj županiji, Službe za gospodarstvo, na području Općine Vrbanja uspostavljena su **dva državna i tri zajednička lovišta**:

broj lovišta	naziv lovišta	lovozakupnik ovlaštenik prava lova	površina lovišta* na području Općine Vrbanja (ha)	ukupna površina lovišta* (ha)
ZAJEDNICKA LOVIŠTA ³¹				
9.	PAOVO	LU "Sokol", Soljani	2.392	3.491
14.	SELIŠTE	LU "Srtnjak", Vrbanja	2.877	3.764
15.	SITNATOVO	LU "Vepar", Strošinci	1.378	1.664
DRŽAVNA LOVIŠTA				
XVI/11	SPACVA - JUG	Hrvatske šume d.o.o. Uprava šuma Vinkovci	10.820	10.820
XVI/12	SPACVA - SJEVER	Hrvatske šume d.o.o. Uprava šuma Vinkovci	774	11.594

napomena: * U ukupnu površinu lovišta je uključen je i prostor od 300 metara od naselja i javnih prometnica koja prema članku 8. Zakona o lovstvu ne ulazi u prostor lovišta. Ovlaštenik prava lova dužan je poduzimati mjere za sprječavanje šteta od divljaci, graditi i održavati lovnogospodarske objekte, održavati prosjeke i šumske cistine te održavati brojno stanje divljaci u granicama kapaciteta lovišta dozvoljenog propisanog lovnogospodarskom osnovom

Obzirom na kvalitetna prirodna staništa **uvjeti za razvoj lovstva na području Općine Vrbanja izrazito su povoljni**, te će u narednom razdoblju razvoj lovstva biti neposredno vezan uz razvoj turizma.

³⁰ prema podacima:

- URED DRŽAVNE UPRAVE U VUKOVARSKO - SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo - Ispostava Županija (dopis klasa: 035-01/04-01/10, urbroj: 2196-02/2-02-04-2 od 03. svibnja 2004. godine)
- VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za poljoprivredu i šumarstvo (dopis klasa: 323-01/04-01/16, urbroj: 2188/1-11-04-1 od 28. travnja 2004. godine)

³¹ Odluka o ustanovljenju zajedničkih lovišta Vukovarsko - srijemske županije (klasa: 322-02/97-01/01, urbroj: 2188/1-03-97-1 od 30. siječnja 1997. godine)

OSTALE DJELATNOSTI

Obzirom na planirani koncept policentričnog razvoja Županije raznovrsnost i specijaliziranost ponude tercijarnih i kvartarnih djelatnosti imati će značajno mjesto u poboljšanju kvalitete života i boljoj opskrbi stanovništva Općine Vrbanja. Novom generacijom dokumenata prostornog uređenja napušteno je monofunkcionalno planiranje prostora, te u građevinskim područjima naselja mogu biti smješteni i različiti poslovni i uslužni sadržaji (trgovacki, uslužni, servisni, turistički i ugostiteljski sadržaji kao i manji prostori za rad). Način izgradnje detaljno je definiran provedbenim odredbama PPUO pri čemu je nužan preduvjet da se njihovom izgradnjom i funkcioniranjem ne narušava stanje okoliša ili na bilo koji način snižava kvaliteta života u naselju.

Od posebnog značenja za lokalnu razinu su mogućnosti razvitka **obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva**, što omogućava brži gospodarski razvitak, veće zapošljavanje i viši oblik zadovoljenja potreba stanovništva. Prioritetnim se na ovoj razini predviđa razvoj malih i srednjih tvrtki i obrta. U strukturi obrtništva karakterističan je malen ali stalan broj proizvodnih radionica, a znatno se povećava broj trgovina i ugostiteljskih objekata. Poticajne mjere za proizvodno obrtništvo trebale bi poboljšati ovo stanje.

Trgovinom se na području Općine bave tvrtke i obrti registrirani za obavljanje poslova trgovine na veliko i malo. Trgovacka djelatnost je usitnjena usmjerena na lokalno tržište, te se strategija razvoja trgovine temelji se na povezivanju gospodarskih grana: poljoprivrede, prehrambene industrije, trgovine i turizma što će se naročito ostvariti otvaranjem međunarodnog robnog terminala "Spacva".

Radovi na obnovi, izgradnja kapitalne infrastrukture, poticana stanogradnja, te sve dinamičiji razvoj gospodarstva na području Županije dovodi također do postupnog povećanja broja zaposlenih i općenito do unapređenja **graditeljstva** na području Općine.

TRGOVINA GRAĐEVNIM MATERIJALOM I PROIZVODNJA
GRAĐEVINSKIH PROIZVODA "FRUK" d.o.o.

3.3.2. Društvene djelatnosti

Javne i društvene djelatnosti pripadaju grupi središnjih funkcija, te su usmjerene prema podizanju standarda i kvalitete života. One podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva i predstavljaju aktivnog cinitelja ekonomskog i društvenog razvoja. Ujedno, one pridonose povećanju pružene socijalne skrbi stanovništvu radi otklanjanja postojećih socijalnih problema i razlika, osiguravaju nesmetano bavljenje športskim aktivnostima i tehničkom kulturom, ostvaruju mogućnost rekreacije i odmora stanovništva, te osiguravaju ostvarenje drugih mnogobrojnih dugoročnih ciljeva.

Prostornim planom Županije potice se razvitak društvenih djelatnosti: obrazovanja, znanosti, kulture, zdravstva i športa, te je planirano ravnomjernije raspoređivanje građevina i prostora društvenih djelatnosti u prostoru kako bi bili što dostupniji svim korisnicima. To se osobito odnosi na općinska središta te je razvitak društvenih djelatnosti u Općini Vrbanja u skladu je s predviđenim konceptom policentričnog razvitka.

Postojeći sustav društvenih djelatnosti prati razmještaj stanovništva po naseljima, te predstavlja solidnu osnovu za daljnji razvitak koji je, u situaciji današnje demografske stagnacije, prvenstveno u cilju podizanja kvalitete života. Opremanje naselja društvenim djelatnostima i uslužnim funkcijama preduvjet je stvaranja policentrične mreže središnjih naselja i utvrđena je stoga Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02).

Najbolja opremljenost društvenim sadržajima je u Vrbanji kao općinskom središtu, no sadržaji društvenih djelatnosti raspoređeni su i u Soljanima kao područnom i Strošincima kao lokalnom središtu. Ovim Planom utvrđena je sljedeća zastupljenost pojedinih društvenih funkcija po naseljima:

OPREMLJENOST NASELJA OPCINE VRBANJA DRUŠTVENIM I JAVNIM SADRŽAJIMA

naselje	tip razvojnog središta	škole	dječje ustanove	zdravstvene ustanove	pošta	groblje
VRBANJA	PS	OŠ	MŠ	A	PU	G
SOLJANI	LS	OŠ	MŠ	A	PU	G
STROŠINCI	LS	PŠ	-	A	PU	G

legenda:

- PS** - područno i lokalnih (malo razvojno) središte
- LS** - lokalno (poticajno razvojno) središte,
- OŠ** - osnovna škola,
- PŠ** - područna škola
- MŠ** - predškolski program za djecu u godini dana prije polaska u školu
- A** - ambulanta primarne zdravstvene zaštite
- PU** - poštanski ured
- G** - groblje

Vecina funkcija određena je u svrhu zadovoljenja odgovarajućeg standarda, dok se njihovo dimenzioniranje treba provesti u skladu s veličinom pripadajućeg gravitacijskog područja i stvarnim potrebama. Polazni je parametar da lokalno središte mora imati barem 4 do 5 osnovnih funkcija: osnovnu ili područnu školu, ambulantu primarne zdravstvene zaštite, trgovinu i poštanski ured. Poželjno je lokalna središta obogatiti i drugim funkcijama, posebno gospodarskim i uslužnim proizašlim iz lokalnih obilježja prostora i strukture stanovništva.

JAVNE SLUŽBE I UPRAVA

U skladu sa zakonima i propisima Republike Hrvatske, te politicko - teritorijalnom ustrojstvu zemlje, uspostavljen je sustav javnih službi državne uprave (ispostave državnih ureda) kao i lokalne samouprave i uprave na općinskoj i mjesnoj razini. Za sadržaje navedenih službi i institucija potrebno je osigurati prostorne uvjete rada i razvoja.

U Vrbanji je, kao sjedištu jedinice lokalne samouprave, smještena **Općinska uprava Općine Vrbanja**, dok je u Soljanima smješteno sjedište Matičnog ureda koji radi jednom tjedno.

Vatrogasna zajednica Općine Vrbanja smještena je u Vrbanji (Rastoke bb), a Dobrovoljna vatrogasna društva organizirana su u Vrbanji, Soljanima i Strošincima.

Prostori za smještaj **raznih udruga, strukovnih ili humanitarnih organizacija** (dobrovoljna vatrogasna društva, kulturno umjetnička društva, radio amateri i slično) zbog specifičnog karaktera nisu predmet planiranja dokumentima prostornog uređenja.

OPĆINSKA UPRAVA I VATROGASNI DOM U VRBANJI

ODGOJ I OBRAZOVANJE ³²

Kako bi odgoj i obrazovanje mogli uspješno ispunjavati svoje zadace predviđeno je da nadležne županijske, odnosno općinske službe, na temelju kritičke raščlambe postojeće mreže ustanova za osnovno obrazovanje, odnosno odgoj djece predškolske dobi, izrade mrežu koja će biti u funkciji demografskog "pokrivanja" i demografskog razvoja. Kako demografski pokazatelji za Općinu Vrbanja nepovoljnu starosnu strukturu stanovništva, u budućnosti je potrebno prvenstveno **podizati kvalitetu usluge i kompletirati opremanje postojećih odgojnih i obrazovnih ustanova** (informatičko opremanje, gradnja športskih dvorana, uređivanje okoliša i športskih terena i sl.).

Neovisno o mreži javnih odgojnih i obrazovnih ustanova, na području Općine Vrbanja moguća je izgradnja ili prenamjena **gradevina za odgojnu ili obrazovnu namjenu u vlasništvu fizičkih ili pravnih osoba**.

Predškolskih ustanova na području Općine Vrbanja nema, a **predškolski program** za djecu u godini dana prije polaska u školu izvodi se u Osnovnoj školi "Mara Švel - Gamiršek" u Vrbanji (28 djece u 2 skupine). Planirano je da se predškolski program organizira i u Osnovnoj školi "Josip Kozarac" u Soljanima.

U Općini Vrbanja **osnovno obrazovanje** organizirano je u dvije osnovne škole:

- **Osnovna škola "Mara Švel - Gamiršek" Vrbanja**, Matije Gupca 23 koju pohađa 238 učenika u 12 razrednih odjela od I do VIII razreda. Osnovna škola u Vrbanji osnovana je 1831. godine kao "Elementar oder National Schule", a 1853. godine se mijenja u "njemacku - općinsku". Od 1873. godine djeluje kao "Pucka škola" s hrvatskim nastavnim jezikom i 4 razreda. Nova školska zgrada sagrađena je 2002. godine na parceli površine 8.806 m². U sklopu škole je športska dvorana veličine 27 x 15 m, manja dvorana veličine 8 x 10 m, opremljena informatička učionica i knjižnica s citaonicom. Škola djeluje na području naselja Vrbanja i Spacva.

ZRACNI SNIMAK NOVE ŠKOLE U VRBANJI

Planirano je preuređenje zgrade stare škole u centru Vrbanje kako bi se u omogućio smještaj poslovnih sadržaja (uredski poslovni prostori), dok bi se školska dvorana adaptirala za društvenu namjenu.

³² izvor podataka: URED DRŽAVNE UPRAVE U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI, Služba za društvene djelatnosti (dopis: klasa: 602-01/04-01/71; urbroj: 2196-04-04-04-1 od 29. travnja 2004. godine)

- **Osnovna škola "Josip Kozarac" Soljani**, Tomislavova 5a u koju je upisano 178 učenika u 10 razrednih odjeljenja (od I do VIII razreda). Škola u Soljanima utemeljena je 1830. godine kao puckska učionica s jednim učiteljem. Godine 1894. izgrađena je nova školska zgrada sa dvije učionice i stanom za učitelja koja je bila u uporabi do izgradnje sadašnje zgrade 1988. godine.
- **Područna škola OŠ "Josip Kozarac" Strošinci** u koju je u 3 razredna odjeljenja od I do IV razreda upisano 46 učenika (kombinirana nastava za I i IV razred). Školska zgrada je adaptirana (uvedeno je centralno grijanje) i zadovoljava potrebe.

Osnovna škola	PODACI O ŠKOLSKOM PROSTORU I OPREMI													
	godina izgradnje školske zgrade	ukupna površina (u m ²)		B R O J P R O S T O R A										
		unutaranih prostora	vanjskih prostora	učionica	učiteljskih kabineta	uredskih prostorija	zbornica	knjižnica	dvorana za TZK	vanjskih sportskih terena	informa-tičkih prostorija	školskih kuhinja	blago-vaonica	sanitarnih prostora
OŠ "Mara Švel-Gamiršek"	2002.	2.278	6.880	9	8	4	1	1	1	1	1	1	1	16
OŠ "Josip Kozarac" Soljani	1987.	1.200	2.800	8	3	3	1	1	-	2	1	1	-	3
Područna škola Strošinci	1920.	260	1.750	3	-	-	1	-	-	1	-	1	-	2

OSNOVNA ŠKOLA "JOSIP KOZARAC" U SOLJANIMA

PODRUCNA ŠKOLA U STROŠINCIMA

SOCIJALNA SKRB ³³

Djelatnost **socijalne skrbi** je od posebnog interesa za Državu kako bi se ostvarili ciljevi osiguranja podjednakih uvjeta života svim stanovnicima. U okvirima suvremenih koncepcija u radu socijalnih službi planirano je na razini Države, Županije i Grada ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete javnih ustanova socijalne skrbi (za sve vrste korisnika), što se naročito odnosi na ustanove koje zbrinjavaju starije osobe.

U Općini Vrbanja je planirana lokacija jedne ili više ustanova (u vlasništvu fizickih ili pravnih osoba) za **smještaj starih, nepokretnih i polupokretnih osoba** gradnjom novih ili prenamjenom postojećih objekata.

KULTURA

U svrhu podizanja općeg obrazovanja i kulturne razine stanovništva, te kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije planiran je daljnji razvitak svih vrsta kulturnih, umjetničkih i informacijskih aktivnosti, odnosno citava mreža odgovarajućih institucija (ustanove u kulturi, otvorena ili puka učilišta, muzeji, knjižnice i čitaonice, domovi kulture, kulturne manifestacije, kulturne i umjetničke udruge, amaterska društva, izdavačka djelatnost, ustanove tehničke kulture i druge).

Za potrebe kulturne djelatnosti potrebno je stoga osigurati odgovarajuće prostore (u školama, društvenim domovima ili slično), te se predlaže:

- uređenje Zavicajnog muzeja u zgradi tzv. "Gašparcevog magazina" u Vrbanji,
- uređenje društvenih prostorija u zgradi stare škole u Vrbanji.

³³ izvor podataka: VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za društvene djelatnosti (dopis klasa: 551-01/04-01/11, urbroj: 2188/1-10-04-1 od 07. svibnja 2004. godine)

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA ³⁴

Mreža zdravstvenih djelatnosti temelji se na uvođenju tržišnih zakonitosti u zdravstvu, uz omogućavanje otvaranja privatne prakse i osnivanja privatnih ustanova, čime se osigurava zdravstvenu zaštitu svim kategorijama stanovništva. Prostornim planom Županije u oblasti zdravstva planirano je omogućavanje višeg standarda pružanja usluga te posebno organiziranje sustava zbrinjavanja starijih kucanstava i osoba te **ravnomjerniji prostorni raspored zdravstvenih ustanova**, osobito u jugoistočnom dijelu Županije.

Na području Općine Vrbanja zdravstvenu zaštitu pokriva Dom zdravlja Županja u zdravstvenim objektima:

- **Zdravstvena ambulanta Vrbanja**, Kneza Lj. Posavskog 3
  - ordinacija opće medicine
  - ordinacija zubozdravstvene zaštite
  - patronažna skrb za područja Vrbanja, Soljani i Strošinci
  - sanitetski prijevoz za Općinu Vrbanja
- **Zdravstvena ambulanta Soljani**, Vrbanjska 12
  - ordinacija opće medicine
  - zubozdravstvena zaštita
  - organizirana pripravnost za Općinu Vrbanja
- **Područna ambulanta - ordinacija opće medicine Strošinci**

NOVA ZDRAVSTVENA AMBULANTA U VRBANJI

Osim navedenih zdravstvenih ustanova na području Općine Vrbanja moguće je otvaranje **novih privatnih ordinacija za zdravstvenu i stomatološku zaštitu**.

Ljekarnička djelatnost osigurava opskrbu lijekovima stanovništva, zdravstvenih i drugih ustanova, organizacija i zdravstvenih djelatnika koji obavljaju privatnu praksu. Ljekarnička djelatnost se obavlja u ustanovama u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba ili u privatnim ljekarnama (postojeca ljekarna u ul. Kneza Lj. Posavskog 3).

³⁴ izvor podataka: VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za društvene djelatnosti (dopis klasa: 551-01/04-01/11, urbroj: 2188/1-10-04-1 od 07. svibnja 2004. godine)

VJERSKA NAMJENA

Na području Općine Vrbanja najzastupljenije je stanovništvo katolicke vjeroispovjesti (4.969 ili više od 96%), 72 stanovnika (1,4%) pripada evangelickoj crkvi, dok ostale vjerske zajednice imaju najviše do nekoliko desetaka pripadnika (46 stanovnika je pravoslavno, a 41 pripada islamskoj vjerskoj zajednici).

Sakralne građevine na području Općine su:

- Župna crkva Sv. Nikole Tavelica u Vrbanji
- Župna crkva Pohodenja Blažene Djevice Marije u Soljanima
- Župna crkva Preobraženja Kristovog u Strošincima
- Crkva Sv. Imena Marijinog u Vrbanji
- Evangelicka (Kalvinisticka) crkva u Soljanima

Područje Općine Vrbanja pripada Đakovačko - srijemskoj biskupiji, Gunjanskom dekanatu koji broji sedam župa (Gunja, Drenovci, Vrbanja, Racinovci, Strošinci, Posavski Podgajci i Soljani). **Župni uredi** nalaze se u Vrbanji (Kneza Lj. Posavskog 2), Soljanima (Brace Radica 2) i Strošincima (V.Nazora 54).

Vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države omogućeno je stvaranje odgovarajućih prostornih preduvjeta **za obavljanje vjerskih obreda, te osnivanje socijalnih i dobrotvornih ustanova**. Planiranje vjerskih sadržaja i objekata u domeni je vjerskih zajednica, sukladno tomu očekuje se njihovo sustavno uključivanje kod određivanja prostornih i demografskih kriterija za osiguranje lokacija za vjerske građevine.

ŽUPNA CRKVA U STROŠINCIMA

ŽUPNA CRKVA U VRBANJI

ŠPORT I REKREACIJA

Održavanje psihofizičkih sposobnosti i zdravlja stanovništva, te sve aktivnije iskorištavanje slobodnog vremena, zahtijevaju da se što više pažnje posveti športskim aktivnostima, rekreaciji, zabavi i odmoru svih uzrasta stanovništva, osobito mladeži. Za ostvarivanje Programa javnih potreba u športu treba osigurati prostor i druge uvjete za djelatnost športskih udruga i saveza, organiziranje i održavanje športskih natjecanja i priredbi, obavljanje stručnih poslova u športu, te izgradnju i održavanje športskih građevina i drugih sadržaja za potrebe športa, rekreacije, zabave i odmora stanovnika i drugih korisnika (turisti i posjetitelji). Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije predviđeno je u turističkim programima istaknuti komparativne prednosti prostora za sportove kao što su: lov, ribolov, edukacijska i orijentacijska organizirana boravišta u ocuvanim šumskim zajednicama, jahanje, biciklistička i motoristička natjecanja (off-road), golf i druga.

Na području Općine Vrbanja djeluju brojne športske udruge i klubovi u raznim športskim granama (nogometni klubovi, lovacke udruge, ribolovne udruge i drugo). Športsko rekreacijske površine najvećim dijelom se nalaze unutar građevinskih područja naselja i uključuju **nogometna igrališta, te športska igrališta u sklopu osnovnih škola.**

Športske dvorane u okviru osnovnih škola služe zadovoljavanju svoje osnovne namjene (održavanje nastave) ali i u druge športsko - rekreacijske namjene.

Športska sportska dvorana velicine 27 x 15 m izgrađena je u sklopu "Mara Švel - Gamiršek" u Vrbanji. Dvorana je prvenstveno namijenjena za potrebe održavanja nastave, ali i za športsko - rekreativne potrebe građana i športaša, kulturno - umjetničke priredbe, te društveno - političke i slične događaje. Uz veliku dvoranu u školi je izgrađena i manja, velicine 8 x 10 m koja je predviđena za ples, aerobik, te korektivnu i estetsku gimnastiku.

IGRALIŠTE KOD STARE OSNOVNE ŠKOLE U VRBANJI

3.4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i / ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno - povijesne cjeline)

tablica 3. - drugi dio

redni broj	OPĆINA VRBANJA	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	stan / ha ha / stan*
2.0.	ZAŠTICENE CJELINE				
	Zaštićena prirodna baština		311,07	1,63 %	0,056 *
	ukupno				
2.1.	- nacionalni park	NP	-	-	-
	- park prirode	PP	-	-	-
	- ostali zaštićeni dijelovi prirode (značajni krajobraz "Spacva" - dio, značajni krajobraz "Zvezdan Grad i dio toka rijeke Studve" -dio)		311,07	1,63 %	0,056 *
	Zaštićena graditeljska baština		-	-	-
	ukupno				
2.2.	- arheološka područja		-	-	-
	- povijesne graditeljske cjeline		-	-	-
	Opcina Vrbanja ukupno		311,07	1,63%	0,056*

redni broj	OPĆINA VRBANJA		Ukupno	% od površine Općine	stan / ha ha / stan*
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA				
3.1.	More i morska obala	obalno područje	-	-	-
		otocno područje	-	-	-
3.2.	Energija	proizvodnja	-	ne iskazuje se	
		potrošnja (vršno opterećenje)	-		
3.3.	Voda	vodozahvat	-		
		potrošnja	-		
3.4.	Mineralne sirovine		-		
	Opcina Vrbanja ukupno		-	-	-

napomena : u zadnjem stupcu koeficijenti su izraženi u stan / ha, osim u onima koji su označeni s * u kojima su koeficijenti izraženi u ha / stan

3.4.2. Zaštita krajobraza

Pojam **krajobraz u kontekstu prostornog planiranja označava cjelovitu prostornu, prirodnu i antropogenu strukturu**, u rasponu od potpuno prirodne do pretežito ili gotovo potpuno antropogene. To znači da se krajobraz ne može razmatrati preko pojedinačnih elemenata prostora, kako je do sada bio vrednovan, već postaje zasebna kategorija koja sve više dobiva na značaju. Upravo je krajobraz taj u kojem se najbolje ogleda pristup nacelu održivog razvitka.

Zakon o zaštiti prirode (NN 162/03) uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njenih vrijednosti pri čemu je priroda sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost. Stoga su Planom predviđene dodatne mjere zaštite koje štite krajobraz u cijelosti, a naročito osjetljiva područja:

- poljoprivredno zemljište kao najnapadnutiji resurs za potrebe izgradnje;
- vode kao strateški resurs izložen zagadenju;
- šume kao ekološku zajednicu od najvećeg značaja;
- naselja koja svojim širenjem narušavaju prirodnu ravnotežu i dolaze u konflikt s navedenim prirodnim resursima;
- kontaktne zone cjelina zaštićenih u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.

Prirodni krajolik potrebno je sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biološki potencijal, naročito onaj koji je karakteristika područja, a oštećene dijelove krajolika treba sanirati. Korisnici trasa infrastrukture trebaju koristiti zajedničke koridore, a nove koridore trebaju graditi izbjegavajući cjeline osobito vrijednog krajolika. Postojeće koridore u područjima osobito vrijednih krajolika moraju održavati i obnavljati vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima prostora. Prostornim planom Županije vrijedna područja prirode koja treba štiti kao osobito vrijedan krajobraz su osobito obale rijeka Dunava, Save, Bosuta, Vuke, Spacve i Studve.

Pod pojmom **kulturnog krajolika** podrazumijevaju se područja u kojima je izražen kvalitetan suživot prirodnih struktura i graditeljske baštine prepoznatljivih prostornih, povijesnih, arheoloških, etnoloških, umjetničkih, kulturnih, socijalnih ili tehnoloških vrijednosti. Temeljno polazište vrednovanja prostorne baštine je u cjelovitom ispreplitanju prirodnih i antropogenih vrijednosti. Cinitelji kulturnog krajobraza su :

- prostorna obilježja (reljefna, geomorfološka, pejzažna)
- povijesna i gospodarska obilježja, povijesni kontinuitet
- kulturna i sociološka obilježja
- način i oblici prostorne organizacije, mreža komunikacija, smještaj naselja
- vrste i tipologija naselja
- arhitektonska obilježja tradicijske arhitekture (karakteristicnost i specifičnosti prostorne strukture, arhitektonski detalji, materijali, ornamentika)

Područje Općine Vrbanja ima idealne krajobrazne preduvjete za razvoj "ekološkog" turizma, no ovaj potencijal nije se praktički niti započeo koristiti. Suvremene društveno - gospodarske promjene na selu (koje praktički postaje prigradsko naselje urbanih centara) dovele su do nestanka tradicionalnog stocarstva, te do zapuštanja zavičajnih kultiviranih biljaka i domaćih životinja na račun profitabilnijih sorti.

U cilju **zaštite područja vrijednih predjela prirodnog i kultiviranog krajobraza:**

- nisu dopuštene one radnje koje narušavaju obilježja prirodnog krajobraza,
- planiranjem razvitka poljoprivrednih gospodarstava prednost davati projektima koji će predviđati razne vidove dopunskih djelatnosti, kao što je turistička djelatnost te prerada i finalizacija poljoprivrednih sirovina,
- izgradnja građevina koje je moguće graditi van građevinskog područja (naročito farme i tovljišta) omogućuje se samo ukoliko ne narušavaju vrijednosti okoliša,
- nije dopuštena eksploatacija mineralnih sirovina.

Na području Općine Vrbanja naročito je zaštićen **prirodni krajobraz Spacvanskih šuma** za koji je planiran niz mjera za očuvanje prirodnih značajki šumskog područja i obala vodotoka kao i kontaktnih područja:

- očuvanje šuma i vegetacijskog pokrova,
- očuvanje što gušće mreže očuvanih prirodnih staništa u cilju zaštite bioraznovrsnosti,
- očuvanje određenog postotka starih šuma u okviru gospodarenja šumama,
- sprečavanje zahvata i djelatnosti posljedice kojih su degradacija krajolika i smanjenje raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta,
- objedinjavanje infrastrukturnih koridora magistralne i županijske infrastrukture,
- provedbu mjera sanacije krajolika biološkom rekultivacijom u tijeku i po dovršenju izgradnje infrastrukturnih sustava, a osobito koridora autoceste na dijelu trase kroz Spacvanske šume,
- ograničavanje kanaliziranja vodotoka u cilju zaštite izvornog krajolika.

3.4.3. Zaštićena prirodna baština

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije uocen je niz problema narušavanja cjelovitosti i izvornosti krajolika, osobito u okruženju gradova, te uz obale rijeka i rubove šuma. Prioritetne smjernice i mjere zaštite prirode upućuju na određivanje prioriteta zaštite gdje se prihvaća načelo da nije dovoljno štititi samo pojedinačne vrste i lokacije, već se predlaže **cjelokupna zaštita staništa i ekosustava**. Zaštićena područja trebala bi postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva.

Prema podacima Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode³⁵ na području Općine Vrbanja u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (NN 162/03) zaštićen je:

- **Značajni krajobraz Spacva**³⁶ obuhvaća dio toka rijeke Spacva od granice s Općinom Vrbanja, odnosno kružnog opkopa iz turskih vremena zvanog "Opticar", te nizvodno do granice odjela 29 i 33 GJ Narace i GJ Topolovac Šumarije Lipovac. Zaštićeni krajolik obuhvaća pojas s obje obale rijeke Spacva kao i lokalitet "Lucica" kod Lipovca i "Kaluderi".

Značajni krajobraz Spacva nalazi se na području Općine Vrbanja i Općine Lipovac , a ukupna površina zaštićenog područja je cca 278,0 ha, od čega je na području Općine Vrbanja 16,3 ha.

Značajni krajobraz Spacva je značajno rekreacijsko područje, a važno je njegovo očuvanje i održavanje šumskog pokrova što pretpostavlja provođenje redovnog šumskog gospodarenja, te održavanje kvalitete vode rijeke Spacva u skladu sa kategorijom u kojoj se nalazi od benzinske stanice uz autoput.

Značajni krajobraz Spacva zaštićen je posebnom odlukom Županijske skupštine Vukovarsko - srijemske županije,³⁷ te je izvršen njegov upis u Upisnik zaštićenih dijelova prirode i zemljišne knjige u zemljišno - knjižnom odjelu nadležnog suda.

---

³⁵ MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu prirode (dopis klasa: 612-07/04-49/109, urbroj: 532-08-MP-04-2 od 10. svibnja 2004. godine i dopis klasa: 612-07/04-49/109 ur.broj: 532-08-BRP-04-4 od 30. studenog 2004. godine)

³⁶ Značajni krajobraz je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno - povijesne vrijednosti, ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje, namijenjen odmoru i rekreaciji ili osobito vrijedni krajobraz. U značajnom krajobrazu nisu dopušteni zahvati i radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen. (članak 157. Zakona o zaštiti prirode, NN 162/03).

³⁷ Odluka o proglašenju zaštićenog krajolika Spacva (SV 09/99)

Kako područje Općine Vrbanja obuhvaća posebno zaštićeno područje "Spacva", sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 162/03), Prostorni plan uređenja Općine Vrbanja se ne može donijeti bez prethodne suglasnosti Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode.

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije, uz navedene zaštićene dijelove prirode, bila je registrirana zaštita:

Spomenik prirode - hrast lužnjak uz cestu Vrbanja - Spacva nalazio se u rubnoj zoni šume hrasta lužnjaka i graba u šumskom odjelu 97e. Drvo je bilo evidentirano i predviđeno za zaštitu kao spomenik prirode zbog svojih specifičnih dimenzija i estetskih vrijednosti, ali se prije tri godine zbog starosti srušilo **te je njegova dalja zaštita bespredmetna**.

U skladu sa Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) PPUO-om Vrbanja je **na području Općine Vrbanja predviđena zaštita** za:

- **Znacajni krajobraz - Zvezdan Grad i dio toka rijeke Studve**³⁸

Za reguliranje statusa značajnog krajobraza potrebno je izraditi stručno obrazloženje koje treba dostaviti na suglasnost Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu prirode. Nakon pribavljene suglasnosti Ministarstva zaštitu proglašava Vukovarsko - srijemska županija. Do proglašenja zaštite navedeni lokalitet se štiti kao područje s ograničenjima u korištenju i za sve zahvate u prostoru obvezatno je ishodjenje posebnih uvjeta nadležnih tijela za zaštitu prirodne baštine.

Ukupna površina zaštićenog područja "Zvezdan Grad i dio toka rijeke Studve" je 372,1 ha, od čega je na području Općine Vrbanja 294,8 ha.

Od **ostalih vrijednih prirodnih prostora** osobito je važno očuvati prirodne značajke kontaktnih područja uz zaštićene cjeline kao i vrijednosti obala vodotoka, šume, kultivirani krajolik i sl. budući da pripadaju ukupnoj prirodnoj i stvorenoj baštini.

U okviru zaštite ovih područja potrebno je :

- sprecavati zahvate i djelatnosti posljedice kojih su degradacija krajolika i smanjenje raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta;
- u cilju zaštite bioraznovrsnosti sacuvati što gušću mrežu očuvanih biotopa;
- u okviru gospodarenja šumama očuvati određeni postotak starih šuma;
- u poljodjelstvu i vodnom gospodarstvu sacuvati dio postojećih živica, šumaraka, prirodnih potoka i drugih vodenih staništa;
- biološkom rekultivacijom sanirati štetne posljedice velikih graditeljskih zahvata.

"Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vrbanja" osnovne aktivnosti oko uređenja prostora usmjerene su na slijedeće prioritetne aktivnosti **uređenje parkovnih površina** u Vrbanji (oko 11.500 m²), Strošincima (oko 12.500 m²), i Soljanima (oko 2.000 m²).

---

³⁸ Znacajni krajobraz je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno - povijesne vrijednosti, ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje, namijenjen odmoru i rekreaciji ili osobito vrijedni krajobraz. U značajnom krajobrazu nisu dopušteni zahvati i radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen. (članak 157. Zakona o zaštiti prirode, NN 162/03).

Prema podacima Upravnog odjela za poljoprivredu i šumarstvo Vukovarsko - srijemske županije³⁹ u neposrednoj blizini Općine Vrbanja, ali na području Općine Drenovci zaštićeni su:

- **Posebni rezervat šumske vegetacije "Radiševo"**⁴⁰ na području Šumarije Vrbanja GJ Vrbanjske šume, odsjek 14 c.

Posebni rezervat šumske vegetacije Radiševo fitocenološki je vrlo interesantan, jer je jedan od rijetkih lokaliteta nizinskih lužnjakovih šuma s običnim grabom u kojoj se pojavljuje bukva (Carpino betuli - Quercetum roboris fagetosum Rauš). Rezervat sadrži 9 primjeraka bukve (prsnog promjera od 42,5 - 67,5 cm debljinskog stupnja s maksimalnom visinom do 30 m), te imponantna stara stabla hrasta lužnjaka (prсни promjer 67,5 - 97,5 cm debljinskog stupnja i visina preko 35 m).

Rezervat je površine 4,10 ha, smješten je na "gredi", a tlo je nizinski pseudoglej. Pod zaštitom je od 1975. godine.

ŠUME UZ CESTU VRBANJA - SPACVA

- **Spomenik prirode - rijetki primjerci drveća - skupina**⁴¹ na području Šumarije Vrbanja GJ Vrbanjske šume, odsjek 3a (k.c.br. 2932 i 2927/1 k.o. Drenovci).

Skupina se sastoji od 11 stabala nizinskog poljskog brijesta, starosti više od 115 godina i visine približno 32 - 35 m. Nalaze se na području Uprave šuma Vinkovci, šumarije Vrbanja. Spomenik prirode je zaštićen je posebnom odlukom Županijske skupštine Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 06/99).

³⁹ izvor podataka: VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za poljoprivredu i šumarstvo (dopis klasa: 323-01/04-01/16, urbroj: 2188/1-11-04-1 od 28. travnja 2004. godine)

⁴⁰ Posebni rezervat je područje od osobitog značaja radi svoje jedinstvenosti, rijetkosti ili reprezentativnosti, ili je stanište ugrožene divlje svojte, a osobitog je znanstvenog značenja i namjene. Posebni rezervat može biti floristički, mikološki, šumske i druge vegetacije, zoološki, geološki, paleontološki, hidrogeološki, hidrološki, rezervat u moru i dr. U posebnom rezervatu nisu dopuštene radnje i djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom (branje i uništavanje biljaka, uznemiravanje, hvatanje i ubijanje životinja, uvođenje novih bioloških svojti, melioracijski zahvati, razni oblici gospodarskog i ostalog korištenja i slično). U posebnom rezervatu dopušteni su zahvati, radnje i djelatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je proglašen rezervatom. (članak 153. Zakona o zaštiti prirode, NN 162/03)

⁴¹ Spomenik prirode je pojedinačni neizmjenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode, koja ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno - obrazovnu vrijednost. Na spomeniku prirode i prostoru u njegovoj neposrednoj blizini koji čini sastavni dio zaštićenog područja nisu dopuštene radnje koje ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti. (članak 156 Zakona o zaštiti prirode, NN 162/03)

3.4.4. Zašticena graditeljska baština ⁴²

Sustavna inventarizacija i valorizacija kulturne baštine za potrebe prostornog planiranja na području Općine Vrbanja dosada je bila izradena za potrebe Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije. Važno je napomenuti da je postupak evidentiranja i pravne zaštite stalni, kontinuirani proces, koji je u najužoj vezi sa stupnjem stručne i znanstvene istraženosti područja, te je u tijeku kompletna revizija spomeničke baštine, odnosno njena evidencija i pravna zaštita.

Temeljem članka 56. Zakona o zaštiti i ocuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), a na temelju traženja Općine Vrbanja elaborat "Konzervatorsku podlogu za Prostorni plan uređenja Općine Vrbanja" sa sustavom mjera zaštite za kulturna dobra na području Općine Vrbanja izradilo je Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku u srpnju 2004. godine.

ZAŠTICENA KULTURNA DOBRA

Na području Općine Vrbanja, temeljem članka 16. Zakona o zaštiti i ocuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), u **Listu zašticenih kulturnih dobara Republike Hrvatske** ⁴³ uneseno je sljedeće nepokretno kulturno dobro:

naselje, adresa	kulturno dobro	prostorne mede		
		broj registra	katastarska općina	katastarske cestice
SOLJANI	Župna crkva Pohodenja Blažene Djevice Marije	Z-1164	Soljani	465

ŽUPNA CRKVA U SOLJANIMA 1920. GODINE ⁴⁴

⁴² prema podacima: MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku (dopis klasa: 350-02/04-01/07, urbroj: 532-10-311-04-65 od 14. srpnja 2004. godine)

⁴³ Izvod iz registra kulturnih dobara Republike Hrvatske 06/2003 - Lista zašticenih kulturnih dobara (NN 22/04)

Župna crkva Pohodenja Blažene Djevice Marije izgrađena je 1809. godine. Smještena je u središtu sela (danas ulica braca Radic). Crkva je jednobrodna građevina s polukružnim svetištem, sakristijom uz jugozapadni zid svetišta i zvonikom iznad glavnog pročelja. Svojim tlocrtom, obradom konstruktivnih elemenata kao i obradom pročelja i unutrašnjosti crkva spada u red reprezentativnijih kasnobarokno - klasicističkih sakralnih spomenika nastalih na početku 19. stoljeca.

ŽUPNA CRKVA U SOLJANIMA DANAS

Konzervatorskom podlogom za PPUO Vrbanja koju je izradio Konzervatorski odjel u Osijeku osim Župne crkve Pohodenja Blažene Djevice Marije u Soljanima **evidentirane su kao kulturno dobro** još dvije sakralne građevine koje se predlažu za upis na **Listu kulturnih dobara od lokalnog značaja**:

naselje, adresa	kulturno dobro	broj evidencije	katstarska općina
STROŠINCI	Župna crkva Preobraženja Isusa Krista	4628	Strošinci
VRBANJA	Župna crkva Preslavnog Imena Marijina	4626	Vrbanja

Prijedlog Općine Vrbanja je da se kao kulturna dobra od lokalnog značaja zaštite također:

naselje, adresa	kulturno dobro
VRBANJA	zgrada Župnog dvora
VRBANJA	kapelica - poklonac u Kolodvorskoj ulici

Odluku o proglašenju zaštićenog kulturnog dobra lokalnog značenja donosi Općinsko vijeće Općine Vrbanja, uz prethodnu suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Osijeku, a zaštitu, koja uključuje posebne uvjete, odobrenja i nadzor, provodi nadležna konzervatorska služba.

⁴⁴ izvor: I.Cosic, T.Lunka, V.Vidakovic: "Vrbanja, Soljani, Strošinci - Slike iz prošlosti", Drenovci, 1997. godine

ŽUPNA CRKVA U STROŠINCIMA

ŽUPNA CRKVA U VRBANJI PRIJE II.SVJETSKOG RATA

PROJEKT REKONSTRUKCIJE CRKVE U VRBANJI

MJERE ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

Pojedinacne građevine s obilježjima kulturnog dobra, sakralna zdanja (crkve, kapelice, poklonci i raspela), spomen obilježja, grobnice, biste, kultivirani krajolici, kao i pripadajuće građevine moraju biti na stručno prihvatljiv i vrstan način uključeni u budući razvitak Općine i Županije.

Zaštita kulturno - povijesnih vrijednosti podrazumijeva :

- a) očuvanje i zaštitu kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;
- b) zadržavanje povijesnih trasa puteva (starih cesta, pješackih staza, šumskih prosjeka, poljskih puteva često popracenih raspelima i pokloncima);
- c) očuvanje povijesne slike, volumena i gabarita, obrisa naselja, naslijeđenih vrijednosti i krajolika;
- d) očuvanje zaselaka i izdvojenih sklopova poput pustara u njihovu izvornom okruženju, s povijesnim graditeljskim ustrojem i naslijeđenom pareclacijom;
- e) očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, ali i svih drugih povijesnih građevina koje posjeduju svojstvo kulturnog dobra kao nositelja prepoznatljivosti prostora.

Određbe za uspostavu i provođenje mjera zaštite i obnovu kulturnih dobara proizlaze iz Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), Zakona o gradnji (NN 175/03) i Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), podzakonskih akata i uputa koje se na njih odnose.

TRADICIONALNI BUNAR S ĐERMOM U VRBANJI

Propisanim mjerama utvrđuje se obvezni upravni postupak, te način i oblici graditeljskih i drugih zahvata na pojedinacnim kulturnim dobrima: građevinama, građevnim sklopovima, arheološkim lokalitetima, parcelama na kojima se nalaze građevine koje imaju svojstvo kulturnog dobra, te pojedinim zonama zaštite naselja. **Posebno konzervatorskom postupku** podliježu slijedeći zahvati na pojedinacno zaštićenim građevinama, spomen obilježjima, sklopovima, predjelima i lokalitetima:

- popravak i održavanje postojećih građevina,
- nadogradnje i prigradnje,
- preoblikovanje,
- adaptacije (prilagodbe),
- rušenja i uklanjanja,
- funkcionalne promjene postojećih građevina,
- izvođenje radova na arheološkim lokalitetima.

U skladu s navedenim zakonima za sve nabrojene zahvate na građevinama, sklopovima, predjelima i lokalitetima za koje se dokumentom prostornog uređenja utvrdi obveza zaštite, kod nadležne ustanove za zaštitu spomenika (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorski odjel u Osijeku, Kuhaceva 27) potrebno je ishoditi propisane suglasnosti:

- a) **posebne uvjete** (u postupku izdavanja lokacijske dozvole),
- b) **prethodno odobrenje** (u postupku izdavanja građevinske dozvole) i
- c) **nadzor** u svim fazama radova, provodi nadležna Uprava za zaštitu kulturne baštine.

Zaštićenim građevinama, kod kojih su utvrđena spomenička svojstva i na koje se obavezno primjenjuju sve spomeničke odredbe, smatraju se sve građevine koje su registrirani spomenici kulture.

Evidentirana kulturna dobra potpadaju pod grupu kulturnih dobara od lokalnog značenja. Odluku o proglašenju zaštićenog kulturnog dobra lokalnog značenja donosi predstavničko tijelo lokalne uprave, a način njegove zaštite utvrđuje se uz prethodnu suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela u Osijeku.

Za svako pojedinačno zaštićeno kulturno dobro kao **najmanja granica zaštite** utvrđuje se pripadna parcela ili njezin povijesni vrijedni dio. Povijesne građevine i spomen obilježja obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim okolišem: pristupom, vrtom, perivojem, voćnjakom, dvorištem i sl.

Vrijedne gospodarske građevine (uz tradicijske građevine to su i građevine koje pripadaju industrijskoj arhitekturi) moraju se sacuvati bez obzira na nemogućnost zadržavanja njihove izvorne namjene te se mogu prenamijeniti u drugu namjenu koja će poslužiti u svrhu predstavljanja i promidžbe tradicijskog i industrijskog graditeljstva.

Spomen biste, spomen obilježja, grobnice i drugi elementi javnih obilježja ne mogu se uklanjati, premještati ili na njima bilo što raditi bez prethodnog odobrenja nadležnog konzervatorskog odjela u Osijeku.

MJERE ZAŠTITE ARHEOLOŠKIH LOKALITETA

Na području Općine Vrbanja nalaze se **arheološki lokaliteti** :

katstarska općina	arheološki lokalitet	razdoblje
arheološki lokaliteti u postupku zaštite		
Soljani	"Zvezdan grad"	srednjovjekovno nalazište
evidentirani arheološki lokaliteti		
Strošinci	"Zapašće"	anticko nalazište
Strošinci	"Rastoka"	anticko nalazište
Strošinci	"Debrnja"	anticko nalazište

U postupku preventivne zaštite je arheološki lokalitet **“Zvezdan grad”**, nizinsko ranosrednjovjekovno gradište na mocvarnom tlu u Spacvanskoj šumi s koncentričnim nizovima opkopa i nasipa pojacanih opekom.

LOKALITET “ZVEZDAN GRAD” U SPACVANSKOJ ŠUMI

Zakonom o zaštiti i ocuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03) regulirana je između ostalog i zaštita arheoloških nalazišta i nalaza te se stoga na navedene lokalitete, kao i na preostalo područje Općine Vrbanja primjenjuju propisane odredbe navedenog zakona.

Na **lokalitetu koji je u postupku zaštite** svi zemljani radovi koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm moraju izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa, uz prethodno utvrđene posebne uvjete zaštite i odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela u Osijeku, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja. Svi planirani radovi na navedenom lokalitetu uvjetovani su rezultatima arheoloških istraživanja, bez obzira na prethodno izdane uvjete i odobrenje.

Evidentiranim se arheološkim lokalitetima zbog neistraženosti ne mogu utvrditi točne granice pa su locirani položajem. Stoga se površine na tim lokalitetima mogu koristiti na dosad uobicajeni način, a ukoliko se na istima planira izvođenje građevinskih radova, potrebno je ishoditi posebne uvjete zaštite te prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Osijeku.

Također, ukoliko bi se **na preostalom području Općine Vrbanja**, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih zemljanih radova naišlo na arheološko nalazište ili nalaze, radove je nužno prekinuti te o navedenom bez odlaganja obavijestiti nadležni Konzervatorski odjel u Osijeku, kako bi se sukladno zakonskim odredbama poduzele odgovarajuće mjere osiguranja te zaštite nalazišta i nalaza.

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, javne telekomunikacije)

3.5.1.1. Cestovni promet⁴⁵

Pregled javnih cesta na području Općine Vrbanja

Kategorizirane javne ceste koje prolaze područjem Općine Vrbanja su⁴⁶:

- **autocesta** (neovisno o stupnju izgrađenosti):
  - A3 Bregana - Zagreb - Lipovac
- **županijske ceste**:
  - Ž 4172 Mirkovci (D46) – Privlaka – Otok – Vrbanja – Gunja (D214)
  - Ž 4230 D 214 – Soljani – Strošinci – GP Strošinci (granica SIČG)
  - Ž 4231 Ž 4172 – Đurici – Racinovci – Ž 4230
- **lokalne ceste** :
  - L 46050 Ž 4229 – Gunja (Ž 4172)
  - L 46055 Soljani (Ž 4230) – Drenovci (Ž 4172)

Autocesta A3 - Bregana - Zagreb - Lipovac⁴⁷

Dionica Županja - Lipovac autoceste A3 Bregana - Zagreb - Lipovac prolazi Općinom Vrbanja od km 453+820 do km 459+825 (k.o. Vrbanja). Za izgradnju autoceste A3, dionica Županja - Lipovac (ukupne dužine 26,0 km) izdana je lokacijska dozvola⁴⁸, te je u tijeku natjecaj za izvođenje radova i ishodjenje građevinske dozvole.

---

⁴⁵ prema podacima:

- HRVATSKE AUTOCESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje autocesta, Sektor za gradenje, Odjel za projektiranje (dopis broj: 45212-400-2967/04-NMM od 05. svibnja 2004. godine)
- HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje državnih cesta, Sektor za strateško planiranje, razvoj i studije, Odjel za strateško planiranje i razvoj (dopis urbroj: 210/2004-438. MH od 07. svibnja 2004. godine)
- HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje državnih cesta, Sektor održavanja, Ispostava Osijek (dopis broj: 345-553OS-503/04.DK od 29. travnja 2004. godine)
- UPRAVA ZA CESTE ŽUPANIJE VUKOVARSKO - SRIJEMSKE (dopis klasa: 340-01/04-1/289, urbroj: 2188/1-06/04-1 od 17. svibnja 2004. godine)

⁴⁶ na temelju :

- Pravilnik o označavanju autocesta, njihove stacionaže, brojeva izlaza i prometnih cvorišta te naziva izlaza, prometnih cvorišta i odmorišta (NN 73/03)
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN 79/99, 111/00, 98/01, 143/02 i 153/02)

⁴⁷ prema podacima: HRVATSKE AUTOCESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje autocesta, Sektor za gradenje, Odjel za projektiranje (dopis broj: 45212-400-2967/04-NMM od 05. svibnja 2004. godine)

⁴⁸ Lokacijska dozvola Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, klasa: UP/I-350-05/01-01/5, urbr. 531-08-01-2 AMT od 25. siječnja 2001. godine

PROSJEČNI DNEVNI PROMET TIJEKOM GODINE (PGDP) I TIJEKOM LJETA (PLDP)
NA ODSJECKU A3 ŽUPANJA - LIPOVAC

A 3 BREGANA - ZAGREB - LIPOVAC odsječak Županja - Lipovac	ostvareni dnevni promet 1999. godine		prognoza dnevnog prometa 2005. godine	
	PGDP	PLDP	PGDP	PLDP
	1.459	1.390	2.129	2.661

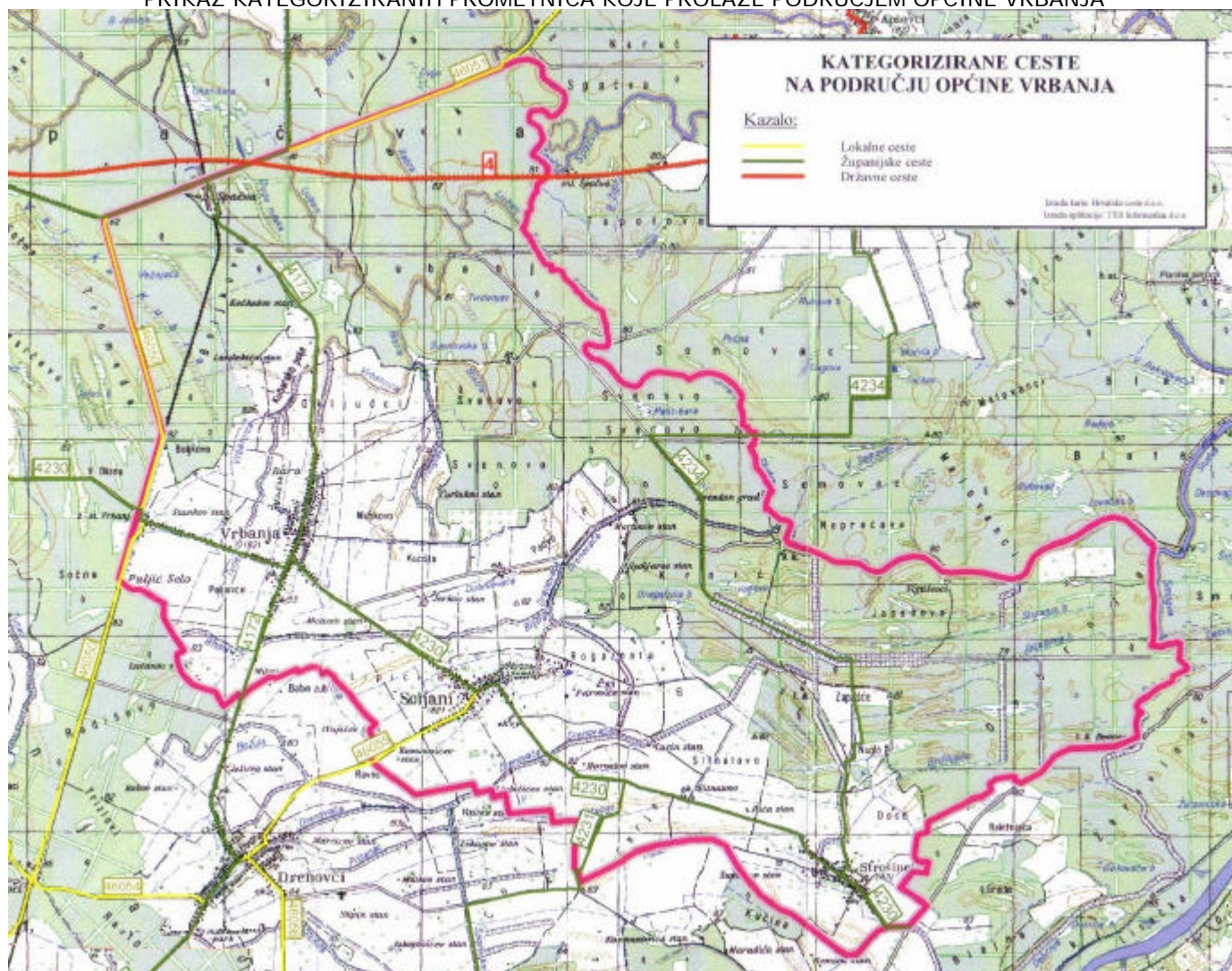
izvor podataka: Program građenja i održavanja javnih cesta u razdoblju od 2001. do 2004. godine (NN 19/01, 01/02, 03/02, 148/02, 20/03, 145/03, 200/03 i 41/04)

Križanje autoceste sa željezničkom prugom Vinkovci - Brcko rješit će se nadvožnjakom preko željezničke pruge. Postojeći nadvožnjak potrebno je srušiti jer, kako je potrebno osigurati prostor za prolaz dva kolosjeka ispod autoceste te visinu potrebnu za elektrovucu, nadvožnjak svojim gabaritima ne može zadovoljiti potrebe.

Obzirom na važnost priključnih prometnica, prometno opterećenje i prometne potrebe lociran je **cvor Spacva** u km 453+458. Cvor je formiran u obliku desne trube sa sistemom zatvorene naplate kod izlaza s autoceste.

Na navedenoj stacionaži na području Općine Vrbanja (od km 453+820 do km 459+825) na autocesti A3 nije predviđena gradnja odmorišta i pratećih uslužnih objekata.

PRIKAZ KATEGORIZIRANIH PROMETNICA KOJE PROLAZE PODRUČJEM OPĆINE VRBANJA

(izvor: HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, građenje i održavanje državnih cesta, Sektor za strateško planiranje, razvoj i studije, Odjel za strateško planiranje i razvoj)

Državne, županijske i lokalne ceste

Na području Općine Vrbanja nalazi se odsjecak državne ceste D 4, dionica 21 u duljini od 5,9 km. Kako se ova cesta nalazi na trasi buduće autoceste A3, za postojeću cestu nisu predviđeni radovi izrade projektne dokumentacije, izgradnje niti rekonstrukcije.⁴⁹

Sve županijske i lokalne ceste na području Općine Vrbanja⁵⁰ imaju suvremeni kolnički zastor, osim:

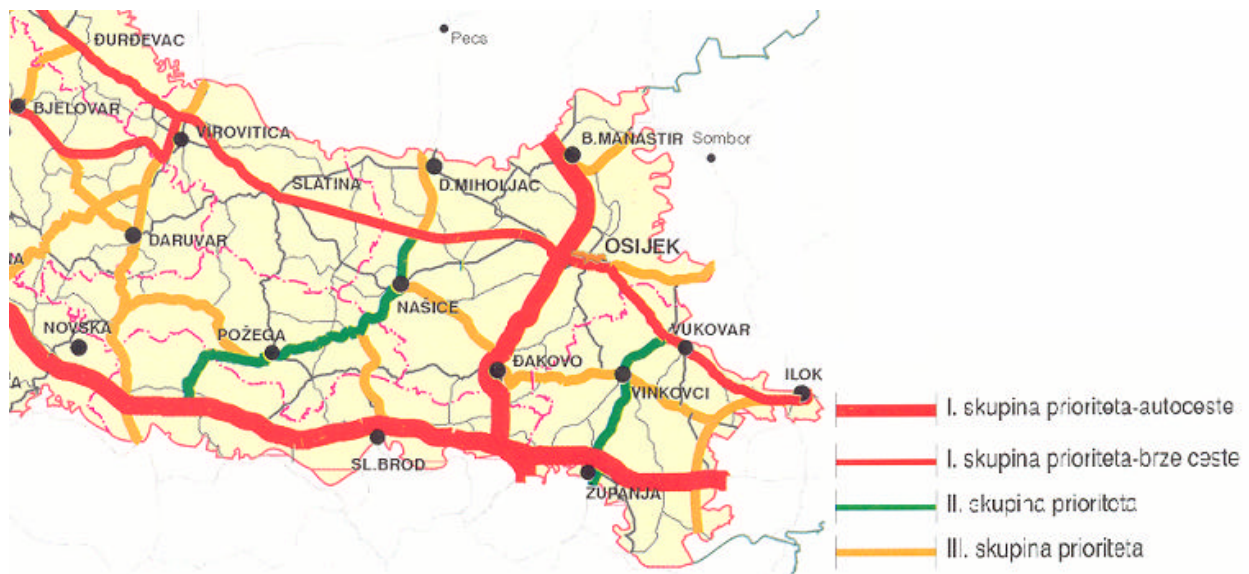
- županijske ceste Ž 4231 (Ž 4172 – Đurici – Racinovci – Ž 4230) koja na području Općine Vrbanja nije izgrađena i taj dio ceste ima zemljani zastor i
- lokalne ceste L 46050 (Ž 4229 – Gunja - Ž 4172) koja cijelom svojom dužinom ima makadamski kolnik.

Održavanje županijskih i lokalnih cesta obavlja se prema godišnjem programu redovnog i izvanrednog održavanja.

Koncept razvoja prometnog sustava na području Općine Vrbanja

Strategijom prostornog uređenja i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99)⁵¹ kao i Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99)⁵² predložena je primarna cestovna mreža, tj. mreža autocesta i brzih cesta u Republici Hrvatskoj. Zacrtni su osnovni smjerovi i glavne točke koje treba cestovno povezati, a podloga za utvrđivanje predloženih cestovnih koridora je izrađena studijska i projektna dokumentacija.

OSNOVNI DRŽAVNI CESTOVNI SMJEROVI - IZVOD ZA PODRUČJE ISTOCNE HRVATSKE

(izvor: Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske, NN 139/99 - slika 16.)

⁴⁹ prema podacima: HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje državnih cesta, Sektor održavanja, Ispostava Osijek (dopis broj: 345-553OS-503/04.DK od 29. travnja 2004. godine)

⁵⁰ prema podacima: UPRAVA ZA CESTE ŽUPANIJE VUKOVARSKO - SRIJEMSKJE (dopis klasa: 340-01/04-1/289, urbroj: 2188/1-06/04-1 od 17. svibnja 2004. godine)

⁵¹ Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99), izradio: Zavod za prostorno planiranje Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja Republike Hrvatske

⁵² Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99); izradivac: Institut prometa i veza, Zagreb, listopad 1998. godine

Na području Općine Vrbanja **Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske** (NN 139/99) u prioritete su uvršteni koridori:

- **autocesta Zagreb - Lipovac** (I. skupina prioriteta⁵³)
- **županijska cesta Ilok - Šarengrad - Bapska - Tovarnik - Nijemci - Lipovac - Strošinci, tzv. "srijemska granicna transverzala"**, dužine cca 53 km (III. skupina prioriteta⁵⁴) za koju je osiguran koridor, a trasu treba detaljnije odrediti na temelju posebnih studija.

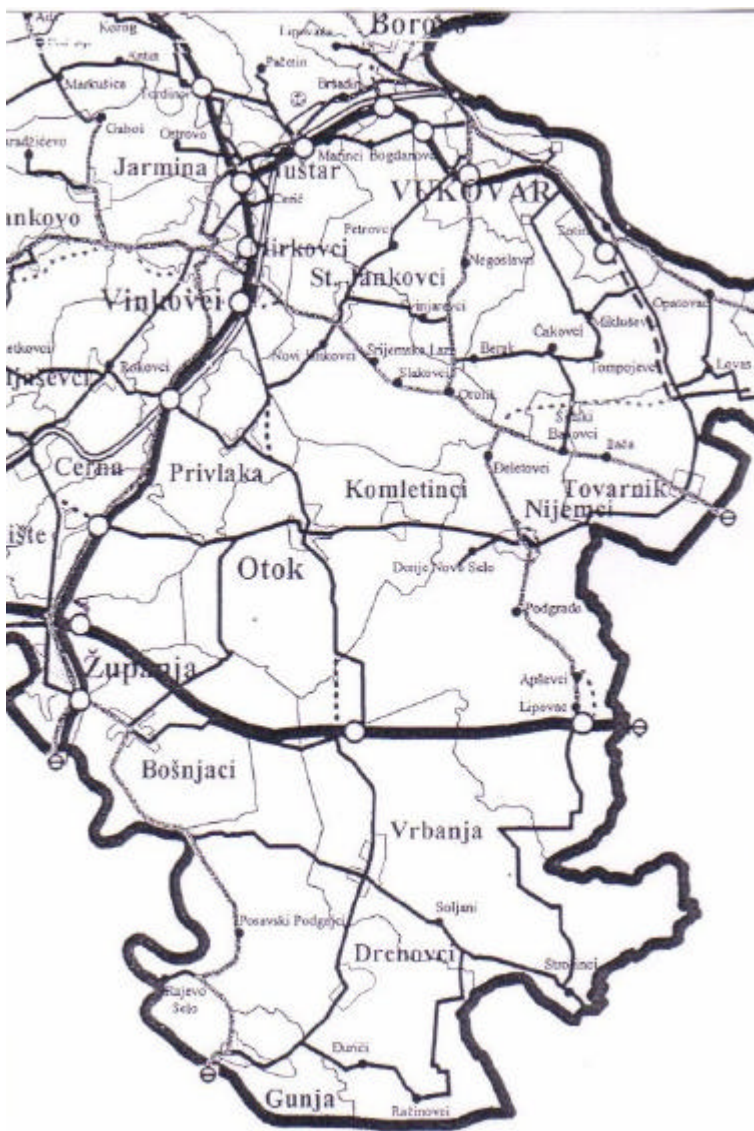
Za ostale državne ceste te županijske i lokalne ceste Strategija prometnog razvitka propisuje osiguranje prostornih, tehničkih i financijskih uvjeta za kvalitetno održavanje te potrebna poboljšanja u smislu protocnosti i sigurnosti prometa.

Strategijom razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje⁵⁵ analizirani su i osnovni problemi razvoja prometa Vukovarsko - srijemske županije:

- prometna izolacija spacvanskog bazena,
- izostanak realizacije kanala Dunav - Sava,
- zauzimanje infrastrukturnim koridorima poljoprivrednog zemljišta i šuma,
- opterećenost vukovarskog i vinkovackog prometnog cvora infrastrukturnim koridorima,
- širenje naselja duž državnih i županijskih cesta,
- slaba dostupnost pograničnom području i
- prolaz prometnih koridora zaštićenim dijelovima prirode.

Novo trase županijskih cesta predviđene su kod: Spacve, Privlake, Gradišta, Tovarnika, Lipovca, Soljana, Gunje i Ovcare.

Problemi zaštite prirode odnose se na činjenicu da neki cestovni koridori prolaze uz ili i kroz zaštićena područja prirode te je na tim dionicama potrebno primijeniti posebne mjere zaštite. Prvenstveno se to odnosi na **cestovne koridore kroz zaštićene prostore rijeke Spacve (do utoka u Bosut) i Spacvanske šume.**

IZVOD IZ STRATEGIJE RAZVITKA CESTOVNE MREŽE
SLAVONIJE I BARANJE

⁵³ Prva skupina prioriteta izgradnje autocesta i brzih cesta u cestovnoj mreži omogućuje temeljnu povezanost glavnih žarišta razvoja i svih prostora Hrvatske te povezanost sa susjednim zemljama i Europom. Za ove cestovne smjerove potrebno je osigurati uvjete za etapnu izgradnju.

⁵⁴ Treća skupina prioriteta povezuje ostale izolirane dijelove Hrvatske i susjednih područja te ostala žarišta razvoja. Za ove cestovne smjerove potrebno je osigurati uvjete za dogradnju, temeljitu obnovu i rekonstrukciju postojećih cesta.

⁵⁵ Strategija razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje, IGH, Poslovni centar Osijek, prosinac 1997. godine

Mreža županijskih cesta je izgrađena i trenutno je u kategoriji lokalnih cesta. Prevođenje u kategoriju županijskih cesta znači potrebu njihove **rekonstrukcije**, a u građevinskim zonama naselja potrebno je ulični profil urediti u skladu s rangom ceste.

U skladu s postavkama iz Strategije razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje, a sukladno odrednicama Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) na području Općine Vrbanja utvrđena je **rezervacija cestovnog koridora za istraživanje trase planirane županijske ceste Ž 4234** (Lipovac, D4 – Ž 4230).

Planirani cestovni koridor nove županijske ceste Ž 4234 utvrđen je na prostoru izvan naselja u širini od 200 m, dok na prolazu kroz naselja zaštitni koridor iznosi 50 m i smatra se rezervatom za istraživanje. U širini koridora za istraživanje po citavoj trasi nije dozvoljena nikakva gradnja sve do izdavanja lokacijske dozvole kojim se utvrđuje stvarna trasa i zaštitni pojas. Detaljno određivanje trase nove županijske ceste Ž 4234 utvrđuje se lokacijskom dozvolom na temelju stručne podloge za izdavanje lokacijske dozvole ili idejnog rješenja, vodeći računa o zaštiti okoliša, posebnim uvjetima i drugim okolnostima.

Javni prijevoz

Organiziranim **javnim autobusnim prijevozom** omogućava se kvalitetno povezivanje gradova s gravitirajućim naseljima. U optimalizaciji javnog autobusnog prijevoza treba težiti da se u naseljima postigne viši standard, tj. da pješacki razmak od sadržaja do stajališta javnog prometa bude u okvirima udaljenosti od 300 do 600 metara (cca 5 do 10 minuta hoda do stajališta).

Promet u mirovanju

Promet cestovnih vozila u naseljima zauzima značajne površine za kretanje i parkiranje. Ovakvi prostorni zahtjevi u uvjetima postignutog stupnja motorizacije, a još više u budućnosti, uvjetuju da se potrebe za površinama za mirovanje osobnih vozila izjednačavaju s potrebama prometnih površina za vozila u kretanju.

Osnovicu za proračun budućih potreba za parkirališno - garažnim površinama predstavljaju slijedeće pretpostavke: stupanj motorizacije 1 : 3,3 (1 putnički automobil na 3,3 stanovnika) i struktura gradnje po namjeni. Ukupne potrebe se kreću od 25 do 40 m² uredjenih prometnih površina po jednom osobnom vozilu.

Biciklistički promet

Biciklistički promet je godinama bio potiskivan, dijelom zbog povišenja standarda, a dijelom i zbog povećanog automobilskeg prometa a time i povećane opasnosti za bicikliste.

Zbog prikladne konfiguracije terena, ako i zbog ekoloških razloga predlaže se u naseljima gradnja biciklističkih staze minimalne širine 1,10 m (po mogućnosti odvojene od kolnika).

Osim u naseljima, biciklističke staze potrebno je uređivati i u turistički atraktivnim područjima Općine, čime se stvaraju preduvjeti za specifičan vid turizma (off-road biciklizam).

Pješacki promet

Širina pješackih staza je višekratnik širine jedne pješacke trake koja iznosi 0,75 m, no minimalna prikladna širina staze trebala bi iznositi 1,50 m.

Benzinske postaje

U sklopu koridora javnih prometnica predviđa se izgradnja **benzinskih postaja s pratećim sadržajima** i to na način da se osigura sigurnost svih sudionika u prometu i uvjeti zaštite okoliša.

Lokacije novih benzinskih postaja odrediti će se uz koridore javnih prometnica u skladu s poslovnim interesom potencijalnih investitora, važećim propisima i standardima, kao i posebnim uvjetima nadležne uprave za ceste. Nove benzinske postaje moraju veličinom i smještajem biti prilagodene okolišu, te se njihovim smještajem ne smiju pogoršati uvjeti stanovanja u okolnom prostoru ni narušiti vrijedni prirodni prostori.

Granicni prijelazi ⁵⁶

Na području Općine Vrbanja nalazi se **stalni cestovni granicni prijelaz za pogranični promet Strošinci** između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore.

Temeljem Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade SRJ o određivanju granicnih prijelaza od 15. rujna 1997. godine na spomenutom području utvrđen je granicni prijelaz za pogranični promet. Strošinci - Jamena.

Na terenu je granicni prijelaz uspostavljen kao kontrolna točka za prijelaz osoba pod nadzorom granicne policije, te je uz cestu Vrbanja - Strošinci - Jamena postavljen kontejner s potrebnom opremom. Područje granicnog prijelaza smješteno je 620 metara od državne granicne crte, na županijskoj cesti broj 4230. Granicni prijelaz je od naselja Strošinci udaljen cca 50 m i obuhvaća prostor lijeve i desne strane ceste na k.c. 1330 k.o. Strošinci. ⁵⁷ Ukupna površina područja granicnog prijelaza iznosi cca 500 m².

Budući da se sva pitanja u svezi s otvaranjem i radom granicnih prijelaza reguliraju posebnim Protokolom, a što se očekuje konačno urediti sa Srbijom i Crnom Gorom, konačno uređenje prijelaza za pogranični promet biti će definirano u skladu s međunarodnim sporazumom.

Kombinirani prijevoz

Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99)⁵⁸ istice se prednost kombiniranog prijevoza te se predlaže izgradnja mreže prekrcajnih terminala u koju ulazi i **prekrcajno - robni terminal Spacva**.

---

⁵⁶ prema podacima: MINISTARSTVO FINANCIJA, Samostalna služba za izgradnju i održavanje granicnih prijelaza i carinskih objekata (dopis klasa: 212-01/04-01/73, urbroj: 513-15/04-2 od 12. svibnja 2004. godine)

⁵⁷ Pravilnik o određivanju područja stalnog cestovnog granicnog prijelaza za pogranični promet Strošinci (NN 35/03)

⁵⁸ Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99); izradivac: Institut prometa i veza, Zagreb, listopad 1998. godine

Prekrcajni terminali su mjesta na kojima se sreću dvije ili više prometnih grana radi dovoza i predaje, odnosno preuzimanja i odvoza robe za transport, mjesta za skladištenje robe i dr. Prekrcajni terminali su glavna spona na transportnom putu robe od proizvođača do potrošača i zbog toga što služe za preradu, doradu, prepakiranje, razvrstavanje, uzorkovanje, carinjenje i druge usluge na robi. Detaljnija mreža te namjena i veličina pojedinog terminala razradit će se planovima razvoja kombiniranog prometa.

U sklopu obnove kontejnerskog prijevoza na pruzi Zagreb - Vinkovci - Tovarnik izgradnja prekrcajno - robnog terminala u Spacvi predviđena je i Prostornim planom Županije. Idejno rješenje Hrvatskih željeznica za gradnju **RO-LA terminala "Spacva"**⁵⁹ ugrađeno je u prostorno rješenje plana.

LOKACIJA PLANIRANOG PREKRAJNO - ROBNOG TERMINALA "SPACVA"

3.5.1.2. Zračni promet

Na području Općine Vrbanja nalaze se **poljoprivredna letjelišta** istočno od Vrbanje i između Soljana i Strošinaca za koja je Prostornim planom Županije (SV VSŽ 07/02) predviđeno korištenje i za sportske potrebe.

---

⁵⁹ prema podacima: HŽ - HRVATSKE ŽELJEZNICE, Razvoj i investicije, Služba za studije, razvoj i pripremu (dopis znak: 3.1.1. - G.I. broj: 2084/2004. od 26. svibnja 2004. godine i dopis znak: 3.1.1.-G.I. broj: 5201/2004 od 15. studenog 2004. godine)

3.5.1.3. Željeznički promet

Područjem Općine Vrbanja prolazi trasa **željezničke pruge I. reda I - 110 Vinkovci (MG2) - Drenovci - državna granica - (Brcko)**⁶⁰. Navedena željeznička pruga ima slijedeće karakteristike:

- jednokolosjerna pruga
- najveća dopuštena masa po osovini: 22 t
- najveća dopuštena masa po dužnom metru: 8 t
- lukovi radiusa veličine 200 - 1.000 m
- maksimalni uzdužni nagib trase 5 ‰
- najveća dopuštena brzina: 40 km/h

Planirani građevinski zahvati na rekonstrukciji i obnovi željezničke pruge I. reda I - 110 Vinkovci (MG2) - Drenovci - državna granica - (Brcko) uključuju obnovu zračne telekomunikacijske linije. Prostornim planom Županije planirana je modernizacija pruge s poboljšanjem građevinskih karakteristika i poboljšanje SS i TK uređaja.

Na prostoru Općine Vrbanja na željezničkoj pruzi I. reda I - 110 MG 1 nalazi se **željeznički kolodvor Spacva i kolodvor Vrbanja**. U kolodvorima je predviđena ugradba novih signalno - sigurnosnih uređaja.

ŽELJEZNICKI KOLODVOR VRBANJA

Planirana je **denivelacija** svih prijelaza željezničke pruge I. reda I - 110 s cestama državne razine, te osiguranje svih ostalih željeznicko - cestovnih prijelaza na području Općine Vrbanja.

⁶⁰ Odluka o razvrstavanju željeznickih pruga I. i II. reda (NN 64/93, 92/95)

3.5.1.5. Pošta i telekomunikacije

Pošta ⁶¹

Na području Općine Vrbanja otvoreni su:

poštanski ured	uže dostavno područje	šire dostavno područje
32254 VRBANJA	naselje Vrbanja	naselje Spacva
32255 SOLJANI	naselje Soljani	-
32256 STROŠINCI	naselje Strošinci	-

Hrvatska pošta d.d. Područna uprava Slavonija - Poštansko središte Vukovar, u skladu sa Planom razvoja HP, na području Općine Vrbanja prema sadašnjim saznanjima nema namjeru otvarati nove, kao niti zatvoriti postojeće poštanske urede.

Predstojeća je zadaća u prvom redu tehničko - tehnološki napredak, tj. pružanje brzih i kvalitetnijih usluga te širi spektar raznovrsnijih usluga. Planirani razvoj poštanske mreže i prometa u sljedećem planskom razdoblju obuhvaća:

- adaptaciju, uređenje i opremanje postojećih poštanskih ureda,
- dovršenje informatizacije procesa rada u prijemu poštanskih pošiljaka,
- poboljšanje kvalitete i pouzdanosti prijenosa pošiljaka,
- razvoj tržišnog pristupa i odnosa s korisnicima, uvođenje novih usluga i prilagodavanje postojećih specifičnim potrebama korisnika.

Javne telekomunikacije - fiksne mreže ⁶²

Područje Općine Vrbanja telekomunikacijski je na visokoj razini razvoja. U mreži javnih telekomunikacija upotrebljavaju se u nacelu samo digitalni sustavi prijenosa. Nepokretna mreža je organizirana preko mjesnih centrala (LC): Vrbanja, Soljani i Strošinci.

STANJE JAVNE TELEKOMUNIKACIJSKE MREŽE NA PODRUČJU OPCINE VRBANJA

IZGRAĐENOST MJESNIH MREŽA			STANJE KOMUTACIJA		
NAZIV MJESNE TELEKOMUNIKACIJSKE MREŽE	FAZA REALIZACIJE	NAPOMENA	KOMUTACIJA		PODRUČJE PREKRIVANJA (MJESNA MREŽA)
MTM Vrbanja	izgrađeno	podzemno - zračno	RSS Vrbanja	LC	naselje Vrbanja
MTM Soljani	izgrađeno	podzemno - zračno	RSS Soljani	LC	naselje Soljani
MTM Strošinci	izgrađeno	podzemno - zračno	RSS Strošinci	LC	naselje Strošinci

Mjesne centrale zamijenjene su suvremenim **udaljenim pretplatničkim stupnjevima (UPS) u Vrbanji, Soljanima i Strošincima** čiji broj priključaka će se postupno povećavati u skladu

⁶¹ prema podacima: HRVATSKA POŠTA d.d. Područna uprava Slavonija - Poštansko središte Vukovar (dopis broj: PS 2.1.1.-156/04.-AB od 26. travnja 2004. godine)

⁶² prema podacima:

- HT - HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d., Regija 4 - Istok (dopis broj: 4B5-2129/04 od 17. svibnja 2004. godine) HT - HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d., Regija 4 - Istok (dopis broj: 4B5-2129/04 od 17. svibnja 2004. godine)
- HT - HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d., Sektor tehničkog planiranja (dopis broj: ST2d-158/2004-00/MD od 14. svibnja 2004. godine)

s potrebama. Mjesne mreže u svim naseljima imaju zadovoljavajući kapacitet i u potpunosti zadovoljavaju potrebe.

Plan razvoja telekomunikacijske mreže na području Općine Vrbanja obuhvaća nastavak započeto razvitka koji obuhvaća:

- dogradnja kapaciteta komutacija (UPS) u skladu s porastom potreba,
- dogradnja već izgrađenih mjesnih mreža u pojedinim naseljima u skladu s povećanjem broja korisnika i suvremenom tehnologijom,
- u slučaju izgradnje novih mjesnih mreža treba ih izgraditi podzemno citavom trasom (do krajnjeg korisnika).

U narednom razdoblju razvoj telekomunikacija na području Općine Vrbanja biti će uskladen sa zahtjevima tržišta. Uz osnovne usluge Hrvatski telekom d.d. nudi i razvoj niza dodatnih usluga u nepokretnoj telefonskoj mreži te pruža IQ usluge inteligentne mreže koja je nadogradnja osnovnim telefonskim uslugama. Intenzivan je i razvoj ISDN-a s osnovnim i primarnim pristupom te ADSL pristupa koji korisnicima omogućuje još veću brzinu primanja i slanja informacija.

Javne telekomunikacije - pokretne mreže⁶³

HT - mobilne komunikacije d.o.o. izgrađuju i upravljaju telekomunikacijskom mrežom u NMT sustavu i u sustavu globalne pokretne mreže - GSM. Na području Općine Vrbanja HT - mobilne komunikacije d.o.o. raspolaže sa dvije osnovne postaje u GSM CRONET mreži (Spacva i Strošinci) te planira gradnju dvije osnovne postaje u mjestima Soljani i Vrbanja.

U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se dalje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža prema planiranom broju korisnika i uvođenje novih usluga. Planira se uvođenje novih mreža i sustava pokretnih komunikacija slijedeće generacije (UMTS i sustavi slijedećih generacija). U skladu s navedenim planovima, uz postojeće i planirane lokacije osnovnih postaja, koje su ucrtane na kartografskim priložima PPUO Vrbanja, potrebno je u budućnosti omogućiti **izgradnju i postavljanje i dodatnih osnovnih postaja**.

Zbog povećanja potrebnih kapaciteta, kao i uvođenja novih mreža u budućnosti, na području Općine Vrbanja je, u skladu sa Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži (NN 58/95) kojim je predviđeno da mreža mobilne telefonije mora pokrivati sva županijska središta, gradove i naselja, kao i važnije cestovne i željezničke prometnice, te važnije plovne puteve na unutrašnjim vodama i teritorijalnom moru RH, predviđena mogućnost daljeg širenja mreže mobilne telefonije i izgradnje dodatnih osnovnih postaja. Izgradnja baznih stanica mobilne telefonije vršiti će se u skladu s odredbama Zakona o gradnji (NN 175/03), Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja (NN 27/99) kao i ostalim propisanim uvjetima gradnje za takve vrste građevina.

Radio i TV sustav veza⁶⁴

Na području Općine Vrbanja "Odašiljaci i veze" d.o.o. nemaju izgrađenih uređaja (RTV odašiljaci, pretvaraci i sustavi veza). Izgrađeni objekt "Borinci" (Jarmina), koji se nalazi izvan područja Općine Vrbanja, pokriva cijelo područje Općine Vrbanja.

Planska lokacija **TV pretvaraca** nalazi se na području naselja Vrbanja. Detaljna lokacija nije određena, a okvirne zemljopisne odrednice lokacije su: 18E5600, 49N5900; nadmorska visina: 82 m + visina stupa 64 m. Realizacija TV pretvaraca u Vrbanji je predviđena samo alternativno a zamjenska se lokacija nalazi u susjednim Drenovcima.

---

⁶³ prema podacima: HT MOBILE d.o.o. - Sektor za planiranje i razvoj sustava (dopis od 27. travnja 2004. godine)

⁶⁴ prema podacima: ODAŠILJACI I VEZE d.o.o., RJ Projektiranje i nadzor (dopis broj: 1637/04 ŠD/ZL od 03. svibnja 2004. godine)

3.5.2. Energetski sustav

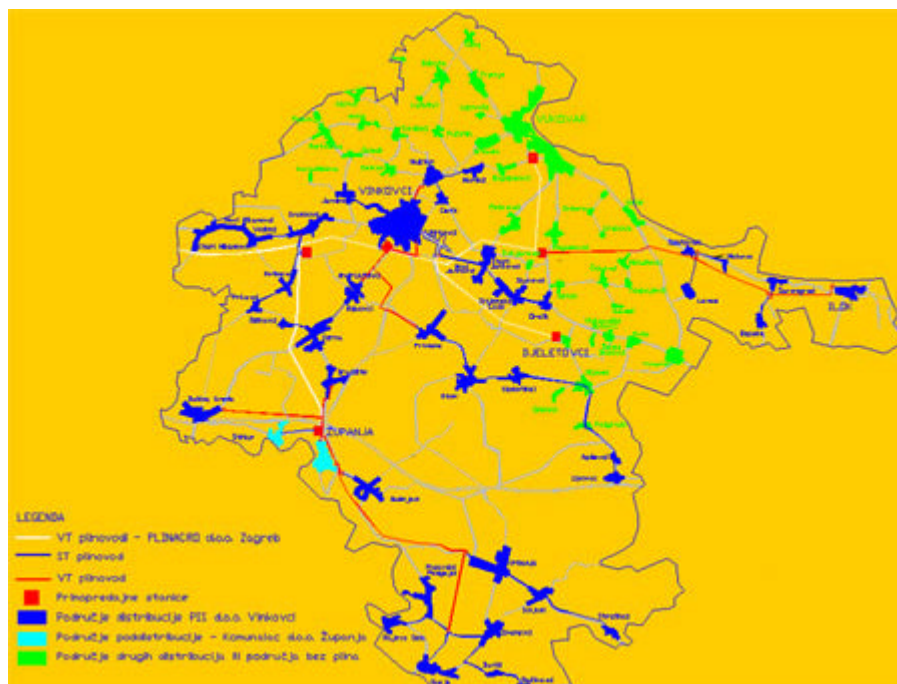
3.5.2.1. Proizvodnja i cijevni transport nafte i plina⁶⁵

Na području Općine Vrbanja nema postojećih, te se ne planira izgradnja novih instalacija za magistralni cijevni transport nafte i plina.

3.5.2.2. Distributivna plinska mreža

Distribucija prirodnog plina na području Vukovarsko - srijemske županije započela je u okviru Vinkovackog vodovoda i kanalizacije 1993. godine, da bi do danas potpuno ili djelomično bilo plinoficirano 48 naselja. Od 1999. godine distribuciju plina provodi "Plinara Istocne Slavonije" d.o.o. sa sjedištem u Vinkovcima.

Izgradnja plinske mreže na području Županije vrši se temeljem "Analize gospodarske opravdanosti" koju je izradio Energetski institut "Hrvoje Požar" iz Zagreba.

DISTRIBUCIJA PRIRODNOG PLINA NA PODRUČJU VUKOVARSKO - SRIJEMSKJE ŽUPANIJE⁶⁶

⁶⁵ prema podacima:

- PLINACRO d.o.o., Služba razvoja i investicija (dopis broj: 473/04 od 27. travnja 2004. god.)
- JANAF d.d., Služba razvoja i investicija (dopis broj: IV-290/04 od 03. svibnja 2004. godine)

⁶⁶ izvor : "Plinara Istocne Slavonije" d.o.o. Vinkovci

BROJ POTROŠACA PRIRODNOG PLINA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

naselje	broj domaćinstava	broj priključaka	% priključenja
Vrbanja	924	124	13,4
Soljani	478	53	11,1
Strošinci	216	6	2,8
UKUPNO OPĆINA VRBANJA	1.618	183	11,3

Na području Vukovarsko - srijemske županije predviđena je primjena plina za široku potrošnju (za zagrijavanje, te pripremu hrane i tople vode u kućanstvima) i za industrijske i komunalne potrošace. Prioritetne aktivnosti u razvoju plinoopskrbe su:

- dovršenje izgradnje visokotlačnih (VT) plinovoda,
- dovršenje magistralnog visokotlačnog raspjeta
- izgradnja plinskih redukcijskih postaja,
- izgradnja međumjesnih distribucijskih razvoda,
- plinifikacija preostalih dijelova naselja.

Temeljni izvor napajanja plinom Vukovarsko - srijemske županije je magistralni VT plinovod (50 bara) Slavonski Brod - Vinkovci. Na njega je kod Ivankova izgrađen odvojak visokotlačnog plinovoda do **MRS Županja** od koje se dalje veže **visokotlačni plinovod Županja – Vrbanja** (6 bara, dužine 19.600 m) koji opskrbljuje srednjtlačnu plinsku mrežu (4 bara) općina: Bošnjaci, Drenovci, Gunja i Vrbanja (naselja Soljani i Strošinci). Niskotlačna plinska mreža na području tih općina nije planirana.

Na području Općine Vrbanja⁶⁷ izgrađen je srednjtlačni plinovod $p_{\min} = 1$ bar, $p_{\max} = 3$ bara. Duljina izgrađene plinske mreže je slijedeća:

DULJINA IZGRAĐENE PLINSKE MREŽE NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

profil / duljina	Vrbanja	Soljani	Strošinci	UKUPNO
d 160 mm	6.600 m	1.920 m	-	8.520 m
d 110 mm	-	4.450 m	3.770 m	8.220 m
d 90 mm	3.150 m	-	2.550 m	5.700 m
d 63 mm	16.850 m	11.360 m	4.100 m	32.310 m
UKUPNO	26.600 m	17.730 m	10.400 m	54.750 m

Trenutno ne postoje planovi za produljenje srednjtlačne plinske mreže. Planiranje zahvata na produljenju plinske mreže odvijat će se u skladu s izračunima ekonomske opravdanosti investicija od strane vlasnika postojeće plinske mreže.

U trenutku podizanja tlaka u sustavu visokotlačnog plinovoda Županja – Vrbanja doći će do potrebe izgradnje redukcijske stanice u Vrbanji te je stoga Prostornim planom Županije na području MRP Županja prioritetno je planirana gradnja plinskih redukcijskih postaja PRP Drenovci i **PRP Vrbanja (za plinoopskrbu naselja Vrbanja, Soljani i Strošinci)**.

⁶⁷ prema podacima: PLINARA ISTOCNE SLAVONIJE d.o.o. (dopis broj: 242/2004 od 06. srpnja 2004. godine)

3.5.2.3. Prijenos električne energije ⁶⁸

Na području Općine Vrbanja nema elektroenergetskih objekata u vlasništvu HEP - Prijenos d.o.o., Prijenosno područje Osijek. Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije na području Općine Vrbanja nisu bili planirani zahvati na prijenosnoj elektroenergetskoj mreži razine 110 kV i više.

DP "Elektra" Vinkovci je u međuvremenu zaprimila više zahtjeva za potrebu osiguranja električne energije velike snage koje nije moguće zadovoljiti na razini distributivne mreže 35 kV⁶⁹. Kako bi se moglo udovoljiti novonastalim potrebama, na mreži prijenosnog područja Osijek naponske razine 110 kV potrebno je izgraditi slijedeće elektroenergetske objekte⁷⁰:

- DV 2x110 kV Nijemci - Drenovci
- DV 2x110 kV, priključak TS Lipovac na DV 2x110 kV Nijemci - Drenovci
- TS 110/20(10) kV Lipovac
- TS 110/20(10) kV Drenovci

Kako trasa DV 2x110 kV Nijemci - Drenovci prolazi područjem Općine Vrbanja, rezervacija koridora za izgradnju predmetnog dalekovoda predviđena je Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja. Trasa DV 2x110 kV Nijemci - Drenovci je nacelna i određena je kao koridor za istraživanje širine 500 m unutar kojega će, uz usklađivanje sa drugim korisnicima porostora, doći do konačnog rješenja.

3.5.2.4. Distribucijska elektroenergetska mreža ⁷¹

Područje Općine Vrbanja **napaja se električnom energijom iz trafostanice TS 35/10 kV Drenovci** putem nadzemnih dalekovoda:

- DV 10 (20) kV Spacva (naselja Vrbanja i Spacva),
- DV 10 (20) kV Soljani (naselja Soljani i Strošinci).

Osnovni problem, sa stanovišta sigurnosti opskrbe električnom energijom, je u tome što su napojni vodovi radialni pa se ne može osigurati rezervni put napajanja niti za jedno naselje. Iz tog razloga HEP - Distribucija d.o.o., DP "Elektra - Vinkovci" planira rezervaciju koridora za **polaganje rezervnog naponskog voda uz južnu stranu buduće auto-ceste, do lokacije motela "Spacva"**, gdje će se sigurno pojaviti i potreba za novom transformatorskom postajom.

---

⁶⁸ prema podacima:

- HEP - PRIJENOS d.o.o., Sektor za tehničku potporu, Odjel za izgradnju Osijek (dopis broj i znak: DZ/IS 32-126 od 30. travnja 2004. godine)
- HEP - PRIJENOS d.o.o., Prijenosno područje Osijek (dopis broj i znak: 3/21-80/04 od 01. lipnja 2004. g.)

⁶⁹ Prijedlogom Prostornog plana uređenja Općine Nijemci predviđena je slobodna zona južno od naselja Lipovac za koju je potrebno osigurati električnu energiju velike snage. Osim toga, na području Općine Drenovci planirana je gospodarske zone površine 30 - 50 ha na kojoj njemačka tvrtka "Kronospan" planira gradnju pogona za preradu drveta koja bi imala potrebu za isporukom električne energije snage u konačnoj fazi do 20 MW.

⁷⁰ dopis: HEP - PRIJENOS d.o.o., Sektor za tehničku potporu, Odjel za izgradnju Osijek (broj i znak: DZ/IS 32-126 od 30. travnja 2004. godine)

⁷¹ prema podacima: HEP - DISTRIBUCIJA d.o.o., Distribucijsko područje "Elektra" Vinkovci (dopis broj i znak: 4/09-0-4374-1/04-ZP od 02. lipnja 2004. godine)

Distribucijska elektroenergetska mreža Općine Vrbanja na razini 10(20) kV djelomice je novijeg datuma izgradnje, dok je niskonaponska mreža 0,4 kV dotrajala i neophodna je njena rekonstrukcija.

Planovi za rekonstrukciju distribucijskih elektroenergetskih objekata na području Općine Vrbanja uključuju:

a) trafostanice TS 10/0,4 kV :

- snage trafostanica trenutno zadovoljavaju potrebe, te će se u slučaju povećanja potrošnje izvršiti zamjena transformatora ili trafostanice,
- planira se rekonstrukcija trafostanica radi prijelaza na 20 kV napon, pri čemu je potrebno predvidjeti i mogućnost zamjene građevinskog oblika trafostanice,
- izgradnja novih trafostanica vezana je uz popravljivanje naponskih prilika u naselju Vrbanja, odnosno energetske potrebe buduće petlje na auto-cesti;

b) dalekovodi DV 10 (20) kV :

- postojeće 10 kV dalekovode na drvenim stupovima izvan naselja potrebno je zamijeniti nadzemnim dalekovodima na betonskim stupovima ili podzemnim dalekovodima uz povećanje naponskog nivoa na 20 kV;

c) podzemni dalekovodi (kablovi) KB 10 (20) kV :

- podzemni dalekovodi na području Općine Vrbanja su novije izvedbe, dovoljnog presjeka i naponskog nivoa izolacije da mogu zadovoljiti uvjete prelaska na 20 kV napon,
- u naseljima se preporuča izvođenje kabela (podzemne) distribucijske elektroenergetske mreže 10 (20) kV i to naročito u mjesnim ulicama koje imaju značaj javne (državne, županijske ili lokalne) ceste;
- planirane dionice podzemnih dalekovoda prvenstveno će se graditi kao zamjena za nadzemne ili u svrhu zatvaranja lokalnog napojnog prstena unutar naselja;

d) niskonaponska mreža :

- tehnički nezadovoljavajuću niskonaponsku mrežu izvedenu golim vodovima na krovnim stalcima potrebno je zamijeniti samonosivim kabelskim snopom na betonskim stupovima ili krovnim stalcima;

e) javna rasvjeta :

- Kako je javna rasvjeta u vlasništvu lokalne samouprave Općini Vrbanja prepuštena je odluka o opsegu i vrsti javne rasvjete koja će se graditi, što je vezano uz proračunska sredstva. Ukoliko postoji, ili se planira gradnja niskonaponske mreže na betonskim stupovima, interni propisi Hrvatske elektroprivrede d.o.o. dozvoljavaju korištenje istog kabelskog snopa i stupova niskonaponske mreže za napajanje i postavljanje javne rasvjete.

Razvoj mreže 10 (20) kV detaljno će se razraditi projektnom dokumentacijom, pri čemu se u naseljima preporuča izvođenje kabela (podzemne) distribucijske elektroenergetske mreže.

Nova elektroenergetska srednjenaponska mreža 10 (20) kV izvan naselja može biti zračna.

Za potrebe planiranih gospodarskih zona potencijalne lokacije trafostanica i priključni 10 (20) kV vodovi utvrditi će se dokumentima prostornog uređenja užih područja, odnosno lokacijskom dozvolom u skladu s mišljenjem Hrvatske elektroprivrede d.o.o.. Lokacije novih TS 10 (20)/0,4 kV treba odabrati na način da osiguravaju kvalitetno napajanje, uz pad napona max 3% do krajnjeg potrošača.

3.5.2.5. Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije

Energetske transformacije i proizvodnja korisnih oblika energije na bazi konvencionalnih tehnologija nužno su vezane na manje ili veće negativne utjecaje na okoliš i ekosustav. Radi smanjenja ovih utjecaja Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske planirano je razmatrati mogućnosti korištenja obnovljivih alternativnih izvora energije:

- **Korištenje biomase:**

Na području Općine Vrbanja postoje značajne količine biljnih otpadaka i ostale biomase, te postoje mogućnosti za njihovo korištenje u proizvodnji energije. U budućnosti se stoga može očekivati značajnije korištenje biomase u poljoprivredi.

- **Energija sunca:**

Gospodarski potencijal za iskorištenje energije sunca u kontinentalnim klimatskim uvjetima odnosi se isključivo na niskotemperaturno korištenje sunčeve energije za pripremu tople vode u sektorima kućanstava, usluga i poljoprivrede.

- **Korištenje vjetra:**

Mogućnost korištenja snage vjetra kao energenta nije u potpunosti istražena, no postoji mogućnost korištenja vjetra na malim gospodarstvima odnosno kućanstvima.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav⁷² (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)

3.5.3.1. Vodoopskrbni sustav⁷³

Polazni je stav i cilj razvojnog programa vodoopskrbe Republike Hrvatske je da svaki stanovnik u doglednoj budućnosti treba biti opskrbljen dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode na temeljima održivog gospodarenja vodama i upravljanja sustavom vodoopskrbe. Rješenje vodoopskrbe Vukovarsko - srijemske županije temelji se na **uspostavi cjelovitog sustava** koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe gospodarskog i demografskog razvitka.

Usporedno s rješavanjem problema vodoopskrbe Županije potrebno je provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Vodoopskrba većih naselja pri tome ne smije ovisiti o jednom izvorištu ili jednom sustavu dobave zbog uvijek mogućih neočekivanih vodoopskrbnih zahtijeva, neočekivanih hidroloških uvjeta ili izvanrednih situacija.

IZVOD IZ RJEŠENJA VODOOPSKRBNOG SUSTAVA ISTOCNE SLAVONIJE

⁷² prema podacima:

- Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije, izradivac: Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko - srijemske županije, Vinkovci, 2001. godine
- MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOG GOSPODARSTVA, Uprava vodnog gospodarstva (dopis klasa: 325-01/04-01/00043, urbroj: 525-10/2-18-04/1/2 od 30. travnja 2004. godine)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/04-01/0012, urbroj: 374-21-1-04-2 od 28. travnja 2004. godine)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Vodnogospodarska ispostava Bid - Bosut (dopis klasa: 350-02/04-01/0003, urbroj: 374-3101-1-04-4 od 28. lipnja 2004. godine)
- "VINKOVACKI VODOVOD I KANALIZACIJA" d.o.o. (dopis znak: 701/04 od 10. svibnja 2004. godine)

Dugoročno rješenje vodoopskrbe na području Općine Vrbanja planirano je u okviru **regionalnog vodoopskrbnog sustava Istocne Slavonije** uskladenom i postupnom dinamikom gradnje i korištenja regionalnih kapaciteta, sada magistralnog cjevovoda "Bošnjaci - Posavski Podgajci". Konceptcija regionalnog rješenja na predmetnom području predviđa dogradnju, odnosno gradnju:

- magistralnih cjevovoda "Zib - Vrbanja - Spacva - Nijemci" i "Posavski Podgajci - Drenovci - Gunja",
- spojno - tranzitnih cjevovoda "Posavski Podgajci - Rajevo Selo - Gunja", "Drenovci - Soljani - Strošinci" i "Gunja - Đurici", te
- odgovarajućih kontrolno - nadzornih i mjerno - regulacijskih građevina te
- priključnih cjevovoda na postojećem distribucijskom vodovodnom mrežu.

Na području Općine Vrbanja "Vinkovacki vodovod i kanalizacija" d.o.o. iz Vinkovaca je ovlaštena za upravljanje, korištenje i održavanje :

- **skupnog vodoopskrbnog sustava "Vrbanja - Soljani"** (sa planiranom dogradnjom distribucijske vodovodne mreže u Soljanima)

Zdenac vodoopskrbnog sustava Vrbanja - Soljani kaptira plitke vodonosnike između 30,1 i 43,2 m i nalazi se kod željeznickog kolodvora u Vrbanji (dubina 44,5 m, kapacitet u vrijeme izvedbe $Q=28,0$ l/s). Vodocrpilište se sastoji od crnog zdenca sa dubinskom crpkom, objekta vodocrpilišta sa tlačnom crpkom, dezinfekcijom vode i električnim postrojenjem. U sklopu crpilišta nalazi se i visoka vodosprema $V=200$ m³. Na kraju distribucijske mreže naselja Vrbanja nalazi se crpno okno za povišenje tlaka bolju vodoopskrbu naselja Soljani.

- **lokalnog vodoopskrbnog sustava Strošinci.**

Vodocrpilište je smješteno u središtu naselja Strošinci (kod rukometnog igrališta uz crkvu). Arteški zdenac je dubine 215,3 m i zahvata vodonosnike na dubinama između 181,0 i 187,4 m i između 199,8 i 209,5 m. Kapacitet zdenca je $Q=7,5$ l/s. Vodocrpilište se sastoji od poluukopanog armirano - betonskog okna i strojnarnice u kojoj je hidrofor i kompresor sa pripadajućom armaturom, prostorije za dezinfekciju vode i pomoćni prostori.

VISOKA VODOSPREMA U SKLOPU
VODOCRPILISTA U VRBANJI

⁷³ prema podacima: "VINKOVACKI VODOVOD I KANALIZACIJA" d.o.o. (dopis znak: 701/04 od 10. svibnja 2004.g.)

Lokalnim vodovodom naselja Spacva upravlja i održava ga Općina Vrbanja.

Na području Općine Vrbanja planirano je :

- gradnja magistralnog cjevovoda DN 300 "Zib - Vrbanja - Spacva" (zapadnom granicom Općine) i "Spacva - Nijemci - Ilaca" (sjevernom granicom Općine) sa mjerno - regulacijskom građevinom regionalnog vodovoda kod željeznickog kolodvora u Vrbanji
- gradnja spojnog cjevovoda "Drenovci - Soljani - Strošinci" sa precrpnom stanicom "Soljani" (veza na magistralni cjevovod "Posavski Podgajci - Drenovci - Gunja")
- gradnja distribucijske vodovodne mreže u naselju Soljani
- dogradnja distribucijske vodovodne mreže u naseljima Vrbanja, Strošinci i Spacva,
- održavanje postojeće distribucijske vodovodne mreže

Trase regionalne mreže vodovoda naznacene Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja zasada su u istraživanju kao prijedlog "Vinkovackog vodovoda i kanalizacije" d.o.o. kao distributera.

Vodocrpilišta na području Općine Vrbanja su :

- **vodocrpilište "Sojara" Vrbanja** (opskrbljuje skupni vodoopskrbni sustav naselja Vrbanja i Soljani),
- **vodocrpilište "Centar" Strošinci** (opskrbljuje lokalni vodoopskrbni sustav naselja Strošinci),
- **vodocrpilište "Spacva" Spacva** (opskrbljuje lokalni vodovod naselja Spacva).

Odlukom o utvrđivanju i održanju zona sanitarne zaštite izvorišta podzemnih voda koja se koriste za javnu vodoopskrbu na području Općine Vrbanja predviđena je zaštita vodocrpilišta u Vrbanji, a u pripremi je uspostava zaštite i za vodocrpilište u Strošincima. Zaštita vodocrpilišta "Spacva" nije regulirana.

Južni dio Općine Vrbanja (južno od ceste Vrbanja - Soljani - Strošinci, dalje zapadno kanala "Drenovaca", "Spojni kanal" i "Obošnica") ulazi u vanjski dio šireg vodozaštitnog područja vodocrpilišta vodovoda "Drenovci"⁷⁴.

Slivna područja izvorišta koja se koriste za javnu vodoopskrbu moraju biti zaštićena od onečišćenja i drugih utjecaja koji mogu nepovoljno utjecati na zdravstvenu ispravnost i izdašnost izvorišta u skladu s odredbama Zakona o vodama (NN 107/95) i Pravilnik o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 55/02).

Zaštita se provodi u skladu s odredbama posebnih odluka kojima se utvrđuju vodozaštitne zone izvorišta i režimi zaštite, te je prije izrade tehničke dokumentacije za gradnju pojedinih građevina na području obuhvata Plana investitor dužan ishoditi vodopravne uvjete u skladu s posebnim propisima.

---

⁷⁴ Odluka o vodozaštitnom području crpilišta vodovoda "Drenovci", Županijska skupština Vukovarsko - srijemske županije, klasa: 325-03/00-01/06, urbroj: 2188/1-03-00-1 od 14. rujna 2000. godine

3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda⁷⁵

Na području Općine Vrbanja zasada ne postoji javni sustav odvodnje otpadnih voda, a ne postoje niti odgovarajuća sustavna rješenja.

Za koncept prikupljanja i pročišćavanja otpadnih voda naselja Vrbanja, Soljani i Strošinci predviđa se primjena usvojene koncepcije odvodnje i tretmana otpadnih voda na distribucijskom području "Vinkovci" (ovlašteni distributer "Vinkovacki vodovod i kanalizacija" d.o.o. iz Vinkovaca), kako slijedi:

- Definiranje **zatvorene, gravitacijske kanalske mreže kombiniranog mješovito - razdjelnog tipa** s mogućim lokalnim dizanjem i transportom otpadnih voda do lokacije središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, minimalnog kapaciteta za potrebe rješenja Općine Vrbanja.
- Ovisno od održivog rješenja sustava za prikupljanje otpadnih voda naselja Vrbanja, kao i mogućnosti potencijalnog recipijenta za ispušt efluenta, utvrđuje se lokacija i rješenje središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Uređaj uz zatecene, mora osigurati i ukupne planske potrebe naselja i to bilo **prevoženjem otpadnih voda iz lokalnih sabirnih spremnika ili cijevnim transportom** do lokacije središnjeg uređaja.
- Predvidiva je **postupna realizacija i korištenje** kanalske mreže i središnjeg uređaja, početno na razini aktualnih potreba za odvodnjom i pročišćavanjem otpadnih voda.

U skladu sa Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije aktualnom projektom dokumentacijom⁷⁶ planirano je:

- **uređaj za pročišćavanje otpadnih voda naselja Vrbanja** smješten je sjeverno od naselja, s kanalom Japež kao recipijentom;
- **uređaj za pročišćavanje otpadnih voda naselja Soljani** smješten je istočno od naselja, s kanalom Drenovaca kao recipijentom;
- **uređaj za pročišćavanje otpadnih voda naselja Strošinci** smješten je jugoistočno od naselja, s kanalom Lipac kao recipijentom.

Konacno rješenje koncepcije odvodnog sustava kao i kapaciteti i lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na području Općine Vrbanja biti će određeno temeljem dalje razrade projektne dokumentacije, uzimajući u obzir ekonomske parametre, potrebe i prioritete gradnje i mjere zaštite okoliša.

---

⁷⁵ prema podacima:

- Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije, izradivac: Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko - srijemske županije, Vinkovci, 2001. godine
- "VINKOVACKI VODOVOD I KANALIZACIJA" d.o.o. (dopis znak: 701/04 od 10. svibnja 2004. godine)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/04-01/0012, urbroj: 374-21-1-04-2 od 28. travnja 2004. godine)

⁷⁶ "Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda", izradivac: "HIDROPROJEKT - ING" Zagreb, svibanj 2004. god.

3.5.3.4. Uređenje vodotoka i voda ⁷⁷

Opcina Vrbanja nalazi se na području Bid - Bosutskog polja koje je sastavni dio savske doline na lijevoj obali rijeke Save, između Slavenskog Broda i Sremske Mitrovice. Ukupna površina Bid - Bosutskog polja je 3.642 km², od čega je u Republici Hrvatskoj 3.001 km² (na području Vukovarsko - srijemske, Osječko - baranjske i Brodsko - posavske županije).

Na području Općine Vrbanja nalaze se velike poljoprivredne površine s uređenom kanalskom mrežom, a na brojnim površinama izvedena je drenaža tako da se može postići optimalna proizvodnja u suhom ratarenju. Značajan dio površine Općine Vrbanja nalazi se na području šumskog bazena Spacva sa kvalitetnim hrastom lužnjakom i grabom.

Vodne površine i vodotoci

Glavni odvodni recipijent Bid - Bosutskog polja je rijeka Sava. Uz korito Save izgrađen je obrambeni nasip koji Bid - Bosutsko polje štiti od velikih voda rijeke Save. Područje Općine Vrbanja odvodi rijeka Bosut i vodotoci Spacva i Studva sa svojim pritokama.

Rijeka Bosut, kao pritoka Save, za vrijeme niskih vodostaja rijeke Save ima gravitacijsku odvodnju. Na utoku Bosuta u Savu izgrađena je ustava koja se zatvara za vrijeme visokih vodostaja rijeke Save. Tada odvodnju Bid - Bosutskog polja preuzima crpna stanica «Bosut» koja je izgrađena pored ustave na ušću Bosuta kod naselja Bosut u susjednoj državi (Srbija i Crna Gora). Kapacitet crpne stanice projektiran je i izveden od 30,0 m³/sec (6x5,0 m³/sec). Ovaj kapacitet crpne stanice dovoljan je samo za vrijeme srednje vlažnih godina. Višak vode koju crpna stanica ne može prebaciti u rijeku Savu akumulira se u šumskom bazenu Spacva koji tada postaje šumska retencija koja akumulira ovaj višak. U šumskom retencionom bazenu Spacva optimalna je razina vode ispod kote 79,0 m n.m. jer ne ugrožava poljoprivredne i ostale površine.

Prema članku 57. Zakona o vodama (NN 107/95) **vodno dobro** je skup zemljišnih cestica koje obuhvaća: vodonosna i napuštena korita površinskih kopnenih voda, uređeni inudacijski pojas, neuređeni inudacijski pojas i otoke koji su nastali ili nastanu u vodonosnom koritu presušivanjem vode njenom diobom na više rukavaca, naplavlivanjem zemljišta ili ljudskim djelovanjem. Vodno dobro je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu i koristi se na način i pod uvjetima propisanim zakonom.

Javno vodno dobro čine sve cestice vodnog dobra koje su **u vlasništvu Republike Hrvatske** (regulacijske i zaštitne vodne građevine, kanali I i II reda). Vodne građevine za melioracijsku odvodnju i vodne građevine za melioracijsko navodnjavanje su u vlasništvu **su županija na cijem se području nalaze** (kanali III. i IV. reda).

Kanalska mreža se dijeli na osnovnu i detaljnu kanalsku mrežu.

- **Osnovna kanalska mreža** su prirodni vodotoci i kanali I. i II. reda. Osnovnu kanalsku mrežu održavaju Hrvatske vode sredstvima ubranim od vodne naknade.
- **Detaljna kanalska mreža** su melioracioni kanali III. i IV. reda, melioracijski objekti za odvodnju (melioracijski objekti III. reda, melioracijski objekti IV. reda i ostali objekti na melioracijskim kanalima). Detaljnu kanalsku mrežu i objekte na njoj u cjelosti su dužni održavati korisnici, vlasnici zemljišta i lokalna uprava.

---

⁷⁷ izvori podataka :

- Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije, izradivac: Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko - srijemske županije, Vinkovci, 2001. godine
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/04-01/0012, urbroj: 374-21-1-04-2 od 28. travnja 2004. godine)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Vodnogospodarska ispostava Bid - Bosut (dopis klasa: 350-02/04-01/0003, urbroj: 374-3101-1-04-4 od 28. lipnja 2004. godine)

Prostornim planom Općine Vrbanja kao javno vodno dobro štite se **vanjske granice inondacijskog pojasa**:

- vodotoci Spacva, Ljubanj, Studva i Smogva - pojas obostrano u širini od 20,0 m od ruba pokosa vodotoka,
- kanali I. reda: Jasenova, Drenovaca, Veliki Pašt, Vrbanjica, Žestilovac i Lipac (I. red) - pojas obostrano u širini od 10,0 m od ruba pokosa kanala,
- kanal II. reda Bistra - pojas obostrano u širini od 5,0 m od ruba pokosa kanala,
- melioracioni kanali - pojas obostrano u širini od 5,0 m od ruba pokosa kanala III. reda: Branisljeva, Jezicka bara, Jopež, Koritanj, Kruševac-Nuglo, Popova livada, Rabra i Tresoglav, te kanala IV. reda.

Dio pojasa uz rub pokosa vodotoka ili kanala I. i II. reda ne mora biti u cijeloj širini u vlasništvu Republike Hrvatske, ali vlasnik cestice na kojoj je dio javnog vodnog dobra, ima ograničenja u korištenju svoga posjeda na dijelu koje je javno vodno dobro. Pojas uz melioracione kanale III. i IV. reda također ne mora biti u cijeloj širini u vlasništvu Županije, ali vlasnik cestice na kojoj je dio vodnog dobra ima ograničenja u korištenju svoga posjeda na dijelu koji je vodno dobro.

Prosječni elementi kanala na području Vodnogospodarske ispostave Bid - Bosut su:

KANALI	dubina	širina dna	pokos	zaštitni pojas
kanali I reda	3,00 m	3,00 m	1:1,5	4,0 m + 4,0 m
kanali II reda	2,80 m	2,00 m	1:1,5	2,0 m + 2,0 m
kanali III reda	2,20 m	1,00 m	1:1,5	1,0 m + 1,0 m
kanali IV reda	1,50 m	0,60 m	1:1,5	1,0 m + 1,0 m

Područje Općine Vrbanja nalazi se u slivu vodotoka Spacva i Studva koje su pritoke Bosuta. Podaci o recipijentima i njihovim glavnim pritokama koji odvođe oborine s područja Općine Vrbanja po katastarskim općinama su:

PODACI O RECIPIJENTIMA I NJIHOVIM GLAVNIM PRITOKAMA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

vodotok ili kanal	dužina (km)		dužina po katastarskim općinama (km)		
	ukupna	u Općini Vrbanja	katastarska općina Vrbanja	katastarska općina Soljani	katastarska općina Stošinci
kanali I. reda					
Spacva		4,36	4,36	-	-
Studva		11,35	-	2,66	8,69
Ljubanj		11,59	11,59	-	-
Smogva	5,30	5,30	-	-	5,30
Jasenova	6,09	6,09	-	6,09	-
Drenovaca	12,96	6,41	-	6,41	-
Veliki Pašt	7,93	7,93	-	-	7,93
Vrbanjica	10,47	10,47	9,91	0,56	-
Žestilovac	4,91	4,91	-	3,39	1,52
Lipac u RH	8,10	8,10	-	-	8,10
kanali II. reda					
Bistra	7,86	7,86	4,55	3,31	-
kanali III. reda					
Branisljeva	5,70	5,70	-	5,70	-
Jezicka bara	0,85	0,85	-	0,85	-
Jopež	5,21	5,21	5,21	-	-
Koritanj	8,43	8,43	-	8,43	-
Kruševac-Nuglo	3,85	3,85	-	-	3,85
Popova livada	3,22	3,22	-	-	3,22
Rabra	3,56	3,25	3,25	-	-
Tresoglav	4,43	4,43	4,43	-	-

PODACI O UKUPNIM DUŽINAMA KANALA I VODOTOKA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

katastarska općina	dužina kanala (km)				
	IV. red	III. red	II. red	I. red	ukupno
Vrbanja	157,79	12,89	4,55	25,86	201,09
Soljani	152,10	14,98	3,31	19,11	189,50
Strošinci	75,76	7,07	-	31,54	114,37
SVEUKUPNO:	385,65	34,94	7,86	76,51	504,96

Na području Općine Vrbanja provedena je komasacija u svim katastarskim općinama. PPK Županja je otkupom i zamjenom vršio grupiranje svojih površina kako bi mogao pristupiti rekonstrukciji osnovne (kanali I. i II. reda) i detaljne kanalske mreže (kanali III. i IV. reda) i stvaranju pravilnih tabli pogodnih sa mehaniziranu obradu. Na ostalim površinama detaljni kanali su kopani po depresijama. Vodotok Spacva sa pritokom Ljubanj i vodotok Studva na svom tijeku kroz Općinu Vrbanja ostali su neregulirani.

Da bi se područje Općine Vrbanja zaštitilo od štetnog djelovanja voda, potrebno je osnovnu i detaljnu kanalsku mrežu stalno dograđivati i kontinuirano održavati, jer u protivnom i kvalitetno izvedbena rješenja ne daju očekivane rezultate. Pravilnikom o tehničkim, gospodarskim i drugim uvjetima za uređenje sustava melioracione odvodnje, te osnovama za tehničko i gospodarsko održavanje sustava (NN 04/98) određeni su tehnički, gospodarski i drugi uvjeti za uređenje i održavanje sustava melioracijske odvodnje.

Melioracijska odvodnja

Prirodni uvjeti zbog kojih može doći do pojave viška vode na zemljištima poljoprivredne proizvodnje su oblik reljefa, nepropusnost tla, hidrogeološke karakteristike, velike količine oborina te plavljenja vodotocima koji prolaze kroz područje. Za korištenje poljoprivrednih površina od presudne je važnosti zaštita površina od poplava i stupanj provedenih hidromelioracijskih radova.

Odvodnja nizinskog dijela slivnog područja "Bid - Bosut" ima gravitaciono - mehanicku odvodnju preko crpnih stanica: Kupina, Konjuša, Teca, Lipac i Bosut. Glavni recipijenti na nizinskom dijelu slijeva su Bid i Bosut. Korito Bosuta je bivši paralelni tok Save, a Bid utjece u Bosut kod naselja Cerna. Ušće Bosuta u Savu je u rijecnom km 159,4. Visina voda Bosuta je niža od visina voda Save te zbog slabih mogućnosti prepumpavanja povremeno dolazi do **zadržavanja voda u retenciji Spacvanskog bazena**. Dozvoljena kota akumuliranja vode je do max 79,00 m n.m., a svako daljnje izdizanje Bosuta uvjetuje uspore u pritocima i sustavu odvodnih kanala šireg područja koji su štetni za poljoprivredu te ne smiju trajati duže od 30 dana. Za odvodnju sliva Bosuta i Bida veliku ulogu ima **ustava i prepumpna stanica na ušću Bosuta u Savu**. Za vrijeme niskog vodostaja Save odvodnja je gravitacijska, a za vrijeme visokog vodostaja Save zatvara se ustava i vrši se prepumpavanje (30m³/sek.). Ukoliko pumpe ne bi radile širi prostor, uključivo područje Općine Vrbanja, je ugrožen visokim vodama, što se posebno loše odražava na meliorirane površine. Gradnjom zemljane brane na mjestu utoka prokopa Bazjaš uspostavljen je vodostaj Bosuta na koti 79,50 - 80,10 m n/m, a velike vode se eliminiraju prokopom Bazjaš. Sliv Bida i Bosuta u sadašnjem stanju urednosti omogućuje odvodnju s pretežnog dijela poljoprivrednih površina, iskopana je osnovna i detaljna kanalska mreža te je cijelo područje meliorirano na poljoprivrednim površinama.

Komasacija na području Općine Vrbanja provedena je u svim katastarskim općinama poslije drugog svjetskog rata. Povoljna je okolnost da je PPK Županja, na površinama koje prije obradivao, proveo grupiranje svojih površina zamjenom ili otkupom, kako bi mogli iskopom ili rekonstrukcijom kanalske mreže te površine obradivati u optimalnim agrotehničkim rokovima.

Iskopom nove ili rekonstrukcijom postojeće **osnovne kanalske mreže (kanala I. i II. reda)**, produbljenjem i proširenjem dna kanala, omogućena je i izvedba **melioracione kanalske mreže (kanala III. i IV. reda)**. Kombinirajući na dijelu svojih površina pored rekonstruirane otvorene kanalske mreže, izvedbom detaljne podzemne drenažne mreže, omogućio je stabilnu i rentabilnu poljoprivrednu proizvodnju u "suhom" ratarenju. Drenirane površine na području Općine Vrbanja označene su na grafičkim prikazima PPUO Vrbanja prema evidenciji koju posjeduju Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save - VGI "Bid - Bosut"⁷⁸.

Sustav je potrebno postupno obnavljati, osigurati njegovo redovito održavanje te na odgovarajući način riješiti problem odvodnje privatnog zemljišta. Od posebne važnosti za odvodnjavanje ovog područja te regulaciju vodozračnog režima je **izgradnja ustave na Bosutu nizvodno od Lipovca** - koja bi trebala omogućiti gospodarenje malim vodama kao zamjenu za ustavu na ušću Bosuta u Savu.

Navodnjavanje zemljišta

Poljoprivredne površine u Istočnoj Slavoniji ugrožene su kako od suvišnih voda tako i od nedostatka vode u ljetnim mjesecima. Na dijelu poljoprivrednih površina koje su bile pod upravom PPK-a Županja, izvedbom **detaljne odvodnje (drenaže)** postignuti su optimalni prinosi u "suhom" ratarenju. Kako nema izgrađenih akumulacija iz kojih bi se uzimala voda za navodnjavanje, teško je planirati navodnjavanje većih poljoprivrednih površina u vegetacijskom razdoblju bez dovoljno oborina.

Do domovinskog rata razina vode Bosuta u naselju Nijemci na početku vegetacijskog razdoblja je zadržavana na koti 76,50 m.n.m, a na kraju vegetacijskog razdoblja razina ne bi trebala biti ispod 76,0 m.n.m. Zatvaranjem ustave na ušću rijeke Bosut u Savu, ugrožena je razina vode u koritu rijeke Bosut i u vodotocima Spacva i Studva u vegetacionom periodu, a time i spacvanskom šumskom bazenu. Da bi se spacvanski bazen osigurao od ispuštanja vode iz Bosuta, a time i iz vodotoka Spacva i Studva, na vodotoku Spacva u km 5+500 je u dogovoru sa djelatnicima Hrvatskih šuma, izgrađena ustava koja u vegetacijskom razdoblju zadržava vodu na razini 78,00 m n.m. Zadržana voda u profilu vodotoka Spacva, može u ljetnom razdoblju služiti za navodnjavanje manjih površina, sport i rekreaciju.

Obrana od poplava

Područje Općine Vrbanja u sklopu je Bid - Bosutskog polja i ugroženo je visokim vodama rijeke Save, brdskim vodama s obronaka Dilj gore i vlastitih velikih voda nakon većih oborina.

- Veliki dio površine Bid - Bosutskog polja nalazi se ispod velikih poplavnih voda rijeke Save (cca 76% površine). Izgradnjom savskog obrambenog nasipa i ustave sa crpnom stanicom "Bosut" na ušću Bosuta u rijeku Savu kod naselja Bosut u Vojvodini (Srbija i Crna Gora), Bid - Bosutsko polje se štiti od velikih voda Save.
- Izgradnjom Zapadnog lateralnog kanala ispod obronaka Dilj gore, Bid - Bosutsko polje se štiti od velikih brdskih voda.
- Iskopom i održavanjem kanalske mreže, Bid - Bosutsko polje se štiti od "vlastitih" poplavnih voda.

Dio područja ugrožen je i unutarnjim vodama što se osobito odnosi na izrazito nisko područje **Spacvansko - studvanskog bazena** uz nizvodni dio korita Bosuta kroz koje protječu Spacva i Studva. U ovom prostoru pri pojavi velikih voda dolazi do reteniranja značajnih količina vode što ima značajnu ulogu u formiranju vodnog režima šireg područja.

---

⁷⁸ Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save - VGI "Bid - Bosut" nemaju saznanja da li se danas sve meliorirane površine obrađuju, kao niti o površinama na kojima mogu biti minsko - eksplozivna sredstva zaostala nakon domovinskog rata i kada će te površine biti deminirane i sigurne za obradu.

Optimalna razina vode u šumskom bazenu, treba biti ispod kote 79,0 m n.m. jer tada nisu ugrožene poljoprivredne površine. Crpna stanica "Bosut" kapaciteta od 30,0 m³/sec⁷⁹, može održati nivo u spacvanskom bazenu na koti 79,0 m n.m., ali samo za vrijeme srednje vlažnih godina. Za vrijeme vlažnih i ekstremno vlažnih godina crpna stanica ne može održavati ovu optimalnu razinu pa se voda koju crpna stanica ne uspije prebaciti mehanicki u Savu akumulira u šumskom retencionom bazenu u slivu vodotoka Spacva i Studva. Dio poljoprivrednih površina u Općini Vrbanja nalazi se na području retencionog bazena Spacva. Do razine vode u retenciji od 79,00 m n.m. nisu ugrožene poljoprivredne površine na području Općine Vrbanja, no razina vode na koti od 81,50 m n.m. plavi dio poljoprivrednih i ostalih površina.

Poljoprivredne i ostale površine u Općini Vrbanja mogu biti ugrožene poplavama od i "vlastih" **velikih voda nakon oborina**, ako je teren uz kanale viši od terena na poljoprivrednim i ostalim površinama, te voda ne može gravitacijom otici sa tih površina. Ako je materijal glinovit voda će sporo poniranjem ocjediti sa tih površina. Površine na kojima je izvedena drenažna mreža nisu ugrožene od tih "vlastitih" velikih voda.

USTAJALE POVRŠINSKE VODE KOD STROŠINACA NA POLJOPRIVREDNOM TLU SLABE DRENIRANOSTI (PSEUDOGLEJNA TLA - OGRANICENO OBRADIVA)

Zaštita od erozija i bujica

Područje Općine Vrbanja **nije ugroženo erozionim procesima** jer je teren s malim poprečnim padom. Erozioni procesi mogu se pojaviti na mjestima utoka detaljnih melioracionih kanala u recipijente. Stalnom obradom poljoprivrednih površina te zbog značajnih šumskih površina vanjski tragovi erozijskih procesa se brzo maskiraju premda je prisutan proces polaganog slabljenja proizvodne sposobnosti tla i smanjenja pedološkog sloja.

Područje Općine Vrbanja je ravninarsko sa malim padovima i **bujicne aktivnosti** su moguće samo na utocima melioracionih kanala u svoje recipijente - kanale.

⁷⁹ Crpna stanica i ustava na Bosutu nisu na području Republike Hrvatske i nakon domovinskog rata, Hrvatske vode nemaju mogućnosti da utjecu na početak njenog rada, a time i na održavanje razine vode u šumskom bazenu Spacva na optimalnoj razini ispod kote 79,00 m.n.m.

3.6. POSTUPANJE S OTPADOM

Postojeće stanje

Općina Vrbanja prikupljeni otpad odlaže na **odlagalište "Mrcinište"**, smješteno cca 500 m istočno od naselja Vrbanja. Podaci o kvalitativnom sastavu komunalnog otpada (kao što je to propisano Zakonom o otpadu i Pravilnikom o vrstama otpada), kao ni podaci o industrijskom otpadu, ne postoje. Danas nema organiziranog odvajanja iskoristivog otpada, niti sakupljanja štetnog i opasnog otpada.

ODLAGALIŠTE OTPADA OPĆINE VRBANJA - "MRCINIŠTE" ⁸⁰

lokacija za sanitarnu deponiju	smještaj deponije	uređena deponija	organiziran odvoz komunalnog otpada	program saniranja divljih deponija	broj divljih deponija	odvojeno prikupljanje korisnog otpada	kolicine otpada m ³	odvojeno prikupljanje opasnog otpada
DA	500 m od naselja	NE	DA	NE	-	NE	1.440	NE

Današnji način deponiranja otpada nije u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša, posebno za podzemne vode jer deponij štetno utječe na široku zonu podzemnih voda organskim materijama i ostalim štetnim tvarima. "Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vrbanja" osnovne aktivnosti oko uređenja prostora na području Općine Vrbanja usmjerene su na **prioritetno uređenje lokacije komunalnog otpada Općine Vrbanja**.

Planirani sustav zbrinjavanja otpada

Kao prvi korak u rješavanju problema zbrinjavanja otpada na području Vukovarsko - srijemske županije izradena je "Studija mogućnosti osnivanja i rada regionalnog odlagališta Istočne Slavonije"⁸¹. Ovim elaboratom obuhvaćene su Osječko - baranjska županija i Vukovarsko - srijemska županija. Elaboratom su na temelju hidrogeološke podobnosti istražene moguće lokacije odlagališta, te je predložena izrada programa zbrinjavanja otpada koji obuhvaća:

- podatke o svim odlagalištima otpada na području Županije;
- kolicine, način i mjesto odlaganja industrijskog i opasnog otpada,
- provedbu interventnih mjera sanacije postojećeg stanja,
- izradu projekta zbrinjavanja otpada,
- utvrđivanje načina prikupljanja i lokacije za privremena odlagališta otpada
- prijedlog rješenja za sustavno zbrinjavanje komunalnog, posebnog i opasnog otpada,
- realizacija programa zbrinjavanja otpada uspostavom mreže prikupljališta, skladišta te trajnih odlagališta otpada.

⁸⁰ izvor podataka: Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije, izradivac: Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko - srijemske županije, Vinkovci, 2001. godine

⁸¹ "Studija mogućnosti osnivanja i rada regionalnog odlagališta Istočne Slavonije", izradivac: IPZ Uniprojekt MCF, Zagreb, kolovoz 1999.

Realizaciju zbrinjavanja otpada treba provesti etapno:

- **uspostavom sustava kontroliranih deponija otpada,**
- **zatvaranjem i sanacijom svih ostalih deponija,**
- **realizacijom sustava regionalnog deponiranja za Županiju koji uključuje i izgradnju građevine za obradu i skladištenje opasnog otpada.**

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) na području Općine Vrbanja je predviđena **sanacija i uređenje postojeće deponije**, ali nije predviđena gradnja novih građevina za sabiranje, obrađivanje ili skladištenje otpada

Porastom količine komunalnog otpada po stanovniku i troškovima njegovog odlaganja na zakonom propisani način evidentna je potreba postupnog uvođenja **odvojenog skupljanja i iskorištavanja korisnih sastojaka iz otpada**, čime se količina koja se mora odložiti na sanitarna odlagališta može bitno smanjiti. Sustav odvojenog skupljanja ujedno smanjuje troškove odlaganja, troškove proširenja i održavanja odlagališta, te može donositi prihod od prodaje materijala koji se mogu iskorištavati kao sekundarne sirovine. Uz sve ove financijske efekte ujedno se minimalizira štetan utjecaj na okoliš, što ni u kom slučaju nije od manjeg značenja. Uz pretpostavku da se u cijelosti koristi potencijal količina kroz izdvojeno skupljanje papira i kartona, stakla, metala i biološkog otpada, **odlagalo bi se svega 40 - 50 % od ukupne količine komunalnog otpada**. Za efikasno korištenje i gospodarenje otpadom potrebno je, osim deponija komunalnog otpada, predvidjeti i niz građevina za postupanje s komunalnim otpadom: **reciklažna dvorišta, skupljališta, kompostirnice**.

U Općini Vrbanja je potrebno organizirati suvremenu službu prikupljanja komunalnog otpada koja će organizirati odvojeno prikupljanje komunalnog otpada po vrsti (bijelo i obojeno staklo, papir, istrošene baterije, organski otpad, PET i limena ambalaža i sl.), a po mogućnosti u svim naseljima urediti i tzv. **"reciklažna dvorišta"** na kojima bi građani mogli odlagati ostale vrste komunalnog otpada (krupni otpad, metalni otpad, otpadna ulja, kiseline i sl.).

Lokalno sabiralište komunalnog otpada za područje Općine Vrbanja biti će uređeno na prostoru postojeće deponije, uz njeno uređivanje u skladu s propisanim standardima za tu vrstu građevina.

3.7. SPRJECAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Glavni cilj zaštite okoliša je učinkovito očuvanje prostora i postignuce više i ujednačenije razine kakvoće života. Zaštita okoliša podrazumijeva cjelovito očuvanje kakvoće okoliša i prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog i održivog razvoja. Zaštita okoliša postiže se praćenjem, sprječavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, te poticanjem upotrebe postupaka najpovoljnijih za okoliš. Potrebno je uspostaviti uravnotežen odnos zaštite okoliša i gospodarskog razvoja i provoditi sanaciju ugroženih dijelova okoliša.

Na području Vukovarsko - srijemske županije, u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša⁸² (NN 82/94 i 128/99), Prostornim planom predviđene mjere zaštite okoliša su :

- trajno očuvanje izvornosti i biološke raznolikosti prirodnih zajednica,
- očuvanje ekološke stabilnosti,
- očuvanje kakvoće žive i nežive prirode,
- racionalno korištenje prirode i njenih dobara,
- očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika,
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje boljih uvjeta života.

Prostorno planiranje je jedan od značajnijih instrumenata zaštite okoliša, te stoga pravilno planiranje i usmjeravanje ukupnih aktivnosti na određenom prostoru bitno sprječava narušavanje kvalitete okoliša, odnosno pospješuje njegovo unapređenje. Posebito se to odnosi na planiranje namjene i određivanje uvjeta korištenja prostora s ciljem zaštite prostora od prekomjernog izgradivanja i neracionalnog gradnje, gradnju infrastrukturnih sustava i sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje otpada i gradnje odlagališta otpada, zaštitu zraka, zaštitu tla i drugog.

Prostorni plan Općine Vrbanja utvrđuje ciljeve i interese koje je potrebno ostvariti na području Općine vodeći računa da korištenje prostora osigura sanaciju, zaštitu i unapređenje stanja okoliša. U procesu planiranja u svezi sa svim budućim aktivnostima, utvrđuju se mjere zaštite okoliša od utjecaja do sada korištenih objekata, te mjere za zaštitu tla, voda, zraka, biljnog i životinjskog svijeta, krajolika, kulturnih i prostornih vrijednosti od svih vidova već prisutnog i eventualnog budućeg onečišćenja.

---

⁸² Ciljevi zaštite okoliša postižu se: predviđanjem, praćenjem, sprječavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, zaštitom i uređenjem izuzetno vrijednih dijelova okoliša, sprječavanjem rizika i opasnosti po okoliš, poticanjem korištenja obnovljivih izvora i energije, poticanjem upotrebe proizvoda i korištenja proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš, ujednačenim odnosom zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, sprječavanjem zahvata koji ugrožavaju okoliš, sanacijom oštećenih dijelova okoliša, razvijanjem svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanjem zaštite okoliša, donošenjem pravnih propisa o zaštiti okoliša, obavještanjem javnosti o stanju u okolišu i njenim sudjelovanjem u zaštiti okoliša, povezivanjem sustava i institucija zaštite okoliša (članak 3. Zakona o zaštiti okoliša, NN 82/94 i 128/99).

3.7.1. Zrak

Kakvoća zraka na području Općine Vrbanja danas nije značajnije ugrožena, no problematika zaštite zraka od zagađenja s vremenom će biti sve izraženija. Uzrok treba tražiti prvenstveno u sve intenzivnijem kolnom prometu, ali i gospodarskim pogonima. Iako situacija u pogledu onečišćenja zraka nije alarmantna, ipak ukazuje na potrebu pravodobnih aktivnosti kako bi se u budućnosti spriječile konfliktne situacije.

Danas najveća opasnost od zagađenja prijete upravo od sve intenzivnijeg **kolnog prometa**. Izgaranje fosilnih goriva u automobilskim motorima direktno utječe na povećanu koncentraciju ugljikovodika, ugljičnog monoksida, sumpornog dioksida i dušikovog oksida u zraku. Prisutnost ovih kemijskih spojeva u zraku u koncentracijama većim od tolerantnih vrijednosti direktno utječe prvenstveno na ljudsko zdravlje, te na biljni fond u naselju. Posrednim putem dolazi do zagađenja voda i tala, a osim toga onečišćenje zraka dovodi do pojačanog onečišćenja zgrada, korodiranja metala i usporavanja razvoja dekorativnih, biljnih kultura. Osim direktnog zagađenja zraka koje je rezultat otpadnih plinova kolni promet utječe i na povećanje količine prašine u zraku. Ovaj problem je naročito izražen na prometnicama koje nisu asfaltirane, a u naseljenim mjestima direktno ovisi o standardu održavanja ulica (redovito pranje). Mjere za zaštitu zraka od zagađenja prometom mogu se svesti na:

- **prometne mjere:** Preusmjeravanje tranzitnih prometnih tokova iz naselja na alternativne prometne pravce bitno smanjuje intenzitet prometa u naselju.
- **zaštitne mjere:** Moguće zaštitne mjere nisu vezane s velikim ulaganjima, a izuzetno su efikasne. Radi se o uređenju adekvatnih zelenih površina kojima se osigurava zaštitni zeleni tampon između prometnica i okolne izgradnje. U skladu s tradicionalnim načinom gradnje zaštitni zeleni pojas predviđen je u svim ulicama gdje to prostorne mogućnosti dozvoljavaju. U ugroženijim dijelovima naselja zeleni pojas se osim drvoreda može sastojati i iz grmolikog parternog zelenila kako bi se formirala barijera koja sprečava penetraciju štetnih tvari u pješacki i stambeni dio ulice.

Iako je zagađenje zraka prometom najprisutnije, sve je aktualniji problem zaštite zraka od mogućeg **zagađenja koje uzrokuju gospodarski pogoni**. Prilikom izgradnje novih proizvodnih pogona potrebno je stoga provoditi preventivne mjere zaštite koje po potrebi (u skladu sa zakonskim propisima) uključuju i izradu studije utjecaja na okoliš s prijedlogom mjera za sprečavanje negativnih utjecaja. Za postojeće pogone potrebno je :

- mjerenjem pratiti postojeće emisije i procijeniti moguće štetne utjecaje na okolinu,
- u slučaju utvrđene nedozvoljene emisije poduzeti mjere za njeno smanjenje,
- ukoliko postoje prostorne mogućnosti planirati zeleni pojas prema stambenim područjima.

Onečišćenje zraka iz individualnih kućnih ložišta zbog male gustoće i disperznosti izgradnje nije značajniji problem, naročito nakon što je na području Općine Vrbanja uveden plin u kucanstvima i gospodarstvu.

Na području Općine Vrbanja potrebno je barem u minimalnom propisanom obliku i opsegu uspostaviti mrežu za praćenje kakvoće zraka, te je uz frekventnije prometnice i gospodarske pogone potrebno je locirati automatske stanice za mjerenje kakvoće zraka (koncentracije CO, CO₂, NO_x, PAU i ozona). Prioritetna aktivnost u sljedećem razdoblju je:

- **uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka** koja obuhvaća sva naselja i gospodarske zone radi utvrđivanja izvora te stupnja eventualnog onečišćenja,
- **mjerenja posebne namjene** radi provjere utjecaja na okoliš nekog izvora emisije u slučaju osnovane sumnje ili pritužbi građana da je došlo do onečišćenja zraka.

3.7.2. Buka i vibracije

Utjecaj buke na zdravlje i psihicko raspoloženje ljudi, te kao rezultat toga i kvalitetu uvjeta života veoma je velik te se zbog toga intenzivna buka smatra jednim od najneugodnijih utjecaja na životnu okolinu u naseljima. Uz buku su često vezane i vibracije koje imaju izricito negativan utjecaj na kvalitet građevinskog fonda. Do sada na području Općine Vrbanja nije bilo sustavnog pracenja stanja u prostoru glede zaštite od buke kao od jednog od elemenata zaštite okoliša.

Zakonom o zaštiti od buke (NN 17/90) i Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj rade i borave ljudi (NN 37/90) propisane su najviše moguće dopuštene razine buke na vanjskim prostorima koje iznose :

zona	namjena prostora	najviše dopuštene razine vanjske buke u dBA	
		dan	noc
1.	bolnicke zone, oporavilišta, zone odmora i rekreacije, kulturno - povijesni lokaliteti i veliki parkovi	50	40
2.	stambena gradska područja, ostala naselja, turističke zone, kampovi i zone odgojno - obrazovnih institucija, znanstveno - istraživački instituti	55	45
3.	poslovno - stambena zona s objektima javne namjene izvan gradskog središta, dječja igrališta	60	50
4.	poslovno - stambena zona s objektima javne namjene unutar gradskog središta, zone duž autoputeva i glavnih gradskih prometnica	65	50
5.	industrijska, skladišna i servisna područja, te područja transportnih terminala, bez stanova	unutar zona - u skladu s propisima o zaštiti na radu na granici ovih zona - buka ne smije prelaziti dopuštene razine u zoni s kojom granici	

Iako današnja situacija na području Općine Vrbanja u pogledu ugroženosti od prejake buke nije kritična, potrebno je **pratiti situaciju narocito u ugroženim područjima** (centri naselja, dijelovi naselja locirana uz frekventnije prometnice i željezničku prugu, te stambena područja u blizini gospodarskih pogona). U cilju zaštite od prekomjerne buke potrebno je :

- identificirati potencijalne izvore buke, te
- kontinuirano vršiti mjerenja buke u najugroženijim područjima.

Za cijelo područje Općine Vrbanja **potrebno je izraditi kartu buke**, u kojoj će se utvrditi svi izvori buke, odrediti područja ugrožena bukom, izmjeriti razinu komunalne buke, te propisati mjere zaštite. U skladu s rezultatima ispitivanja, ukoliko postoji potreba, izraditi će se program mjera za zaštitu od buke.

Veliki dio urbanističkih zaštitnih rješenja koja su navedena vezano na problem zaštite zraka (dislociranje tranzitnog prometa, uređenje zaštitnih zelenih pojaseva uz cestovne i željezničke prometnice i gospodarske pogone, izrada studija utjecaja na okoliš za nove pogone) imat će neposredne efekte i na smanjenje razine buke.

3.7.3. Vode

Razvitak naselja, industrije i uopće urbanizacija postavlja nove zahtjeve oko gospodarenja vodom jer zagađenost voda sve više postaje limitirajući faktor daljeg razvoja. Cilj zaštite voda je **ocuvanje voda koje su još čiste, te postupno poboljšanje kvalitete voda** u zakonom propisanim okvirima. Najvažniji izvori zagađenja voda su sljedeći:

- **urbano stanovništvo** koje živi u uvjetima ostvarene javne vodoopskrbe s potrošnjom od barem 150 l/stanovnik/dan, koju trebaju prihvatiti sustavi odvodnje i odvesti je u recipijent;
- **ruralno stanovništvo** koje živi u uvjetima individualnog zbrinjavanja otpadnih voda što se većinom čini izgradnjom propusnih septičkih jama s dugoročnim posljedicama po kvalitetu podzemnih voda;
- **industrija** u potrošnji vode iz javnih vodoopskrbnih sustava sudjeluje s gotovo jednakim udjelom kao i stanovništvo, a koristi i nezavisne izvore tehnološke vode, te u pravilu nema kvalitetan predtretman otpadnih voda koje ispušta u recipijent bez pročišćavanja;
- **poljoprivreda** intenzivnim načinom obrade i korištenja zemljišta emitira značajne količine mineralnih gnojiva i pesticida s negativnim posljedicama po ekosustav;
- **stocarstvo** posebno ono intenzivnog tipa vrlo često biološki otpad uzgaja "zbrinjava" u neadekvatnim, nedovoljno kapacitiranim otvorenim lagunama,
- **neuređena odlagališta komunalnog i ostalog krutog otpada** koja ispiranjem emitiraju štetne materije u otvorene vodotoke ili u podzemlje,
- **povremena incidentna zagađenja** uslijed nepravilnog korištenja, kvarova i težih oštećenja uređaja i proizvodne opreme, u transportu opasnih tvari i slično,
- **prirodna zagađenja** (erozija, ispiranje tla i slično).

Problem zaštite voda predstavlja **nekvalitetno i nedovoljno organizirano gradnja sustava odvodnje**, a posebno nedostatak uređaja za pročišćavanje onečišćenih voda. U pravilu zaštita voda od zagađenja bitno zaostaje za vodoopskrbom, a problem je to veći jer se uvođenjem vodovoda bitno povećavaju količine potrošnje vode pa time i količine otpadnih voda koje se bez pročišćavanja upuštaju u vodotoke. Prostornim planom Županije za manja naselja predlaže se izvedba razdjelnog sustava odvodnje s odgovarajućim uređajem za pročišćavanje. Sustav nepropusnih septičkih jama može se zadržati samo za izdvojena naselja s manje od 500 stanovnika i to ukoliko to geološki i hidrološki uvjeti dozvoljavaju. Gospodarski pogoni koji nisu obuhvaćeni sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave sa predtretmanom otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju.

Osnovni smjerovi rješavanja problematike zaštite voda od zagađenja su:

- **zaštita voda od zagađenja otpadnim vodama domaćinstava** – izgradnjom pojedinačnih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u naseljima;
- **zaštita voda od zagađenja otpadnih voda u gospodarstvu** – izgradnjom zasebnih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda ili priključivanjem na mjesne sustave odvodnje uz prethodni tretman otpadnih voda, sukladno tehnološkom procesu;
- **zaštita voda od onečišćenja neprimjerenom primjenom agrotehničkih sredstava** - upoznavanjem poljoprivrednika s negativnim efektima primjene mineralnih gnojiva i pesticida, a naročito stimuliranjem proizvodnje tzv. "zdrave hrane", netretirane kemijskim dodacima;
- **zaštita voda u slučaju ekcesnih situacija (havarije) na kritičnim točkama i pravcima u prostoru** (cestovne i željezničke prometnice) – donošenjem plana intervencija u slučaju incidentnih situacija.

Zaštita površinskih voda

Površinske vode temeljni su činitelj ekološke cjelovitosti prostora i vrijedan su resurs značajan za gospodarstvo, vodoopskrbu, navodnjavanje, ribnjicarstvo, turizam, šport i rekreaciju. Površinske vode se prema Uredbi o klasifikaciji voda (NN 77/98) svrstavaju u pet vrsta čemu odgovaraju slijedeći kriteriji:

- Vrsta I : Podzemne i površinske vode koje se u svom prirodnom stanju ili nakon dezinfekcije mogu koristiti za pice i u prehrambenoj industriji, te površinske vode koje se mogu koristiti za uzgoj plemenitih vrsta riba (pastrve).
- Vrsta II : Vode koje se u prirodnom stanju mogu koristiti za kupanje i rekreaciju, sportove na vodi, uzgoj drugih vrsta riba (ciprinida) ili koje se nakon pročišćavanja mogu koristiti za pice i druge namjene u industriji i sl.
- Vrsta III : Vode koje se mogu koristiti u industrijama koje nemaju posebne zahtjeve za kakvoćom vode, te u poljoprivredi. To su vode koje se pročišćavaju da bi se koristile za određene namjene.
- Vrsta IV : Vode koje se mogu koristiti isključivo uz pročišćavanje na područjima gdje je veliko pomanjkanje vode.
- Vrsta V : Vode koje se gotovo ne mogu koristiti ni za kakve namjene, jer ne zadovoljavaju kriterije za namjene po Uredbi o klasifikaciji voda.

Vecina vodotoka na području Vukovarsko - srijemske županije je onečišćenija nego što je to propisano Državnim planom za zaštitu voda (NN 08/99) i to narocito ljeti kada uslijed visokih temperatura i niskih vodostaja dolazi do taloženja i raspadanja vodenog bilja, prevelike potrošnje kisika u vodi i time anaerobnog raspadanja organske tvari, stvaranja sumporovodika i pomora ribe. Mjerenja **kakvoće površinskih voda** za vodotoke Bosut i Spacva vršena su u sklopu Programa nacionalnog monitoringa kakvoće voda:

KLASIFIKACIJA POVRŠINSKIH VODA ZA VODOTOKE BOSUT I SPACVA (ispitivanje 2000. godine)

vodotok / mjerna postaja	šifra mjerne postaje	zahtjevana vrsta voda*	registrirana vrsta voda **			
			režim kisika	hranjive tvari	mikrobiol. pokazatelji	biološki pokazatelji
Bosut						
Lipovac	12002	III	IV	IV	III	
Spacva						
Apševci	12100	II	IV	IV	III	

napomena: * zahtjevane vrste vode prema Državnom planu za zaštitu voda (NN 08/99)
** ocjena kakvoće vode prema Uredbi o klasifikaciji voda (NN 77/98)

Dok su za rijeku Bosut makrobiološki pokazatelji u okvirima određenim Državnim planom za zaštitu voda (NN 08/99), režim kisika i povećane količine hranjivih tvari ukazuju na onečišćenje uglavnom organskom tvari. Za rijeku Spacvu, obzirom na zahtjevanu II. vrstu voda, svi pokazatelji pokazuju značajno onečišćenje.

Zaštita podzemnih voda u korištenju za javnu vodoopskrbu ⁸³

Vodonosnici koji se koriste za vodoopskrbu strateški su interes od važnosti za Državu. Vodonosnike i izvorišta potrebno je zaštititi od sustavnog onečišćavanja te je od narocite važnosti zaštititi rijeke Vuku, Bid i Bosut od zagađenja tako da se njihova kvaliteta voda poboljša na propisanu II. kategoriju. Na području Općine Vrbanja u funkciji su vodocrpilišta:

- vodocrpilište "Sojara" u Vrbanji (skupni vodoopskrbni sustav za Vrbanju i Soljane),
- vodocrpilište "Centar" u Strošincima (lokalni vodoopskrbni sustav naselja Strošinci),
- vodocrpilište "Spacva" u Spacvi (lokalni vodovod naselja Spacva).

⁸³ prema podacima: "VINKOVACKI VODOVOD I KANALIZACIJA" d.o.o. (dopis znak: 701/04 od 10. svibnja 2004.g.)

Zone sanitarne zaštite vodocrpilišta u Vrbanji (I.⁸⁴ i II.⁸⁵ zona - uže vodozaštitno područje i III.A.⁸⁶ zona - priljevno područje) regulirane su posebnom Odlukom⁸⁷ a u pripremi je uspostava zaštite i za vodocrpilište u Strošincima. Zaštita vodocrpilišta "Spacva" nije regulirana.

Osim zaštite izvorišta koja se nalaze na području Općine Vrbanja, južni dio Općine Vrbanja ulazi u vanjski dio šireg vodozaštitnog područja vodocrpilišta vodovoda "Drenovci" (III.B. zona sanitarne zaštite)⁸⁸.

3.7.4. Tlo

Zaštita tla od onečišćenja provodi se u funkciji zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta i zaštite zdravlja ljudi, faune i flore. Potrebno je izvršiti inventarizaciju stanja oštećenosti tala na području Općine Vrbanja, razraditi sustav trajnog motrenja tala te uspostaviti odgovarajući informacijski sustav o procesima oštećenja i onečišćenja tala prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo.

Najveću prijetnju kvaliteti tla na području Općine Vrbanja predstavlja **onečišćenje štetnim tvarima** kao posljedica suvremenog korištenja poljoprivrednog zemljišta koje podrazumijeva niz suvremenih mjera prihranjivanja tla umjetnim gnojivom. Nestručna primjena ovih agrotehničkih mjera može dovesti do bitnih poremećaja ekosustava i narušavanja prirodnih odnosa čime se dugoročno smanjuje kvaliteta tla. Svakako da će problem zagađenosti tla neprimjerenom primjenom agrotehničkih sredstava biti sve manji kako poljoprivrednici budu bolje upoznati s negativnim efektima njihove primjene, a narocito ako se preorijentiraju na proizvodnju tzv. "zdrave hrane", netretirane kemijskim dodacima.

Specifičan vid zagađenja tla je i **nekontrolirano odlaganje krutog i tekućeg otpada**. Ovom načinu devastacije su narocito izložene javne površine, korita vodotoka, te površine uz prometnice i puteve. Potrebno je stoga sustavno sprecavati nekontrolirano odlaganje putem inspeksijskih službi, a deponiranje vršiti na ekološki prihvatljivo uređenom odlagalištu.

Kod utjecaja na tlo potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri **izbjegavati oštećenja njegovih prirodnih funkcija** te zaštititi poljoprivredno i šumsko zemljište radi proizvodnje hrane, zaštite zdravlja ljudi te radi održanja prirodne ravnoteže i biološke, odnosno, krajobrazne raznolikosti. Sve površine tla sposobne za poljoprivrednu proizvodnju rasporedene su prema plodnosti u osam bonitetnih klasa, pri čemu su u I. skupini najpovoljnija poljoprivredna tla, dok šumama pripadaju V, VI i VII bonitetna klasa.

---

⁸⁴ Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 55/02) u I. zoni sanitarne zaštite zabranjuju se sve aktivnosti osim onih koje su vezane za eksploataciju, pročišćavanje i transport vode u vodoopskrbni sustav.

⁸⁵ U II. zoni sanitarne zaštite, između ostalog, zabranjuje se:

- ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda,
- gradnje prometnica bez sustava kontrolirane odvodnje i pročišćavanja oborinskih voda,
- poljodjelska proizvodnja, osim proizvodnje zdravstveno ispravne hrane,
- stocarska proizvodnja, osim za potrebe seljackog gospodarstva, odnosno obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva,
- gradnje pogona za proizvodnju, skladištenje i transport opasnih tvari,
- gradnja groblja i proširenje postojećih,
- gradnje autocesta i magistralnih cesta (državnih i županijskih cesta) i
- gradnje željeznickih pruga.

⁸⁶ U III. zoni sanitarne zaštite, između ostalog, zabranjuje se:

- ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda,
- deponiranje otpada,
- gradnje prometnica bez sustava kontrolirane odvodnje i pročišćavanja oborinskih voda.

⁸⁷ Odluka o utvrđivanju i održanju zona sanitarne zaštite izvorišta podzemnih voda koja se koriste za javnu vodoopskrbu na području Općine Vrbanja

⁸⁸ Odluka o vodozaštitnom području crpilišta vodovoda "Drenovci", Županijska skupština Vukovarsko - srijemske županije, klasa: 325-03/00-01/06, urbroj: 2188/1-03-00-1 od 14. rujna 2000. godine

Klasifikacija oštećenja tala uvažavajući obnovljivost tla je slijedeca:

- slabo oštećenje
- srednje oštećenje
- teško oštećenje
- nepovratno oštećenje
- degradacija tala u intenzivnoj oranicnoj proizvodnji
- onečišćenje tala (kontaminacija)
- premještanje tala (translokacija)
- prenamjena tala

Prostornim planom uređenja utvrđeni su racionalni uvjeti korištenja poljoprivrednog zemljišta prvenstveno **ogranicavanjem prenamjene kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe te ogranicanjem širenja građevinskih područja**. Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta ograničena je Zakonom o poljoprivredi (NN 66/01) i Zakonom o poljoprivrednom zemljištu NN (NN 66/01), te se za promjenu namjene placa naknada koja se namjenski koristi za programe i mjere osposobljavanja neplodnog zemljišta i povećanje proizvodne sposobnosti ostalog zemljišta.

3.7.5. Biološka raznolikost

Temeljna metoda ocuvanja biološke raznolikosti je **utemeljenje zaštićenih dijelova prirode i pojedinih biljnih i životinjskih vrsta** u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (NN 162/03). Zaštićene su prvenstveno biljne i životinjske vrste koje su ugrožene ili rijetke u Hrvatskoj, ali i one čiju nas zaštitu obvezuju različite međunarodne konvencije. Pored zakonskog zašticivanja pojedinih vrsta i prostora, važno je u sve ljudske djelatnosti ugrađivati mjere zaštite biološke raznolikosti. Zaštita staništa na prostorima koji se gospodarski koriste unapređuje se provođenjem smjernica zaštite prirode od strane poljoprivrednih, šumskih, vodoprivrednih i drugih službi.

Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati mjere ocuvanja biološke raznolikosti koje se odnose na njihovu inventarizaciju i valorizaciju sa procjenom ugroženosti, kao i vrednovanje zaštićenih dijelova prirode, te utvrditi prijedloge za njihovu sanaciju i zaštitu.

Genetsku raznolikost zavičajnih sorti kulturnih biljaka i pasmina domaćih životinja na području Županije zbog prilagodivosti lokalnom podneblju, otpornosti na bolesti a u pravilu i dobre uklopljenosti u prirodni krajolik treba maksimalno zaštititi i koristiti za poboljšanje svojstava uzgajanih vrsta.

3.7.6. Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite

Za naselje Vrbanja, obzirom na značaj općinskog središta propisana je potreba izrade **Detaljnog urbanističkog plana centra naselja Vrbanja**, površine cca 16,0 ha.

Izrada detaljnog plana uređenja također je predviđena **za neizgrađena područja predviđena za novu kompleksnu izgradnju (zone gospodarske namjene)** gdje se previda preparcelacija i uređenje novih prometnica, infrastrukture i javnih površina:

- DPU Poduzetnicka zona "Vrbanja 1" površine cca 25,5 ha
- DPU Poduzetnicka zona "Soljani" površine cca 24,0 ha
- DPU Poduzetnicka zona "Strošinci" površine cca 13,0 ha

Dinamika izrade dokumenata prostornog uređenja užih područja propisuje se Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vrbanja.

Obveza procjene utjecaja na okoliš utvrđena je za građevine i zahvate u prostoru koji su određeni posebnim propisom.

3.7.7. Smjernice za zaštitu od požara, elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti

---

Smjernice za zaštitu od požara i eksplozije ⁸⁹:

Na području Općine Vrbanja predviđene su slijedeće mjere zaštite od požara i eksplozije :

- Gradevine i postrojenja u kojima će se skladištiti i koristiti zapaljive tekucine ili plinovi, u skladu s odredbama Zakona o zapaljivim tekutinama i plinovima (NN 108/95), Pravilnika o zapaljivim tekutinama (NN 54/99), Pravilnika o postajama za opskrbu prijevoznih sredstava gorivom (NN 93/98) i Pravilnika o izgradnji postrojenja za ukapljeni naftni plin i o uskladištenju i pretakanju ukapljenog naftnog plina (SL 24/71) moraju se graditi na sigurnosnoj udaljenosti od ostalih gradevina i komunalnih uređaja.
- Zaštitni koridori magistralnih i ostalih plinovoda prilikom svih intervencija u prostoru te izrade dokumenata prostornog uređenja užeg područja odrediti će se u skladu s odredbama Pravilnika o tehničkim uvjetima i normativima za siguran transport tekucih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima za međunarodni transport (SL 26/85).
- Mjesta za gradnju gradevina u kojima se obavlja proizvodnja, smještaj i cuvanje eksplozivnih tvari, sukladno članku 44. Zakona o eksplozivnim tvarima za gospodarsku upotrebu (NN 12/94) biti će određena detaljnim planovima prostornog uređenja, u skladu sa zahtjevom nadležne službe za zaštitu od požara.
- U slučaju potrebe određivanja mjesta za civilna strelišta, poslovne prostore za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva te popravljivanje oružja potrebno je na odgovarajući način primijeniti odredbe Zakona o oružju (NN 46/97 i 27/99) i Pravilnika o posebnim uvjetima što ih moraju ispunjavati poslovne prostorije za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva, popravljivanje i prepravljivanje oružja, vodenje civilnih strelišta te zaštitu od požara, krade i drugih nezgoda i zlouporaba (NN 8/93).
- Prilikom gradnje ili rekonstrukcije vodoopskrbnih mreža mora se, ukoliko ne postoji, predvidjeti hidrantska mreža u skladu s Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (SL 30/91).
- Prilikom projektiranja potrebno je:
  - predvidjeti otpornost nosivih konstrukcija gradevinskih elemenata prema požaru sukladno važećim normama HRN DIN 4102 - 1 do 4 iz 1996. godine,
  - osigurati propisane sigurnosne visine i udaljenosti od nadzemnih elektroenergetskih vodova, plinovoda, kao i njihovih postrojenja,
  - za skladišne objekte - u potpunosti zadovoljiti uvjete iz Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija (SL 24/87),
  - za ugostiteljske objekte - u cijelosti primijeniti uvjete iz Pravilnika o zaštiti od požara ugostiteljskih objekata (NN 100/99),
  - za hidrantsku mrežu - obavezno se pridržavati normi grupe HRN Z.C1. 650 glede vatrogasnih spojnica te norme HRN Z.C1. 020 (vatrogasne armature - tehnički uvjeti za izradu i isporuku),
  - za plinsku mrežu - primijeniti DVGW regulativu te DIN norme vezane uz tu regulativu,
  - u glavnom projektu izraditi prikaz predviđenih mjera zaštite od požara te za svaku primijenjenu mjeru navesti odredbu primijenjenog propisa ili norme,
  - u glavnom projektu, unutar programa kontrole i osiguranja kvalitete, prema prikazu predviđenih mjera zaštite od požara, utvrditi odredbe primijenjenih propisa i normi u svezi osiguranja potrebnih dokaza kvalitete ugrađenih konstrukcija, proizvoda i opreme, kvalitete radova, stručnih djelatnika koji su tu ugradnju obavili, kao i potrebnih ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti.

---

⁸⁹ prema podacima: MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, Policijska uprava Vukovarsko - srijemska, Odjel upravnih, inspekcijskih i poslova zaštite i spašavanja (dopis 511-15-06/5-2008/1-04. I.D. od 28. travnja 2004.)

- Sukladno clanku 15. stavak 1. Zakona o zaštiti od požara (NN 58/93) potrebno je ishoditi suglasnost Policijske uprave Vukovarsko - srijemske na mjere zaštite od požara primijenjene u glavnom projektu za zahvate u prostoru na:
  - sve gradevine i prostore u kojima se obavlja držanje, skladištenje ili promet zapaljivih tekucina i / ili plinova;
  - sve gradevine koje nisu obuhvacene clankom 2. Pravilnika o gradevinama za koje nije potrebno ishoditi posebne uvjete gradjenja glede zaštite od požara (NN 25/94).
- U svrhu sprecavanja širenja požara na susjedne gradevine, gradevina mora biti udaljena od susjednih gradevina najmanje 4,0 m. Navedena udaljenost može biti i manja:
  - ako se dokaže, uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenja požara, požarne karakteristike materijala gradevina, velicinu otvora na vanjskim zidovima gradevina i drugo, da se požar neće prenijeti na susjedne gradevine;
  - ako je gradevina odvojena od susjednih gradevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 90 minuta, koji u slucaju da gradevina ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje 90 minuta) nadvisuje krov gradevine najmanje 0,5 m ili završava dvostranom konzolom iste vatrootpornosti dužine najmanje 1,0 m ispod pokrova krovišta, koji mora biti od negorivog materijala najmanje u dužini konzole.

Prilikom izrade detaljnih planova uredjenja koji se izrađuju na temelju ovog Prostornog plana uredjenja te projektiranja objekata obavezno je predvidjeti rješenja koja će u cijelosti zadovoljiti uvjete propisane Pravilnikom o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN 35/94, 55/94 i 142/03), clankom 5. Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija (SL 24/87), i Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (SL 30/91) kako bi se do svih gradevina osigurao pristup vatrogasnoj tehnici radi spašavanja osoba i gašenja požara na gradevini i otvorenom prostoru.

Smjernice za zaštitu od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti :

Kriteriji za određivanje naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i druge gradevine za zaštitu stanovništva, stupnjevi ugroženosti naseljenih mjesta, otpornost skloništa ovisno o zonama gdje se grade i način određivanja zona ugroženosti utvrđeni su Zakonom o policiji (NN 129/00), Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN 29/83, 36/85 i 42/86) i Pravilnikom o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i druge gradevine za zaštitu (NN 47/90 i 02/91). Gradevine za zaštitu stanovništva grade se u skladu s Pravilnikom o tehničkim normativima za skloništa (SL 55/83) i Pravilnikom o tehničkim normativima za izradu zaklona (SL 31/75).

Skloništa i druge gradevine za zaštitu stanovništva grade se obavezno u naseljenim mjestima u kojima živi preko 2.000 stanovnika, odnosno izuzetno i u naseljenim mjestima s manje od 2.000 stanovnika ako se nalaze na području stupnja ugroženosti I. do IV.

Prema stupnju ugroženosti od ratnih opasnosti naseljena mjesta svrstavaju u I. do IV. stupnja ugroženosti koja se potom razvrstavaju se u jednu ili više zona u kojima se grade skloništa određene otpornosti ili osigurava zaštita stanovništva na drugi način⁹⁰. Prema stupnju ugroženosti od ratnih opasnosti na području Općine Vrbanja **naselje Vrbanja u kategoriju naselja M. stupnja ugroženosti (manje ugrožena naseljena mjesta) u kojima živi preko 2.000 do 5.000 stanovnika.**

U skladu s navedenim Pravilnikom, u naseljima na području Općine Vrbanja **zaštita stanovništva se osigurava u zaklonima.**

⁹⁰ Zone ugroženosti određuje jedinica lokalne samouprave na određenoj daljini od gradevina koje bi mogle biti cilj napada u ratu i od gradevina kod kojih bi veliki kvarovi (havarije) na postrojenjima mogli uzrokovati kontaminaciju zraka i okoliša, a prema procjenama ugroženosti i stupnju ugroženosti grada ili naseljenog mjesta.